

ISSN 0206—3867

SPARNAI

4
1986

1986 m. Nr. 4 (73)

LIETUVOS TSR SAVANO-RISKOS DRAUGIJOS ARMIAI, AVIACIJAI IR LAIVYNU REMTI (SDAALR) CENTRO KOMITETO VISUOMENINIS-MOKSLINIS-PRAKТИNIS IR SPORTO INFORMACINIS BIULETENIS.

Eina nuo 1968 metų keturis kartus per metus.

Vyriausasis redaktorius
Šarūnas SKAPCEVIČIUS

Redakcinė kolegija: Romas BANKAUSKAS, Stasys BRUNDZA, Rimgaudas EINORIS, Aleksandras ICIKAVIČIUS, Aleksandras JONUSAS, Kazys KILČIAUSKAS [vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojas], Roldandas PAKSAS, Aleksandras RAMANAUSKAS, Juozas ZUJUS.

Atiduota rinkti 1986.10.20.
Pasirašyta spausdinti 1986.
11.17. LV 14327. Popieriaus
formatas 60x90/8: Giliaspau-
dė. 4,9 salyg. sp. lanko. 5,72
leid. lanko. Užs. Nr. 2551.
Tiražas 23 170.

Redakcijos adresas: 232007
Vilnius, Polocko g. 16.
Telefonai: 617300, 613983.

Spausdino LKP CK leidyklos
spaustuvė Vilniuje,
Tiesos g. 1.

Rankraščiai negrąžinami.

«Спарнай» («Крылья»)
Общественно-научно-
практический и спортивный
информационный бюллетень
Центрального комитета
Добровольного общества
содействия армии, авиации
и флоту (ДОСААФ)
Литовской ССР

Редактор Шарунас СКАПЦЯВИЧЮС.

Выходит четыре раза в год.

На литовском языке

Адрес редакции: 232007
Вильнюс, ул. Полоцко, 16.
Отпечатано в типографии
ЦК КП Литвы, Вильнюс,
ул. Тиесос, 1.

© „Sparnai“. 1986/4

VIRSELJYE: TSR tauų IX
spartakiados lėktuvų sporto
čempionatų Palmyra Girskutė ir
Algimantas Jurgelevičius, su-
kūrė naują želmą.

M. KURAIČIO nuotr.

APDOVANOJIMAI UŽ DARBO LAIMĘJIMUS

Už pasižymėjimą darbe ir pasiekimus vykdant XI penkmečio užduotis TSRS Auščiausiosios Tarybos Prezidiumas apdovanojo grupę Tarybų Lietuvos Savanoriškos draugijos armijai, aviacijai ir laivynui remti (SDAALR) komitetą, technikos mokyklų, sporto klubų, gamybinių kombinatų darbuotojų:

Taufų draugystės ordinu: G. MORKONIĄ, Kauno vairuotojų mokyklos viršininko pavaduotoją.

Darbo šlovės III laipsnio ordinu: A. ŠČIGLOVĄ, Vilniaus gamybinių kombinato liejiką.

„Garbės ženklo“ ordinu: K. MUCHLIA-DA, Šalčininkų gamybinių kombinato vyriausiajį inžinierių.

Medaliu „Už darbo šaunumą“: S. JALNIONI, draugijos Panevėžio miesto komiteto pirmininką, S. NOREIKĄ, Panevėžio aviacijos technikos sporto klubo viršininką,

Medaliu „Už pasižymėjimą darbe“: Z. BALČIONIĄ, Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto technikos sporto klubo viršininką, A. DOMANINĄ, draugijos čovandeninių darbų grupės narę.

SVEČIUOSE – ERFURTO DELEGACIJA

Graži draugystė sieja respublikos SDAALR ir VDR sporto ir technikos draugijos — Gesellschaft für Sport und Technik (GST) Erfurto apygardos narius. Nesenai į Lietuvą buvo atvykuoti Erfurto apygardos draugijos delegacija, kuriai vadovavo apygardos Sporto ir technikos draugijos valdybos pirmininkas Jurgenas Bionhardas.

Lietuvos TSR SDAALR CK pirmininkas G. Taurinskas supažindino delegacijos narius su respublikos gynybinės draugijos veikla, pasiekimais, materialine technine draugijos pirminiu organizaciją, miestu ir rajonu, mokymo ir sporto organizacijų base.

Svečiai iš Erfurto susipažino su respublikos SDAALR CK skyrių darbu, Vilniaus žymybėmis, domėjos istorine sostinės praeitimis, jos indeliu į respublikos ekonominį ir kultūrinį gyvenimą.

Svečiai susipažino su Vilniaus, Panevėžio, Alytaus, Kauno miestų mokomojiomis organizacijomis, lankesi mokyklose ir gamybinių kolektyvų pirminėse SDAALR organizacijose, turėjo progos susipažinti su mūsų patriotinės gyny-

binės organizacijos veikla ruošiant jaunimą tarnybai TSRS Gimkluotosiose Pajėgose, su specialistų ruošimu liaudies ūkiui. Dideli jspūdži delegacijos nariams paliko atskirų TSK, mokyklų, pirminiu organizacijų sportininkų pasiekimai, Tarybų Lietuvos delegacijos sekmingas pasiodymas TSRS tautų IX spartakiadoje, kurioje iškovota bendra ketvirtoji vieta.

Su dideliu susidomėjimu svečiai apžiūrėjo Prienų eksperimentinės sportinės aviacijos gamyklos cechus, domėjos mūsų sklandytuvų statyba bei jos perspektyva, stebėjo tik ką pagaminto sklandytuvo LAK-12 „Lietuva“ bandymus ore.

Respublikos miestuose ir rajonuose Erfurto GST delegacijos nariai susitiko su partiniais ir tarybiniais darbuotojais.

Tarp Lietuvos TSR SDAALR CK ir VDR Sporto ir technikos draugijos Erfurto apygardos valdybos pasirašyta bendradarbiavimo sutartis 1986—1990 metams. Numatyta keistis delegacijomis pagal darbo profili, stiprinti internacinalinius ryšius tarp dviejų patriotinių gynybinų draugijų.

Svečiai ir juos lydintys asmenys prie naujai bandomo sklandytuvo LAK-12 „Lietuva“.

SKAITYTOJŲ KONFERENCIJA SUVALKIOJE

Didelis „Sparnų“ skaitytojų būrys yra Kapsuke. Todėl neatsitiktinai spalui baigiantis būtent šiame mieste ir jvyko redakcijos darbuotojų susitikimas su skaitytojais, Vidurinės profesinės technikos mokyklos Nr. 79 salėje susirinko draugijos rajono aktyvas, pirminiu organizacijų pirmininkai, moksleiviai. Be žurnalistų į svečius atvyko žinomas pilotininkas, TSRS nusipelnęs sporto meistras J. Kairys, kapsukiečiai automobilių kroso meistrai V. Pilipavičius ir R. Gruodis.

Pokalbyje apie patriotinės draugijos leidinių dalyvavo Kapsuko automobilių kroso komandos treneris V. Kovalčikas, Kapsuko aviacijos technikos sporto klubo viršininkas G. Varnagiris, VPTM-79 direktoriaus pavaduotojas N. Stankevičius ir kiti.

J. Kairys, nesenai grįžęs iš aukštojo pilotinės pasaulio piloto rankų Anglijoje, papasakojo apie geriausius sportinius lėktuvus, apie čempionato kovas. „Sparnų“ žurnalistai nužietyti savo planus, atsakė į skaitytojų klausimus.

Redakcija dekoja SDAALR miesto komiteto pirmininkui S. Ališauskui ir mokyklos vadovybei už surengtą susitikimą.

TARYBŲ LIETUVOS IX SPARTAKIADA

LAUREATAI

Respublikos IX spartakiados varžybų programoje buvo 26 sporto šakos. Varžybos prasidėjo kovo viduryje, o baigėsi rugpjūčio pabaigoje. Per penkis su puse mėnesio daugelyje miestų bei rajonų centru surengtos spartakiados varžybos ne tik išaiškino atskirų sporto šakų nugalėtojus bei prizininkus, bet ir atliko didžiulį agitacinį darbą — supažindino tūkstančius žmonių su patraukliomis sporto šakomis, kurias kultivuoja Lietuvos SDAALR. Gražiai organizuotos varžybos turėtų paskatinti daug jaunimo įsilieti į prieinamiausią techninių bei karinių taikomųjų sporto šakų sekcijas, kur atkakliai dirbant galima pasiekti puikių rodiklių. Tai akivaizdžiai patvirtina ir spartakiados rezultatai.

Pirmojoje mėsų grupėje nugalėjo Kauno sportininkai. Jie buvo ir praėjusios spartakiados nugalėtojai. Tai nėra atsitiktinumas. Kauniečiai startavo visų be išimties sporto šakų varžybose, pelnė daug medalių. Šiu laimėjimų priežastys glūdi ir gerame Respublikinio technikos sporto jėgų klubo, SDAALR aukštoto sportinio meistriskumo mokyklos Kauno filialo, kitų technikos sporto klubų, vaikų ir jaunių sporto mokyklų, pirminių draugijos organizacijų darbe. Kasdieninėje veikloje kauniečiai jaučia nuolatinę partinių ir tarybinų organų paramą, žėfy rūpestį ir dėmesį. LKP Kauno miesto komitetas, miesto vykdomasis komitetas, idėmės sekė sportininkų pasiodymus, rūpinasi jų reikmėmis, randa laiko susitikimams su jais, geriausiuoj pagerbimui. Tokių tikro rūpinimosi pavyzdžių tolli ieškoti nereikia. Siemet stojo rikiutėn „Nemuno žiedo“ trasa, kurioje jau surengtos TSRS fautų IX spartakiados motociklininkų varžybos, pradėti Respublikinio technikos sporto jėgų klubo motorlaivių sporto bazės projektavimo darbai. Organizuotumas, susitelkimasis padėjo kauniečiams per spartakiadą surinkti 1480 taškų ir dešimčia aplenkti Vilniaus sportininkus.

Nedidelis taškų skirtumas, skiriantis kauniečius nuo sostinės komandos, paaiškinamas atkaklia sportine kova. Ir jeigu sostinės sportininkai būtų startavę dar keliose sporto šakose, būtų buvę labiau organizuoti, kas žino,

j kieno pusę būtų pakrypusi sekėmė.

Antrą kartą iš eilės antrojoje mėsų grupėje pergalę žentė Klaipėdos sportininkai. Uostamiestiečiai atstovai surinko 500 taškų. Palyginti su praėjusia spartakiada, klaipédiečiai užėmė daugiau prizinių vietų, daugiau komandų startavo įvairių sporto šakų varžybose. Bet esama ir neišnaudotų rezervų. Klaipédiečiai juos žino. Belieka palankinti dar labiau domėtis sportininkų reikmėmis, rasti galimių baziniams koletyvams steigti, sportininkų aprūpinimo technika problemoms spręsti.

Atsilikę 80-čiai taškų nuo grups nugalėtojų, antrą vietą užėmė Alytaus atstovai. Jie tikrai verti gero žodžio. Mieste nėra etatinio technikos sporto klubo. Tačiau keturi visuomeniniai organizuoja gyvą sporto veiklą, iekoma būdų plėsti sporto šakų skaičių — pradėtas kultivuoti radijo sportas, susirūpinta modeiliavimo klausimais. Galima likėtis, jog netrukus alytiškai pradės siekti nugalėtojų vardo.

Surinkę 400 taškų trečiąją vietą užėmė Panevėžio sportininkai. Ko gero, miesto prie Nevėžio atstovai būtų pasirodė sekmingiau, jeigu per praėjusius nuo VIII spartakiados metus būtų įsisavinta nauji sporto šakų, sudarytos sąlygos jaunimui demonstruoti savo kūrybą modeliavimo, radijo sporto šakose.

Ketvirtą vietą šios grupės dalyvių gretėje pelnė Šiauliai (350 t.), penktą — Kapsuko sportininkai (150 t.). Šiauliečių galimiabės tikrai liko neišnaudotos. Deja, rūpinimasis sportininkų reikmėmis šiaime sporto tradicijomis kadaise garsėjusiamame mieste pakeičiamos pavieniai sportininkų sekmingais pasiodymai. Šiauliečiams atėjo laikas dalykiškai išnagrinioti savo darbo rezultatus ir realias galimiabes, remtis platesniu aktyvu, susirūpinti jaunimo ruošimui.

Panaši padėtis ir Kapsuke. Matyt, verta rimtai susimąstyti, kur link kreipti miesto komiteto ir visuomeninių TSK veiklą, kaip pagyvinti darbą bent jau didelėse patriotinės draugijos pirmišnė organizacijose.

Kurortinių miestų ir rajonų grupėje taip pat antrą kartą iš eilės nugalėjo Kauno rajono

sportininkai. Jie pelnė 294 taškus. Tai organizuotumo ir rūpinimosi sportininkais pasekmė. Rajone gausėja sporto bazių sekmingai puoselėjamos jaunimui prieinamos sporto šakos. Tačiau ir čia tebera nemažų rezervų. Juk palyginti su praėjusia spartakiada atskirų sporto šakų komandų skaičius ne ką teisau. O praėjus trejus metais

Didžiulį žuoli j priekyje padarė radviliškiečiai. Surinkti 268 taškai ir iškovota antroji vieta — didelis rajono SDAALR komiteto, TSK ir visuomeninio aktyvo laimėjimas. Rajone nėra sporto mokyklos, stambių koletyvų, tad pagrindinis krūvis, ruošiant sportininkus, yu komandas spartakiadai teko visuomenininkams. Tuo malonesnis tokis laimėjimas. Juk artėjant spartakiadai buvo svajota apie 6 vietų!

Trečiasis šios grupės prizininkas — Biržų rajonas (250 t.). Šiame rajone jau nuo seno sekmingai ruošiami motociklininkai, radijo sporto mėgėjai. Tačiau neišnaudotų galimiabės dar yra. Juk plungiaiškai pralenkinti tik dviejų taškais. Penktą—šeštą vietas, surinkę po 246 taškus, pasidalijo Panevėžio ir Prienų sportininkai. Manyume, kad jeigu prieniečiams ši vieta — garbinga, panevėžiečiai, prisiminus ten esančias sąlygas — Raguvos kartodromą, rajone veikiančią vaikų ir jaunių technikos sporto mokyklą — privalėjo pasiodyti sekmingiau.

Net septintoje vietoje atsidūrė anksčiau pirmavę Anykščių atstovai (232 t.), aštunti — predėdantys vis aktyviau sportuoti mažeikiškiai (228 t.), devinti — Klaipėdos rajono (200 t.) ir dešimti — Šilutės (188 t.) sportininkai.

Toliau komandos vietas užėmė tokia tvarka: 11—12. Trakų ir Šiaulių — 172, 13. Kupiškio — 170; 14. Akmenės — 168; 15. Kėdainių — 166; 16—18. Tauragės, Utenos ir Varėnos — po 164; 19. Jonavos — 136; 20. Vilkaviškio — 133; 21. Kretingos — 96; 22. Vilniaus — 88; 23. Skuodo — 86; 24. Jurbarčio — 76; 26. Kelmės — 68; 26—27. Rokiškio ir Telšių — po 64; 28—29. Kaišiadorių ir Ignalinos — po 48; 30—31. Ukmergės ir Šakių — po 46; 32. Druskininkų — 38; 33. Širvintų —

32; 34. Pasvalio — 30; 35. Zarasų — 23; 36. Joniškio — 16 ir 37. Raseinių — 12 taškų.

Tarp dalyvavusių spartakiados varžybose rajonų jau regiame Joniškio, Pasvalio bei Zarasų atstovus, kurie prieš trejus metus vykusių spartakiadoje nebuvu paruošę savo komandų. Deja, kai ir ankstesniais metais, neišbrenda iš atsilikimo Palangos miesto SDAALR komitetas, neparuošęs né vienos komandos spartakiados varžyboms. Nedaro tai garbės ir Neringos miesto, Lazdijų, Molėtų, Pakruojo, Švenčionių, Šilalės rajonų patriotinės draugijos komitetų vadovams. Reikia manyti, kad su šiu komitetų vadovais bus nuodugniai išsiaiškinta, kodėl jie nuskriaudė savo jaunimą, nesudarė jam sąlygų rungtyniauti vietoje, ruoštis ir dalyvauti respublikos varžybose.

Spartakiados varžybos pasibaigė. Reikėtų, kad pasiodymus šiame renginyje nuodugniai išnagrinių miestų ir rajonų komitetai, sporto aktyvas, kad jau dabar būtų numatytos gairės sporto veiklai gerinti, naujoms sporto šakoms kultivuoti. Tuo pat metu vertėtų susimąstyti ir dėl šio renginio nuostatų, tobulinti juos, atsižvelgiant į SDAALR komitetų vadovų keliamus klausimus.

Iki sekančios spartakiados dar daug laiko. Jų reikėtų išnaudoti nuostatams tobulinti, pasiūlymams aptarti. Tegul sporto aktyvas pareiškia savo pastabas, tegul respublikos spartakiados kovos, nepriklausomai nuo sąjunginių, bus rengiamos tokiu principu, kuris padėtų objektyviai vertinti kiekvieno patriotinės draugijos padalinio darbą.

O jis, beje, drauge su spartakiada nesibaigė. Džiugu, kad daugelyje rajonų rengiamos techninių bei karinių taikomųjų sporto šakų varžybos, kad stengiamasi atsigriebti už tai, kas praleista per patį darbymetį, moksleivių atostogas. Juk spartakiados vyksta retai, o sportuoti reikia nuolat. Ir kuo daugiau bus varžybių, tuo daugiau jaunimo įsiliai į sportuojančių gretas, grūdins, gerins savo pasirengimą darbui ir tarnybai TSRS Ginkluotosios Pajėgose. Tėvynės gynybai, jdomesnis bus draugijos narių sportinis gyvenimas, augs jos autoritetas.

TSRS TAUTŲ IX SPARTAKIADA

FAKTAI IR KOMENTARAI

Sėkmingiausias startas per visą sporto istoriją!

TARYBŲ LIETUVOS TECHNINIŲ BEI KARINIŲ TAIKOMŲJŲ SPORTO ŠAKŲ RINKTINĖS IŠKOVOJO TSRS TAUTŲ IX SPARTAKIADOJE BENDRA KETVIRTĄJĄ VIETĄ

Kiekvienas sporto laimėjimas — garbingas. Tačiau tokio sėkmės starto, kaip mūsų respublikos Savanoriškos draugijos armijai, aviacijai ir laivynui remti rinktinės TSRS tautų IX spartakiadoje, dar niekad nėra buvę. Lietuvos sportininkai bandė jėgas 27 sporto šakų varžybose. Iškovota viena pirmojoje vieta — karinėje taikomojoje daugiakovėje, keturioms antros — sklandymo, lėktuvų sporto, automobilių žiedinių lenktynių bei motobolo, keturioms trečios — motorlaivių, motociklų kroso, motociklų daugiadieniių lenktynių bei parašiutinės daugiakovės varžybose.

Keturiolikoje sporto šakų pasirodyte sėkmingiau negu VIII spartakiadoje, vykusioje 1983 metais, trijose—pakartotose rezultatais. Ypač džiugina daugiakovininkų, motociklų kroso bei motociklų daugiadieniių lenktynių, lėktuvų sporto, aviamodeliuotojų, plaukikų-greitumininkų ir kitų sporto šakų mėgėjų pažanga. Deja, jūrų daugiakovės, motociklų žiedinių lenktynių, autorailio, povandeninio orientavimosi, sklandymo, klasikinio parašiutizmo, skraidyklių sporto bei šaudymo mėgėjų pasekmės blogesnės, negu prieš trejus metus.

Ypač neramina šaulių ir povandeninio orientavimosi rinktinės startai. Šaudymas — masiškiausia sporto šaka, yra specialus respublikinis klubas, dirba nemazai treneriai, povandenininkus-orientavimosiems jau daugelį metų treniruoja net keli Lietuvos TSR SDAALR aukštojo sportinio meistriškumo mokyklos treneriai. O pasekmė!.. Vis prasčiau startuoja ir skraidūnai. Sumusavus 15 geriausių rezultatų atskirose sporto šakose (tokie nuostatų reikalavimai), Tarybų Lietuvos sportininkai spartakiadoje užėmė aukštą ketvirtąją vietą. Tokio sėkmės pasirodymo dar nėra buvę per visą mūsų respublikos techninių bei karinių taikomųjų sporto šakų istoriją!

Štai kaip atrodo šalies IX spartakiados komandų rikiuotė (pavedinimas ir minimalus tašku skalčius, vertinant 15 įskaitinių sporto šakų):

1. RTFSR	15
2. Ukraina	29
3. Maskva	43
4. LIETUVA	51
5. Estija	60
6. Leningradas	60
7. Latvija	67
8. Baltarusija	73

9. Uzbekija	79
10. Kazachija	91
11. Moldavija	111
12. Gruzija	112
13. Kirgizija	140
14. Azerbaidžanas	151
15. Arménija	152
16. Tadžikija	198
17. Turkmenija	200

Suskaičiavus taškus už aukštą sportinį meistriškumą, pademonstruotą per IX spartakiados finalines varžybas, mūsiškiai tik šeštoje vietoje. Surinkome 1210 taškų. Tuo tarpu RTFSR sportininkai, kurie pirmaja ir šioje įskaitoje, yu turi net 5260! Tad mūsų treneriams ir federaciaci-

joms, sportininkams yra apie ką pagalvoliui Antri šioje įskaitoje — Ukrainos sportininkai surinko 3770 taškų, toliau sekantys Maskvos atstovai — 3050, Baltarusijos — 1670, Leningrado — 1645 taškus. Po mūsų sekā: Uzbekijos sportininkai — 1055, Latvijos — 970, Estijos — 965, Kazachijos — 950, Moldavijos — 835, Gruzijos — 410, Arménijos — 345, Kirgizijos — 300, Azerbaidžano — 230, Tadžikijos — 175 bei Turkmenijos rinktinė — 75 taškai.

Apie mūsų respublikos atskirų sporto šakų rinktinės pasirodymą IX spartakiadoje pasakoja žemiau pateikiama lentelė.

Sporto šaka	Nugalėtojas	LTSR rinktinė užimta vieta	VIII ir VII spartakiadų rezultatai
Automobilių daugiakovė	Latvija	4	6 11
Automobilių krosas	Estija	7	— —
Automobilių žiedinės lenktynės	Estija	2	3 10
Autodeliavimas	Leningradas	5	7 8
Automobilių ralis	Latvija	4	2 1
Aviamodeliavimas	Ukraina	5	8 17
Daugiakovė su tarnybiniais ženimis	RTFSR	6	10 —
Greituminė radiotelegrafija	RTFSR	8	8 12
Jūrų daugiakovė:			4 7
moterys	RTFSR	14	
vyrai	RTFSR	8	
Karinė taikomoji daugiakovė	LIETUVA	6	12
Kartingas	Maskva	6	6 5
Laivu modeliavimas	RTFSR	14	16 16
Lėktuvų sportas	RTFSR	2	5 1
Motobolas	RTFSR	2	3 3
Motociklų daugiadienės lenktynės	RTFSR	3	11 10
Motociklų krosas	Ukraina	3	8 12
Motociklų žiedinės lenktynės	Estija	8	6 9
Motorlaivių sportas	RTFSR	3	3 6
Parašiutizmas:			4 8
klasikinis	RTFSR	7	
daugiakovė	RTFSR	3	
Povandeninis sportas:			
greituminiai pratimai	Ukraina	8	12 10
orientaciniai pratimai	RTFSR	12	11 8
Radio daugiakovė	RTFSR	7	10 12
Sklandymas	Ukraina	2	1 2
Skraidyklių sportas	RTFSR	12	10 5
Sportinė radiopelengacija	RTFSR	9	10 5
Šaudymas	RTFSR	13	11 —

I respublikos įskaitą pateko rezultatai komandų, kurios užėmė 1—6 vietas.

Spartakiados medalininkais taupo daugelis jvairių sporto šakų mėgėjų. Iš viso Tarybų Lie-

tuvo sportininkai per IX spartakiados kovas apdovanoti 53 medaliais. Tokio laimikio dar niekad nėra buvę.

Salia spausdiname medalių sąrašą.

Spartakiados čempionai — mūsų respublikos daugiakovininkai,
E. ŠVENTDRIOS nuotr.

AUKSO MEDALIUS IŠKOVOJO:

Aleksandras BARANOVSKIS

Audra BUDENIENĖ

Edvinas DZIALTUVAS

Virginijus GAILIUS

Virginijus GAILIUS

Zilvinas GIEDRAITIS

Palmyra GIRSKUTĖ

Algimantas JURGELEVICIUS

Vytautas MACIULIS

Mindaugas SAVEIKIS

Vitalijus STRENAKOVAS

Kristina SUDZIENĖ

Eugenijus TUMALEVICIUS ir

Pranas VIDEIKA

Henrikas VISOCKAS

SIDABRO MEDALIUS IŠKOVOJO:

Saulius BINKIS,

Virginijus GAILIUS ir

Ana STANKEVIČ

Stasys BRUNDZA ir

Andrius VADAUSKAS

Grigorijus GRINMANAS

Algimantas JURGELEVICIUS

Gediminas KUPČIKAS

Vytautas SABECKIS

Vytautas SAKAVIČIUS

Ana STANKEVIČ

Rima STASAITYTĖ

Audronė ZINEVIČIENĖ

Tarybų Lietuvos motobolo rinktinė — Jaronimas MIKALOCIUS, Janis POZINIS, Rimantas POCIUS, Augustinas ŠLIAUDERIS, Stasys VECERSKIS, Janis ZALĖ, Edmundas ZILIUS ir Vidmantas ŽIUBRYS.

BRONZOS MEDALIUS IŠKOVOJO:

Aleksandras BARANOVSKIS

Palmyra GIRSKUTĖ

Rimantas INDRISONIS

Rimantas KAVALIAUSKAS

Vytautas LAPĖNAS

Virgaudė LAURINAITIS

Bronius MAKNAUSKAS

Algimantas NARKEVIČIUS

Algirdas RAKAUSKAS

Vytautas SABECKIS

Vytautas SABECKIS

Ana STANKEVIČ

Tarybų Lietuvos klasikinio parašiutizmo vyrių komanda — Rimantas KASCIUŠKEVICIUS, Aleksandras LEONOVAS, Anatolijus MEŠKOVAS, Vladimiras PETROVAS ir Vadimas RUDIS — grupiniai tikslumo šuoliai.

- motociklų daugiadienės lenktynės, 125 ccm klasė jauniams
- karinė taikomoji daugiakovė, sukarintas krosas 1500 m
- motorlaivų sportas, SBN klasė
- karinė taikomoji daugiakovė, kliūčių ruožas
- karinė taikomoji daugiakovė, sukarintas krosas 3000 m
- parašiutinė daugiakovė, plaukimasis
- lėktuvų sportas, pratimas
- lėktuvų sportas, pratimas
- sklandymas, pratimas
- motorlaivų sportas, SCN klasė
- motociklų krosas, 125 ccm klasė jauniams
- parašiutinė daugiakovė, žaudymas
- automobilių ralis, VIII klasė
- automodeliavimas, radiju valdomas modelis

ŠAUNUOLIAI, DAUGIAKOVININKAI!!

Tokio „šuolio“ Tarybų Lietuvos sporto istorija dar nežinojo: per septynerius metus karinės taikomosios daugiakovės rinktinės sugebėjė šalies fautų spartakiadose iš dyliktos vienos iškosti į pirmąjį!

Vargu ar verta aiškinti, kad tokie pasiekimai savaime neatėjina. Lygiui kaip ir tai, jog šis laimėjimas ne atsižirkintinis, ne Fortūnos žypsenai. I savo pergalę daugiakovininkų rinktinės kandidatai éjo tvirtu žingsniu. Per VIII spartakiadę jie jau sugebėjo būti šeštū. Maža to, varėniškis Ceslovas Kasperas tapo čempionu įveikiant kliūčių ruožą, o žaudymo dvikovės komanda, kurią sudarė Ana Stankevič, Virginijus Gailius ir Pranas Zuklijas, iškovojo aukso medalius. Vadinasi, jau buvo padėtas pagrindas kopiant į sporto Olimpą. Bet dar buvo ir silpnų vietu.

Analizuodami geriausiuosius sportininkų bei komandos pasirodymus, treneriai pastebėjo, kad sukarintas krosas, kuris papildo klasikinę daugiakovę, nėra mūsų sportininkams neįveikiamas kliūtis. Veikiau — kliūčių ruožas. Asmeniškos varžybos, kaip ir komandinė estafetė nesisekdavo. Be to, kartais pasitikydavo ir organizuotumo stoka. Dažnai „šovinių dėžė“, kuri paprastai pripildoma smėlio, svérē gerokai mažiau, ir sportininkai, nuolat su ja besitreniruodami, neužliomis lengvino šią „kliūtį“. O kai per varžybas dėžę tekdavo nunešti privalomą atstumą, pasitaikydavo nemaža klaidų — tai sportininkas, neišlaikęs svorio, ją numesdavo anksčiau, tai ne taip padėdavo — ir teisėjams pasirodydavo, kad pažeistos taisykles. Zodžiu, vargų su ta nelemti dėžė buvo tiek, kad rinktinės kandidatai jos émė paniškai bijoti. Si rungtis mūsiškiams turėjo ir daugiau „duobių“ — ypač žaudymas iš pneumatinio šautuvo po bégimo per kliūtis ir šliaužimo, tikslus granatos pataikymas į „langą“ bei „retą“.

Ipratinti sportininkus viską darysti greitai, ir svarbiausia, tiksliai, iš pirmo bandymo — galėjo tik didelis ir labai kruopštus darbas. Būtent to ir émėsi rinkinės trenerių kolektyvas. Įvairiapusis daugiakovininkų triskart TSRS sporto meistras Povilas Varna į šį triūsq idėjo visą širdį. Neatsiliko ir kiti jūnimo auklėtojai. Dabar, prisimindamas kasdienes pratybas, LTSR nusipelnęs treneris su žypsena sako:

— Gerokai prakaito leko praliesti ir sportininkams, ir mums, treneriams. Tačiau dabar galiu drąsiai teigti: iš kiekvieno gerai bégančio, žaudenčio, granatą metančio sportininko nesunku išugdyti gerą daugiakovininką.

Jveikdamas neįprastą kliūtį jis preras dešimtdalius sekundžių, o pataikęs iš pirmo šūvio bei metimo — išlož dešimtis...

Taip ir yra. Bet kiek vargančio darbo reikia, kad visa tai būtų atliktą kone automatiškai!

Respublikos nusipelnęs treneris Povilas Punelis, su rinktinės nariais daugiau dirbantis žaudymo tobulinimo srityje, gerokai pavargo, kol įpratino uždusius nuo bégimo sportininkus taikliai žaudyti iš pneumatinio bei mažojo kalibro šautuvų. Juk pastaras veiksmas svarbiausias ir žaudymo dvikovėje. Maža to, reikia sugebėti dar ir gerų ginklų gauti, padaryti juos patikimesniais.

Tik treneriai ir jų auklėtiniai žino, kiek šliaužta, žaudytą, bėgta, mėtyta. Tačiau darbas davė savo vaisių. Per kiekvienas varžybas mūsų respublikos reprezentantai kopė vis aukščiau ir aukščiau meistriškumo laipteliais. Pernai per Kaune vykusį šalies čempionatą užėmė ketvirtąją vietą. Bet ne be praradimų — kliūčių ruožas vėl „pakišo koja“. Tad ir buvo ruošiamasi IX spartakiadai su dviguba energija, ypač kruopščiai. Ir vis dėlto...

— Labiausiai bijausi žaudymo, — sakė prieš startą Ana Stankevič.

Bet žaudė mergina taikliai. O štai granata — „uzsikirto“. Tik dėl jos buvo prarastos vertingos sekundės, ir Anai teko tektintis bronzos medaliu. O tikrai galėjo... Beje, ta pati granata „pakišo koja“ ir per estafetę. Komanda liko penktą. Ją pralenkė ir be konkurencijos dalyvavusi mūsų antroji rinktinė. Vadinasi, nepaisant visko, dar yra ką taisyti.

Vien Virginijus Gailius buvo aukščiausio lygio. Jis sugebėjo greičiausiai įveikti kliūčių ruožą ir nubėgti žaudydamas bei mėtydamas granatą 3000 m. Absoliutus čempionas! Nedaug priėmė ir Dariui Regalskiui, Sauliui Binkui, Alvydui Sakalauskui. Puikiai bėgo sukarintas krosas ir merginos. Audra Budienė nė iškovojo aukšą, Ana Stankevič — sidabր.

Per žaudymo dvikovę mūsų trijulė — Ana Stankevič, Virginijus Gailius ir Saulius Binkis — iki dešimtojo turo nebuvu patyrus pralaimėjimo kartelio. Nugalėtos svarbiausios konkurentės — Ukrainos ir Uzbekijos komandos. Bet fai ir padarė „meškos paslaugą“. Sportininkai kiek atsipalaiddavo, ir prasidėjo pralaimėjimų serija. Nusileista net tokiomis komandomis, kurios iki tol vos po vieną pergalę teturėjo. Laimė, treneriai sugebėjo laiku nuraminti sportininkus, nuteikti juos kovai. Tiesa, per tą laiką taip aiškiai švietė aukso medaliai „nuplaukė“ pas Ukrainos

sportininkus. Bet per papildoma šaudymą lengvai įveikti ir Uzbekijos, ir Armėnijos daugiauvininkai, pelnytas sidabras.

Savotiška ši sporto šaka,— pasakoja vienas jo pradininkų mūsų krašte, dabar respublikos karinės taikomosios daugiakovės vyr. treneris Nikolajus Gudkovas. — Jai, iš pirmo žvilgsnio, atrodo, taip nedaug reikia. Ir tuo pat metu... Stai įrengėme šalia „Nemuno žiedo“ šaudykla. Gera, kroso trasos šalia. Džiugu, kad gamtosaugininkai suprato mūsų reikmes, kad bendrą kalbą radome, kad draugijos organizacijos padėjo. Tik ar jis liks mūsų žinioje ir ateity?..

Treniruotėms bei varžybos Kauno daugiakovininkams tikrūs sudarytos neblogos sąlygos. Ir jie už tą rūpinimasi, už dėmesį atsakė puikiu pasiodymu, džiu-

giu laimėjimu. Bet svarbu nepamiršti viena — iškovoti geriausius vardus lengviau, negu juos išlaikyti. Taigi, reikia dar labai daug ir pasižuentusiai dirbti. Juolab, kad, kaip parodė varžybos, esama nemažai taisytino. Ir rezervų turime pakankamai, ir pamainą gerą. Siose varžybose dėl traumos už komandą negalėjo startuoti puiki daugiakovininkė Angelė Kislauskaitė, ko gero, demonstravo ne visus savo sugebėjimus Saulius Binkiskis. Vadinas, iškovotoji pirmoji vieta taftu spartakiadoje ir lygiagrečiai vykusiamė šalies čempionate — savotiška paskata, kelianti uždavinį įtvirtinti Lietuvos karinės taikomosios daugiakovės sportininkų laimėjimus. To šuniesiems daugiakovininkams ir jų treneriams iš širdies linkimel!

A. ŠURKUS

DŽIAUGTIS AR

PAMAŠTYTI?

— Sklandymo varžybose neužtenka gerai skristi, reikia ir laimės, o kovojant dėl čempiono vardo — dar ir rizikuoti reikia. Bet rizika turi būti reali. Sklandymas — komandinis dalykas. Mūsų sportininkai V. Mačiulis ir V. Sabeckis spartakiados varžybose skraidė stabiliai, visada buvo aštuntuke, bet jie nepasisiekė, — taip kalbėjo apie mūsų sklandytojų startus respublikos sklandymo rinktinės treneris Audrius Jonušas, kai paprašiau pakomentuot respublikos rinktinės pasiodymą TSRS taftu IX spartakiados finalinėje varžybose.

Sklandytojų užimta antroji vieta bendroje komandinėje įskaitoje — aukštas pasiekimas. Bet vertinant per metų, praejusių po VIII spartakiados, priime, tai ir žingsnis atgal. Todėl džiaugiantis antrafaj vieta verta ir pamästyti.

Neprieštaraujant rinktinės trenerio mintims, reikėtų suabejoti tuo, ar vien tik mūsų respublikos sklandytojai, siekdami iškovoti nugaletojų laurus, skridimose turėjo rizikuoti? Ar rizikos momentas neturėjo poveikio kitių komandų atstovams, pavyzdžiu, Ukrainos sklandytojui V. Sevcenkai, laimėjusiam du pratimus, Estijos sportininkai N. Riatipovai, laimėjusiai tris pratimus ir iškovojušiai čempionės titulą bendroje įskaitoje, Baltarusijos sklandytojams A. Sirovkašai ir I. Barkovskai bei Latvijos komandos atstovui G. Koksei, taip pat pratimuose iškovojušiems po vieną spartakiados čempiono aukso medalį? Juk varžybų vieta ir laikas visiems buvo vienodos. Pagal sugebėjimus, meistriškumą ir meteorologinių sąlygų supratimą kiekvienas galėjo paaiškinti tik sau geriausia starto laiką ir palankiausią maršrutą iki kontrolinių punktų bei finišo.

žymiai gausesni medalių „derlių“, negu mes. Sąlygos vystyti sklandymą pas mus yra geros. Mégsta šį sportą jaunimas. Turime ir gerų, savo darbui atsidavusiu trenerių. Matyt, tik dirbame ne visai taip, kaip galėtuome ir kaip reikety. O gal užmigome ant lauru, kurių nemažai buvo prieityje? Pamästyki me, padarykime išvadas ir, vengdamis tūpčiojamų vietoje, pervertvarkime darbą taip, kad sekancijoje spartakiadoje, kitoje būsimose sąjunginėse varžybose bei čempionatuose vertai

galėtume didžiuotis mūsų sklandytojų startais.

Beliela pridurti, kad spartakiados varžybose sportininkai startavo tik standartinės klasės sklandytuvaus „Jantar standart“. Geriausiai iš mūsiškių rungyniavęs tarptautinės klasės sporto meistras V. Sabeckis bendroje įskaitoje užėmė trečią vietą ir iškovojo bronzos medalį. V. Mačiulis — ketvirtas, o R. Stašaitė liko šešta. Komandos prizines vietas pasiskirstė taip: 1. Ukraina. 2. Lietuva. 3. RTFSR.

K. KAZIONAS

TRYS ŽINGSNIAI PIRMYN IR VIENA NESÉKMĖ

Garbės pakyloje — RTFSR rinktinė ir Tarybų Lietuvos pilotažininkai (iš kairės) V. Lapėnas, P. Girskutė, L. Jonys ir A. Jurgelevičius. V. ASMENSKO nuot.

Tik pačiu paskutiniu momentu, kai respublikos lėkūnų pilotažininkų rinktinei jau reikėjo išvykti į Krasnodarą, į TSRS taftu IX spartakiados finalinės varžybas, paaikiėjo, kad šalies rinktinės nariai galės dalyvauti Tarybų Sąjungos čempionate, kuris vyks kartu su spartakiados varžybmis. Taigi, pajėgiausiai mūsų pilotažininkai O. Motiejūnaitė ir J. Kairys niekuo negalėjo padėti mūsiškiams kovojant dėl spartakiados apdovanojimų. Tad rinktinėje prisiėjo užimti vietą ir pačiam komandos treneriui L. Jonui, pa-

kviečiant į ją dar du aviacijos sporto klubo instruktorius: absoluitų respublikos čempioną kaunietį A. Jurgelevičių ir vilniaietį V. Lapėną, o taip pat Kauko ATSK sportininkę P. Girskutę. Visi jie šio sporto arenaje — ne naujokai. Visi turėjo ir didelį sąjunginių varžybų patyrimą. Zodžiu, ir be šalies rinktinės narių mūsiškių jautė, kad jie tvirtai gali kovoti dėl spartakiados apdovanojimų ir yra tam pasiruošę.

Spartakiados varžybų įskaitoje rungyniavę 49 sportininkai (tarp jų 10 lėkūnų), atstovavę trylikai

komandą. Labai pajėgios buvo RTFSR, Maskvos, Leningrado, Ukrainos ir Kazachijos ekipos, kurių sportininkai ne kartą yra skynę pačias didžiausias pergalės įvairiose sajunginėse varžybose. Tod mūsiškių laukė nelengvas kelias į prizininkų gretas.

Pradžia buvo nebloga. Atliekant privačiomis figūrų kompleksą, A. Jurgelevičius užėmė antrą vietą, o P. Girskutė buvo ketvirta. Laisvają programą P. Girskutė „braizė“ be priekaištų. Jos valdomo lėktuvo JAK-52 padėgėje „nubréžtos“ figūros buvo įvertintos aukso medaliu. Labai efektingai pradėjo laisvosios programos skridimą ir A. Jurgelevičius. Bet... kai reikėjo sukti šešioliką figūrą, mūsų respublikos čempionas iškart „peršoko“ prie septynioliktosios. Si kaima labai daug kainavo. Algiui buvo pripažinta tik 47 vieta. Tapo aišku, kad dabar kovoti dėl spartakiados absoluitaus čempiono vardo jau prarastos visos galimybės. Beliko tik gautos pergalėmis kituose pratiuose. Jos buvo pasiekotos. A. Jurgelevičius už nežinomą figūrų kompleksą gavo didžiausią feteitės įvertinimą ir aukso medalį, o V. Lapėnas laimėjo trečią vietą ir bronzos apdovanojimą.

Nepaisant to, kad mūsiškiai finaliniame skridime nepateko į prizininkų tarpą, bendroje komandinėje įskaitoje sugebėjo užimti aukštą antrą vietą, užleisdami į priekį tik Rusijos Federacijos rinktinę. Trečioje vietoje liko Maskvos ekipa. Palyginus su VIII spartakiados varžybomis, mūsiškiai žengė tris žingsnius į priekį.

Tokia pažanga maloni. Bet ir vienas šaukštasis deguto sugadina medaus skonį statinėje. Taip, manyčiau, galima būtų pasakyti apie mūsų čempiono skridimą,

atliekant laisvają programą. Jeigu taip atsitiktų jaunam lakūnui, menkų sajunginių varžybų patyrimą turinčiam sportininkui — na, pusė bėdos. A. Jurgelevičius — ne naujokas, lakūnas su turtinčia patirtimi, lakūnas profesionalas, komandos lyderis. Kad ir kaip norėtusi, bet tokios klaidos pateisinti negalima. Tokiose varžybose, kai jos renčiamos kartą per ketverius metus, jų viskai reikia žiūrėti atsakingai, profesionaliai, nes tik už tai skiriama aukštiausia apdovanojimai, tik tokiems sportininkams pasiekiamos pačios didžiausios komandinės pergalės.

Ir dar apie vieną dalyką. Iš pirmo žvilgsnio atrodytu, kad tokis atvejis, jog respublikos komandos garbę gina sportininkas veteranas ir dar pats rinktinės treneris — sveikintinas. Bet ar šis faktas nepraskleidžia „užuolaidos“ ir į kitą „langelį“? Gal neturėjome lygiaverčio meistriskumu lakūno, kuriam galima būtų patikėti ginti respublikos rinktinės sportinę garbę ir kovoti dėl apdovanojimų šiose svarbiose varžybose? Manyčiau, kad rinktinės treneris, stebėdamas savo auklėtinį pasirodymą iš žalies, žinodamas kiekvieno pasiruošimą, kritiškai vertindamas meistriskumą bei kiekvieno startą ir neturėdamas savų rūpesčių dėl to, kaip pačiam geriau rungtyniauti, kad komanda taptų prizininkė, patarimais būtų galėjęs komandai padėti žymiai daugiau ir dalykiškiau.

Spartakiados absolūciais čempionais tapo RTFSR lakūnai sportininkai V. Drokina ir A. Liubavecas. Mūsiškiai užėmė tokias vietas: P. Girskutė — trečią, V. Lapėnas — ketvirtą, L. Jonys — devintą, A. Jurgelevičius — dvvidešimtą.

V. ARŪNAS

R. Dudas — 27, K. Želnys — 36, V. Černiauskas — 46. Varžybose dalyvavo 50 sportininkų, atstovavusių 13 komandų.

Mūsų kaimynai Estijos ir Latvijos skraidūnai užėmė atitinkamai 6 ir 7 vietas. Peršasi išvada, kad mūsų planuotas tikslas buvo realus. Žinome, kad kaimynai namuose neturi už mus geresnių sąlygų skraidyti, neorganizavo daugiau už mus išvykų į kalnus, nepasakysi, kad mūsų sportininkai mažiau gabūs, nes sugebėjome praėjusiais metais iškovoti „Baltijos taurę“. Panagrinėjus spartakiados startus, matyt, kad mūsiškių rezultatai blogesni pirmiausia todėl, kad stokojome pasitikėjimo savo jėgomis (V. Černiauskas), turėjome neapskaidytą naują techniką (G. Mackonis, R. Dudas). Na, o K. Želnys skridime dažnai užmiršta, kad komandai naudingesnis eilinis, bet sta-

bilus rezultatas, o ne išskirtinis, besiribojantis su visiška nesėkmė. Nemažai deryta ir taktinių klaidų.

Išvada: būtina respublikos pajėgiausiams skraidūnams didinti varžybų skaičių, greičiau įsisavinėti skraidyklių buksyrovimą, kad galima būtų bet kokiomis sąlygomis, o taip pat ir ne nuo kalnų pakilti skridimams maršruto. Naudinga pasimokyti iš sklandytojų, rengiančių ištisus metus varžybas. Cia yra plati dirva spręsti ir varžybų taktikos klausimus.

Gerai varžybose turėti naujų ir tobulesnų skraidyklių, bet dar geriau, kai ji būna sureguliuota, su jais skraidytė ne vieną valandą ir pilotas pripratęs prie sparno. Na, o jei jau galvojame apie rytojų, neužmirškime ir pamainos. Jaunų, gabių sportininkų turime. Padékime jiems greičiau pasiekti sportines aukštumas.

R. DAUKAS

PAGAL GALIMYBES

Rugsėjo 20—29 dienomis Ordonikidzėje vykusiose TSRS taurų IX spartakiados klasikinio parašiutizmo finalinėse varžybose rungtyniavo 167 sportininkai, atstovavę septyniolikai komandų. Ekipos sudėtyje — po penkis vyruos ir tiek pat moterų. Mūsų respublikai atstovavo ir du Vilniaus aeroklube išsugdyti parašiutininkai sporto meistrai Jūratė Guntikienė ir Rimantas Kačiuškevičius.

Nelengva buvo sportinė kova, nes dėl apdovanojimų varžesi net 30 tarptautinės klasės sporto meistrių ir tik 26 pirmo atskyrio sportininkai. Pagirtinai rungtyniavo Jūratė. Po penkių pavieniai tikslumo šuolių ji buvo lyderių gretose. Bet, atliekant šeštąjį įskaitinį šuolių, ji nutolo nuo skritulio centro 17 cm ir bendroje spartakiados įskaitoje užėmė tik 24 vietą, nes daugeliui parašiutininkų, kaip ir spartakiados čempionei N. Filinkovai iš Rusijos Federacijos, pavyko nusileisti į centrą absolūciai tikslai. Ir vyru varžybose visi trys prizininkai nusileido tikslai į centrą. Pirmoji vieta pripažinta M. Balajevui (RTFSR), o Rimas, per želis šuolius nutolęs dešimčia centimetru, turėjo tenkintis net 33 vieta. Iš mūsiškių pirmavę I. Ostapenka ir A. Leonovas su kitų komandų atstovais šiame pratime pasidalijo 9—12 vietas.

Atliekant akrobatinius šuolius geriausius rezultatus pasiekė Ukrainos parašiutininkė L. Koričeva, trijuose šuoliuose akrobatiniams pratimams sugaiusius 21,77 sek. Mūsų Jūratė, sugaiusius dvem seundėm daugiau, atiteko aštuoną vietą. Rimas turėjo tenkintis trisdešimta vietą. Jis akrobatiniams pratimams atlikti sugažo 26,13 sek. Nugalėjo A. Dina iš Ukrainos (21,1 sek.).

Dvikovėje spartakiados čempionais tapo L. Koričeva (Ukraina) ir V. Bučniovė (RTFSR). Mūsiškų tik A. Leonovas, užėmės

22 vietą, laimėjo įskaitinius taškus.

Keturis grupinius šuolius tikliausiai atliko Ukrainos moterų (nutolo 52 cm) ir Kirgizijos vyru (45 cm) ekipos. Mūsų respublikos parašiutininkės, nutolusios nuo skritulio centro 328 cm, užėmė septintą vietą, o vyru komandą lydėjo sékmė. Ji nugalėtojams pralaimėjo 14 cm ir iškovojo trečiąjį vietą bei spartakiados bronzos apdovanojimus.

Komandinėje įskaitoje nugalėjo Ukrainos moterų ir RTFSR vyru rinktinės. Mūsų respublikos moterų ekipai atiteko penkti, o vyru komandai — šešta vieta. Tačiau susunavus abiejų ekipų laimėtus taškus, bendrakomandinėje įskaitoje respublikos rinkinei atiteko septinta vieta.

Praėjusioje spartakiadoje buvo penkti, bet realiai vertinant dabar susidariusių padėti, pasirodya pagal galimybes. Keip minėjau, rinktinėje buvo tik du draugijoje išsugdyti parašiutininkai. Mūsų trijuose aviacijos sporto klubuose, kuriuose kultivuojamas parašiutizmas, su aukšto meistriskumu „klasiku“ ruošimu reikalai ne per geriaus. Daugiau reikalaučia turėtume ir iš klasikinio parašiutizmo rinktinės trenerių. Tačiau jiems būtina geranoriškai, žymiai daugiau ir konkretiau padėti organizuojant sportininkų treneriutes.

Kartu varžybose buvo vedama ir TSRS čempionato įskaita. Cia startavo dešimčia sportininkų daugiau. Tie pratimuose, tiek komandinėje įskaitoje nugalėtojai tie patys, kaip ir spartakiados varžybose. Mūsiškiams irgi atiteko jau minėtos tos pačios vietas, išskyrus Jūratės Guntikienės pasirodymą, atliekant akrobatinius šuolius. Cia jai pripažinta devinta vieta.

V. DOVYDĖNAS

[Nukelta | 9 psl.]

SPARTAKIADOS PAMOKOS

I Alma Atą respublikos skraidyklių sporto rinktinė išvyko kovinai nusiteikusi, su vištinius laimėti 5—6 vietą. Iki TSRS taurų vasaros IX spartakiados finalinių startų buvo likę daugiau kaip savaitė. Sis laikas buvo skirtas aklimatizacijai būsimų varžybų vietoje, naujų skraidyklių (jų komanda turėjo dvi) reguliavimui. Tačiau per visą stovyklas laiką buvo leista tik du kartus nuskristi iš būsimų varžybų startavietės. Patenkinamai pavyko sureguliuoti tik vieną naują skraidyklių. Si Prienu ESAG pagaminta skraidyklių tikrai darė gerą įspūdį.

Pagaliau atėjo spartakiados startai. Pirma skraidymų diena, skrendant į tolį su gržimiu, teikė vilčių. Nors nė vienas spartakiados dalyvių nenuskrido įskaitai reikalingu 20 km, įsitikinome, kad Prienu ESAG gamybos skraidyklių, kuria startavo G. Mackonis, ir K. Želino skraidyklių skrenda gerai.

Jiedu atitinkamai pasiekė ketvirtą ir aštuoną rezultatą.

Antra skraidymų diena buvo saulėta. Ir čia išaiškėjo, kas yra kas. Sj kartą turnyrinės lentelės viršuje mūsiškių pavaidžių nera dome. Nors K. Želny ir R. Dudas nuskrido po 20 km, komandai tik vieną tašką uždirbo K. Želny, pasiekęs 24-ą rezultatą, o mūsų komanda liko dešimtoje vietoje.

Nesiekė mums ir antrame pratime. V. Černiauskas pasiekė trečią dienos rezultatą, bet pritrūkus 250 m iki įskaitai reikalingo 20 km nutolio, užėmė vietą tik trečiame dešimtuke ir komandai pelnė tik 4 taškus (komandai taškus pelnė sportininkai, išvykdę skridimę pirmo atskyrio normatyvą ir užėmė 1—24 vietas). Tod bendroje komandinėje įskaitote likome dylikti. Mūsiškiai užėmė tokias vietas: G. Mackonis — 25,

SIU METU respublikinėse skraidūnų varžybose džiugino tai, kad didelis būrys jaunimo skraidė su serijinės gamybos skraidykliemis „Slavutič-UT“. Nemaža to atžalyno dalis — moksleiviams!

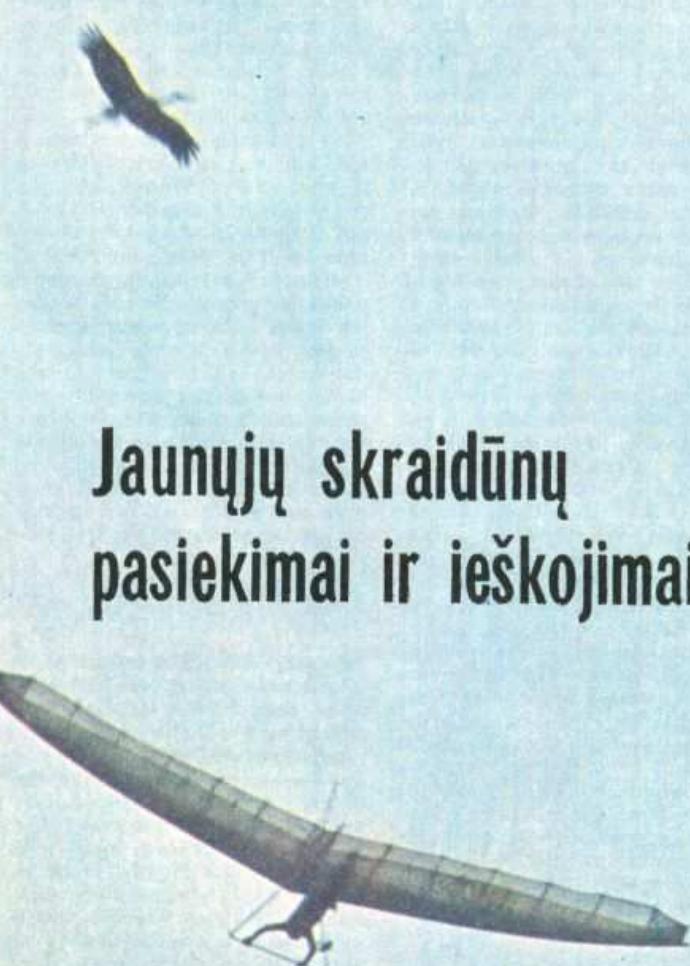
Prieš gerus penkerius metus su jaunimu dirbtį émési alytiškis Jonas Vaitkevičius. Bet pristigo techninių priemonių, tinkamos metodikos ir ten jaunu talentu nebuvo atrasta. Šiemet stalgmena pateikė Žemės ūkio mechanizacijos ir elektrofikacijos mokslinei tyrimo instituto Raudondvarystė sekacija. Stebėtinai įvalri ir turinlinga skraidyklių sporto propagavimo programa moksleivijos tarpe, kurią pastaraisiais metais vykdė Gintas Mackonis vadovaujami šios sekcijos skraidūnai, įvalrios metodinės-techninės mokymo priemonės (antžeminis rankinis buksyravimas, balansuojantis treniruoklis, lopinges) leido šiam išradiniam treneriui per vieną skraidymą sezono palydėti žešiolikmečius į skriejimą Netonyl ūkite, o vėliau ir į spartakiados varžybas. Šiame kolektyve sukaupta gerų pilotų mokymo patyrimų reikėtų taikyti ir kitų skraidyklių sekcijų veikloje.

Republikinė skraidyklių sporto federacija įstegė perėlnamajį prizą perspektiviausiam ir jauniausiam skraidūnui. Jis atiteko žešiolikmečiui moksleiviliui iš Raudondvario Ugnui Trečiokui.

Norėčiau paminėti Rolandą Stonkų ir jo jauną skraidūnų kolektyvą iš Baisogalos, atstovavusius respublikinėse varžybose Radviliškio rajonui. Ankstiau jis buvo Prienu ESAG ryškiausias pilotas-skraidūnas. Jo mokėjimas bendrauti su jaunimu nenublanko ir metams bégant.

Daug išradinumo rodo uteniškiai, vadovaujami Artūro Stundžios. Pasigaminti geresnė skraidyklių rajone — uždavinys tikrai nelengvas. Uteniškams sugebėjimų čia galima tik pavydėti.

Pastebimi ir klapdėdiečiai. Isteigus Gargžduose prie SDAALR rajono komiteto skraidyklių sporto organizacijų centrą, lyg koki Kauno skraidyklių klubo filialai, kuriam vadovauja šio klubo instruktorius Arvydas Grigas, jis palengva tampa regioniniu skraidyk-

Jaunųjų skraidūnų pasiekimai ir ieškojimai

lių centru su nebioga base Mijos upės slėnyje.

Varžybose matėme ir perspektyviai lietuviškos konstrukcios skraidyklių, skirtą skriejimui termikuose. Ji buvo sukurtą bendradarbiaujant Kauno skraidyklių klubo konstruktoriais ir Prienu ESAG.

Bet kaip paaukštinti startavietę ir pakilti skraidyklių skriejimams termikuose! Gal fik Netony su 50 metru aukščio Nemuno slėnio atlaite tenkina pradinio skraidūnų mokymo reikalavimus. O ką daryti kitoms skraidyklių sporto

sekocijomis, veikiančioms rajonuose ir neturinčioms tokų sąlygų? Išėtis rasta — tai buksyro pagalba atliekamas startas. Jo esmę sudaro tai, kad pilotas su skraidykliu žmonių traukiama vilktimi pakeliamas į 10—15 metrų aukštį (kaip alavaras), ir čia sportininkas iškrenda į žiainto antvėjį. Taip startuojant, kada kalno aukštis testeliai 25—35 metrus, skrydžio trukmė paliogėja iki 1 min. Šią metodiką pastaruoju sportinio sezono metu (ypač žiemą) praktikavo Alytaus medvilnės kombinato skraidūnai (vadovas Jonas Vaitkevičius).

LTSR skraidyklių sporto federacijos ir Kauno skraidyklių technikos sporto klubo iniciatyva Šiaulių ATSK aerodrome Seduvos rugpjūčio 30—31 dienomis vyko respublikos 5-asis skraidūnų sąskrydis. Jo metu buvo surengta skraidyklių techninės kurybos apžiura-konkursas ir pirmosios respublikinės navigacinių varžybos motorizuotomis skraidykliemis. Už sportinės skraidyklių sukurimą konstruktoriai G. Mackonis, V. Černiauskas, V. Radavičius, J. Paulauskas, V. Lavrinovičius apdovanoti „Sparnu“ garbės raštais. Už novatoriškiausias techninės konstrukcijas „Mokslo ir technikos“ žurnalo diplomais apdovanoti K. Mikalauskas, A. Liekis, K. Juodėnas. Broliams A. ir R. Liekiams bei R. Subačiui įteikti Prienu ESAG prizai.

Varžybose dalyvavo 9 pilotai. Savo darbo aparatais pilotai sugebėjo pakilti į 300 m aukštį, skridime atlikti virčius, o išjungę variklį — skleisti, tapti nurodytoje vietoje. Geriausiai pasirodė kaunietis A. Liekis. Jam buvo įteiktas LTSR aukštojo piloto žiūro sporto federacijos prizas.

G. RAMOSKA

vičius) bei Baisogalos eksperimentinio ūkio sekcijs (vadovas Rolandas Stonkus).

Buksyravimas labai palengvinia jaunu skraidūnų apmokymą. Sportininkas, baigęs teorinį paruošimą, skraidymu aikštėlėje (pučiant 3—5 m/sek. stiprumo vėjulį) pirmalus su skraidykliu atlieka daugelį prabégimų. Taip jis susipažsta su skraidyklių reakcija, keičiant jos atakos kampus. Po to bandoma startuoti buksyruijančių. Prie piloto pasikabinimo sistemos kabinamas buksyravimo lynes. Buksyruijančių skraidyklių keturi žmonės per bloką lyną tempia tokia jéga, kad skraidyklių nepakiltų aukštai kaip 1—2 metrus. Instruktorius pirmu pakilimų metu sportininkui padeda vairuoti skraidykliu (laikydamas už kilio). Tokių nedidelius skriejimus nuotolis siekia 20—30 metrų. Atlikus apie 10—15 tokius skridimus, sportininkas susipažsta su skraidyklių valdymu skrendant ir tūpant ją. Po to skraidūnai jau galima leisti startuoti nuo neaukšto kalno. Tokiu būdu balsogalėliai skraidūnai, išveikant skraidyklių žmonių tempiamu lynn, per sezona yra atlikę daugiau kaip 100 startų ir kilię į 70 metrų aukštį.

Kad 25 m aukščio kalneliai tinka skraidūnų mokymui, patvirtina ir Alytaus skraidūnų veiklos patyrimas. Kaproninis lynes turi būti tris kartus ilgesnis (metrais) už aukštį, į kurį norima pakilti skraidykliu. Pakanka 10 m aukščio, kad vletos salygomis galima būtų skraidykliu atlikti posūkius ir skristi į maršrutą.

Be to, alytiškai mokymo tikslams naudoja ir treniruoklį, kurį taip pat pasigamino patys (pirmieji po kauniečių). Sudėtingiausius suvirinimo darbus atliko skraidūnas Vytautas Naujokaitis. Nors pirmasis tokis treniruoklis Kauno radijo gamyklas skraidūnų buvo pasigamintas 1981 metais ir susilaikė didelio pripažinimo žalijje, nei Prienu ESAG, nei kitos žefuojančios organizacijos, mėginusios ir žadėjusios pagaminti tokius treniruoklius nedideli seriją, nepajėgė įgyvendinti duotų pažadų. Galla.

S. PRIALGAUSKAS

Varžybų momentas.

SÉKMINGAS DEBIUTAS

Jdomios ir sudėtingos yra parašiutinės daugiekovės varžybos. Neužtenka sportininkui sugebėti gerai šokti su parašiutu ir tiksliai nusileisti. Daugiau taškų laimima plaukiant laisvu stiliumi 100 m distanciją, šaudant mažojo kalibro šautuvu ir bégant trijų kilometrų /vyrai/ ir perpus trumpesnio nuotolio /moterys/ lengvosios atletikos krosus. Zodžiu, parašiutinėje daugiekovėje geriausiu rezultatų pasiekia tas sportininkas, kuris yra tvirtčiau pasirodęs fiziškai, sugeba geriau pasirodyti masiniu sporto šakų rungtyste.

Kaip tik šiose masiniu sporto šakų rungtyste TSRS tautų IX spartakiados parašiutinės daugiekovės finalinėse varžybose Leningrade mūsų respublikos atstovai ir pasiekė geriausiu rezultatu. Tarp 146 rungtyniavusių sportininkų Žilvinas Giedraitis greičiausiai plaukė 100 m distanciją, o Kristina Sudžienė taikliausiai šaudė mažojo kalibro

šautuvu. Atliekant penkis tikslumo šuolius parašiutu mūsiškiai nepasižymėjo. Todėl susumavus rezultatus, pasiektus visose rungtyste, bendroje įskaitoje geriausiai pasirodė respublikos daugiekovininkai užėmė kuklesnes vietas: vilnietis Viktoras Maslovas — šeštą, o kaunietė Kristina Sudžienė ir vilnietis Vidmantas Zubė — dešimtį.

Nugalėjo devyniolikmetė sportininkė iš Charkovo M. Manoilė ir RTFSR daugiekovininkė V. Bogomazova. Kaip po apdovanojimo pažymėjo absoluti čempionė, ji prieš pusantrų metų su parašiutu tebuvo šokusi tris kartus, o štai dabar pradėjo skaičiuoti šeštajį šimtą žuolių.

Komandinėje įskaitoje nugalėjo Rusijos Federacijos sportininkai. Aukštą trečią prizinę vietą iškovojo mūsų respublikos rinktinė /vyr. treneris V. Ivanauskas/.

A. JONIKAS

„Saliuto“ TSK radistų pratibos.

M. ALYČIO nuotr.

vičiaus nuopelnas. Mat jis vienintelis respublikoje rimtai ruošia šios sporto šakos mėgėjus.

Nereikia būti analitiku, kad susidarytum nuomonę apie mūsų respublikos radio sporto padėtį, jeigu žinai, kad Kuršenuose išsaugė pelengatorininkai pelnė respublikai visus 100 „Saliuto“ TSK daugiekovininkai — 70, o šio klubo greituminės radio-telegrafijos mėgėjai — per 80 procentų visų taškų.

Argi, esant tokioms sąlygomis, galima svejoti apie aukštus rezultatus šalies mastu? Neįmanoma realių sąlygų prideramai vystyti radio sporto kitose vienovėse, mokomoji organizacija, TSK, miestuose? Pagaliau verta susimąstyti ir dėl tokio faktos: dėl nesenai buvo ištisla plejada gery radistų iš Anykščių. Kur dabar šio rajono radijo sporto mėgėjai?

Mano supratimu, būtina pradėti dalykiškai rūpintis radio sportu, realiai planuoti galimybes, steigti visuomeninius radio klubus, pareikalauti tikro darbo iš etatinii darbuotojų, reikiama domėjimosi taikomosiomis radio sporto šakomis iš LTSR radio sporto federacijos. Galimių žymiai pakelti radio sporto lygi respublikoje pakankę. Tai jrodo ir R. Fabijonavičius, ir „Saliuto“ TSK pavyzdys. Ted laikas susirūpinti mūsų radio sporto ateitim. Jeigu nebus masykumo, ne ką teudu ir respublikinis radio klubas. Juk jij privačes ateiti jau gera paruošti, aukštą sporto atskyrių turintys radistai. O kas juos paruoš?

A. ZOLOTCEVAS,
TSRS garbės sporto meistras,
LTSR nusipelnės treneris

NE SIDANGSTYKIME

„OBJEKTYVIOMIS“ PRIEŽASTIMIS

Kiekvieną kartą, kai apžvelgiamas radio sportas, jo lėtai augantis meistriškumas, visų nesėkmėjų priežastimi minima tai, kad nėra respublikinio radio sporto klubo. Niekas nesilima teigti, kad jis nereikalingas. Tačiau nenoriu sulikti, kad tai yra pagrindinė mūsų radio sporto mėgėjų silpnų pasiodymų priežastis. Ir štai dėl ko.

Greituminės radiotelegrafijos mėgėjai per spartakiados varžybas privalėjo parodyti pirmojo atskyrio rezultatą ir būtinai patekti į pirmųjų 24 gretą. Tai toli gražu nėra paprasta. Juk dabar ir sporto meistrai, priimantys iki 200 ženklių per minute, dažnai atsiduria šalies varžybų antrojo dešimtuko pabaigoje. O mūsų komanda? Ją kone visą sudarė visuomeninio technikos sporto klubo „Saliutes“ prie „Spartos“ fabriko sportininkai. Kodėl? Pasirodo, kitos mūsų organizacijos, kurios dirba treneriai, instruktoriai ir kiti etatiniai darbuotojai, nesugeba paruošti pajėgių radistų. Viniaus jungtinės technikos mokykla, Kauno radio technikos mokykla, Kauno vaikų ir jaunių specializuota radio mokykla — visa tai turėtų būti meistrių, kandidatų rengimo į Tadybų Lietuvos rinktinę židiniai. Bet...

„Saliuto“ jaunimas pelnė komandai 39 taškus (iš viso su-

rinkta 44). I. Jančiauskaitė, I. Murzina bei I. Makevič užėmė atitinkamai 10, 13 ir 17 vietas. Džiugu, kad šalia pirmosios šios radio sporto šakos meistrės I. Murzinės per spartakiadą TSRS sporto meistrės normatyvą įvykdė ir I. Jančiauskaitė. Vedinasi, dirbant, galima ir visuomeniniam klube paruošti aukšto meistriškumo sportininkus.

Radio daugiekovė — dar sudėtingesnė sporto šaka. Cia reikia ne tik gerai dirbti su radio technika, bet ir šaudyti, mėtyti granatą, orientuotis miške. Sportininkui paruošti reikia net daug laiko, bet ir planingu ištisu metų treniruočių. Deja, dauguma organizacijų, kultivuojančių radio sportą, to vengia. Tikimasi pasiekti kažko ypatingo per keliolikos dienų treniruočių slėvyklę. Tai atgyvenusi pažiūrą į sportą. Ir jis trukdo siekti leimėjimų. Stai dėl ko mūsų vyrai per finalines varžybas buvo tik 14-ti, o „Saliuto“ pauglės, sugebėjusios per respublikos spartakiadą žymiai pralenkti Vilniaus jungtinės technikos mokyklos atstovių užėmė 6 vietą. Bendra septinta vieta tokiu atveju — labai gera pasekmė.

Sportinės radiopelengacijos mėgėjų pasekmės, palyginti su praėjusia spartakiada, taip pat truputį išaugo. Ir tai, be abejio, Kuršėnų mokytojo R. Fabijona-

VIEN PERGALIŲ NEBŪNA...

Kaip matyti iš šiame numeryje spausdinamos lentelės, Lietuvos TSR sportininkų užimta bendroji ketvirta vieta TSRS tautų IX spartakiadoje yra pelynta tų sporto šakų atstovų, kurie komandomis užėmė I—VI vietas. Blagosni rezultatai įskaitant nepateko. Tokiu būdu automobilių sporte rezultatyvūs buvo žiedininkų, daugiekovininkų, ralistų ir kartingistų pasiodymai, o krosno rinktinė sustojo prie įskaitos slenksčio, nežengusi vieno žingsnio.

Spartakiados rezultatus galima nagrinėti dvejopai. Galima /ir reikia/ didžiuotis mūsų nedidelės respublikos laimėjimais, bet galima (ir būtina) apsvarstyti, ar nebuvu šikart mums pasiektina ir trečioji vieta. Ta pressme dar daugelyje sporto šakų mes nepakankamai išnaudojome turėtas galimybes, padarėme ir klaidų, pademonstravome ir neorganizuotumo.

Iš automobilių sporto atstovų geriausio įvertinimo nusipelnė žiedinių plento lenktynių rinktinė /treneris Jonas Sagatauskas/. Cia mes negarsėjame tokiomis žymybėmis, kaip autoralyje, tačiau sportininkai, ypač Gediminas Kupčikas ir Vytautas Tarailė, padarė viską, kad tokis automobilių sporto istorijai neeilinis įvykis, kaip Taufų spartakiados varžybos, būtų įrašytas „siabdro“ raidėmis. Vertas dėmesio yra rinktinės darbas ruošiantis šiam svarbiam startui, kuris buvo pradėtes vos pasibaigus 1985 m. sezoniui, jo aiškus kryptingumas.

Aišku, automobilių sporte nėkas nėra apdraustas ir nuo labai apmaudžių ir nepelnytų nesėkmės. Tačiau nesėkmes /nors jos ir bandė pakišti kojų pačiu svarbiausiu momentu/ galima įveikti. Juk visiems, kas stebėjo spartakiados finalinius startus Bikerių trasoje, buvo aišku, kad

nei G. Kupčikui, nei V. Tarai-
lei, nei V. Jonušiui Fortūna mė-
lonių netaikė. Dargi atvirkščiai,
teko ievikti ir varžovus, ir per-
sekiusius nesėkmes.

Iki šiol bene mažiausiai spor-
to visuomenės dėmesio yra pel-
niusi automobilių daugiakovė,
kuri jokiomis pergalėmis mū-
sų neleipo. O štai šioje spartakiadoje daugiakovininkai, treniruoja Anatolijaus Jankūno,
pasistengė ir iškovojo ketvirtąją
vieta. Jiems tai didelis laimėjimas. Tuo tarpu automobilių ra-
lio rinktinė, užėmusi tokią pat
vieta, tokio rezultato laimėjimu
pavadinti negali. Tai tikras pralaimėjimas, nes pastaraisiais met-
ais mūsų komanda šalyje daug
dažniau būdavo pirmā nei antra.
Tiesa, nuo pralaimėjimų neap-
draustas niekas, bet svarbu atsi-
žvelgti, kaip nuo jo buvo draudžiamasi. Šiuo atveju, tiek koman-
dos treneris A. Cipkus, tiek draugijos sporto vadovai, tiek ir Automobilių sporto federacija nepadarė nieko, kad nesugadinius geros mūsų sportininkų re-
putacijos. O po to, kaip papras-
ta, kalti liko spartakiados nuos-
tatai, lyg jie nebūtų vienodi vi-
soms komandoms. Ir dar gelbsti-
mas nuomone, kad apie automobilių sporto lygi respublikoje geriau spręsti pagal pasirodymą šalies čempionate, o ne spartakiadoje, nes ten, girdi, progra-
ma platesnė. O kodėl ne-
galėjome užimti „savo“ vietas /pirmos arba antros/ pagal „siaurąjį“ programą? Kodėl šiuo pasirodymu ralistai nepakėlė bendro komandinio respublikos rezultato?

Eugenijaus Tumalevičiaus ir

Prano Videikos bei Stasio Brun-
dzos ir Andrius Vadausko eki-
pežai pasiekė maksimalų rezul-
tatą — užėmė abi pirmasias vi-
etas aštuntos klasės automobilininkų. O R. Beresnevičiaus ir E. Jako „nulis“ užkrito komandai kelią i
prizininkų gretas.

Nelabai tolimoje prieityje, o
būtent TSRS tautų VII spartakiadoje, dar didesnę nesėkmę /už-
imta dešimtoji vieta/ buvo pa-
tyrusi Lietuvos žiedinių automobiilių lenktynių komanda, taip pat žut būt siekusi pirmosios vietas. Kaip gali, ralistai nepasinaudojo geriausiu metodu — mo-
kytis iš svetimų klaidų — ir pridarė sav...

Šiemet teko stebeti trejas fi-
nalines spartakiados automobiilių sporto varžybas: žiedines — Rygoje, raliai — Klaipėdoje ir automobilių krosos — Tolityje. Pastarosiose mūsų sportininkai atrodė gan kukliai. Nekėlė sau uždavinio ką nors sva-
resnio laimėti, ir nelaimėjo. Vis tiek atrodo, jog komandos galimybės jau dabar yra didesnės, nei mes patys manome. Tik nelabai gerai žinome, ką turime ir ką galime, netiksliai pa-
skirstome ir taip ne išn gausias savo pajėgas, neakcentuojame treniruočių proceso svarbiausios sezono varžyboms. Zo-
džiu, trūksta gerų tradicijų ir patyrimo. Tad dabar svarbiausia ji kaupti ir deramai pritaikyti, nes automobilių sportas Lie-
tuvoje visada turėjo gerą var-
dą, ir „neduoti iškaitos“ respublikos automobilininkams nedera.

5. SKAPCEVIČIUS

tj gliseriai buvo paruošti pagal reikalavimus. Beliko juos išbandyti. Bet...

Komanda iš anksto nebuvo aprūpinta benzino „ekstra“. Vis buvo atidėliojama. Pagaliau kai išaušo starto rytas ir gliserininkams žut būt reikėjo išbandyti naujai perdirbtą techniką, pasirodė, kad benzino vis dar ne-
gauta, kad jo bus tik prieš pat varžybų startą.

Tokios nemalonios „staigmenos“ negalėjo neatsiliepti rezultatams. Alytiškiai buvo kuo puikiausiai paruošę savo techniką spartakiadai, jie tikėjosi aukso medalių. O tenkintis teko bronzos apdovanojimais. Beje, per sėmingą šio frejeto pasirodymą ir respublikos komanda iškaitiniuose 4x5 mylios serijos plaukimuose buvo trečia.

Daug prasčiau, negu tikėtasi, startavo valtininkai. Jie komandomis buvo penkti. Ir tai nepai-
sant sėmingų jaunųjų sportininkų kauniečio Edvino Dzaltuvio ir alytiškio Mindaugo Saveikio pirmųjų vietų! Labai silpnai startavo prityrės lenktynininkas Artūras Taranda. Jaunas sportininkas nutarė dalyvauti ne tik spartakiados varžybos, bet ir lygia greta vykusiame šalies čempionate /500 ccm lenktyninių skuterių/. Ruošiant dviejų skirtingu klasiu laivus, buvo „išbarstyta“ taip reikalingas laikas ir jėgos. Startavę SB val-
timi Artūras buvo tik aštuntas. O juk jis yra buvęs ir šalies čempionas, ir prizininkas. Beje, jeigu SC valtimi sėkmingiai bu-
tų pasirodė Montvydas Pakulis, būtų atsiradusi galimybė kompenzuoti Tarandos „broką“. Mat iškaiton buvo sumuojami trys geriausiai rezultatai iš keturių. Bet ir Montvydas liko aštuntas.

Geriausiai iš mūsiškių šioje spartakiadoje pasirodė skuterininkai. Po šešerių metų pertraukos jie vėl iškovojo pirmąją komandinę vietą ir pereinamają taurę. Pelnyti ir medaliai, bet jū... galėjo būti daugiau.

Neginčytina, kad dauguma skuterininkų — prityrė, gerai išmanantys ir įsisavinę naujausią techniką, ieško būdų greičiams didinti. Bėda ta, kad kone visi jie mano esą „šios srities profesoriai“, ir patarimai bei pamokymai jiems — lyg žirniai i sieną. Tokiu atveju ir patarti sunku — ilgai dvejoji, kol ryžties.

Juozas Mitkus, startavęs OCN klasės skuteriu, nebaigė pirmojo serijos plaukimo. Sugedo uždegimo sistema. Jeigu prityrės lenktynininkas, praėjusių metų šalies čempionas, būtų kruopščiau bandęs savo techniką iki starto, defektas būtų išaiškintas, jis

buvo galima pašalinti iki varžybų pradžios. Dabar gi Juozas iš keturių plaukimų baigė tik du. To užteko užimti ketvirtą vietą. O juk galėjo būti medaliinkas!

Ir kitų technika „byrėjo“. Mat visos komandos spartakiadai buvo gerai pasiruošusios, visi siekė maksimalų greičių. O tokiai atveju didėja gedimų tikimybė. Laimė, kad kolektyvas buvo draugiškas, pasiryžęs padaryti viską, kad Lietuvos komanda pasirodytų sėkmingai. Tad ir kibdavo visi į darbą per pertraukas tarp plaukimų. Tai padėjo mūsiškiams iškovoti aukštą poziciją, ir per varžybų uždarymą išsirikiuti paskui Rusijos Federacijos ir Ukrainos komandas, užėmusias atitinkamai pirmąjį ir antrą vietą. Stovint šioje rikiuotėje neapleido min-
tis, kad galėjome būti antriai.

Lygia greta vykusiame šalies čempionate specialiais lenktyninių skuteriais dalyvavo trys respublikos atstovai. Jau minėtas A. Taranda bei Erikas Labanauskas ir Vytautas Makarskas. Nė viename plaukime iš keturių jie negavo iškaitos. Kodėl?

Ruošiantis spartakiadai, treni-
ruočių bei technikos rengimo stovykla buvo organizuota Kaune. E. Labanauskas į ją atvyko gerokai pavėlavęs, bet ir atsi-
radęs technikos neruošė, vilda-
mas, kad varžybų vietoje „kaip nors pritempt“. Panašiai veikė ir V. Makarskas. Na, o apie A. Tarandą jau kalbėjome.
Tad ar tenka stebėtis dėl jų ne-
sėkmii. Skaudžiausia, kad tai kartojasi nebe pirmi metai. Siaistomi pinigai, nedaroma iš-
vadų. Ir, deja, ne tik šioje sri-
tyje.

Turime puikų trenerių. Tai čempionus išugdė kaunietis LTSR nusipeinės treneris Valdis Pet-
rūnas bei alytiškiai Vidmantas Stočkelis ir puikiai gliserininkus ruošiantis Bronius Maknauskas.
Turime palyginti neblogą mate-
rialinę bazę, gausėja sporto sek-
cijų skaičius. Visa tai sudaro
prielaidas siekti didesnių laimė-
jimų.

Aišku, Tarybų Lietuvos rinktinės narius sukrėtė prieš pat startą gauta žinia apie TSRS tarptautinės klasės sporto meistro Ričardo Matelionio tragediją mirti.
Vykdamas i varžybas jis pateko į autoavariją. Tai kiek sumažino lenktynininkų kovinumą, bet dar labiau sutelkė kolektyvą. Iškovoti septyni spartakiados medaliai tai geriausiai patvirtinta.

L. KAYALIAUSKAS,
TSRS sporto meistras, LTSR nusipeinės treneris

NEBLOGI PASIEKIMAI IR NEIŠNAUDOTOS GALIMYBĖS

Trečiąjį komandinę vietą res-
publikos motorlaivininkai iško-
vojo antrą spartakiadą iš eilės.
Kas kita — medalių derlius. Jų
sportininkai šikart pelnė net
septynis — du aukso, vieną si-
dabro ir keturis bronzos. Šito
jau seniai nebuvo. Tad atrody-
tų, kad startu Kinešmoje tik
džiaugtis reikia. Tačiau, vertin-
damas šiuos pasiekimus iš res-
publikos rinktinės trenerio poz-
iciją, esu priverstas pripažinti,
 jog galima buvo pasirodyti sėk-
mingiau.

Tad kas sutrukėdė Lietuvos motorlaivininkams geriau pasirodyti?

Visų pirma — tai, kad kai ku-
riems žmonėms stigo atskomy-
bės jausmo, paprasčiausias ap-
laidumas bei organizuotumo sto-
ka. Jau atvykus į Kinešmą, li-
kus iki starto vienai naktiai, su-

žinojome, kad spartakiados var-
žyboms galioja nauji technikos
paruošimo reikalavimai. Draud-
žiamama perdirbtai gliserių motorų galvutes bei naudoti SBN ir SCN valčių povandeninių reduktorių aptekėjimo priedelius.

Toks „naujinė“ komandai nuo taikos nepakėlė. Išaiškėjo, kad, ruošdamiesi varžyboms, ne-
buvoime deramai informuoti, kad kai kas Kaune, gavęs ap-
linkraštį dėl šių apribojimų, jo pakankamai neišnagrinėjo. Var-
žybų vietoje teko skubotai im-
tis „klaidų taisymo“. Jeigu val-
čių povandeninių reduktorių aptekėjimo priedelius nuimti ne-
buvo keblu, darbas su gliseriais kėlė tikrą nerimą. Visa laimė,
kad alytiškiai Bronius Maknaus-
kas, Algirdas Rakauskas bei Vir-
gaudas Laurinaitis draugų padė-
dami, kibo į darbą, ir per nakt-

OPTIMIZMAS GERA BRUOŽAS, KAI JIS PAGRĮSTAS

Naujojoje „Nemuno žiedo“ trasoje startuoja motožiedininkai.

Logiškai mąstant, respublikos motociklų žiedinių lenktynių rinktinės treneris Romualdas Petkevičius dar nesenai turėjo pagrindo būti optimistas. Per 1979-aisius vykusią šalies VII spartakiadą Tarybų Lietuvos lenktynininkai buvo devinti. Po to sekusiuose šalies čempionatuose užimtos aštuntos vietas, VIII spartakiadoje — šeštą, o 1984 metų TSRS čempionate net antrą. Bet pernai vykusiame čempionate vėl buvo mešti. Mūsų manymu, tokia vieta Lietuvos žiedininkams tuo tarpu reali. Ja, ko gero, ir buvo galima išlaikyti, jeigu treneris būtų mažiau pasikliau sėkmė.

Pasikeitus spartakiados nuostams, jskaitai tebuvo imami penkioto motociklų klasės parodyti rezultatai. Tad nebeliko reikalo įkalbėti dalį krosininkų keisti savo amplia. Užstat jskaitinių klasių motociklais lenktyniaujantiems reikėjo skirti kur kas daugiau dėmesio, siekti stabiliumo ir ypač technikos patikimumo. Juo labiau, kad atlikti tarnybos į TSRS Ginkluotasių Pajėgas išėjo saunes čempionas V. Preikša ir prizinkas R. Lošys.

Pirmasis šalies spartakiados varžybų etapas, vykęs Vilnijoje, buvo rimtas signalas, kad mūsų žiedininkų kolektyve ne viskas gerai. Technika gedo, „byrėjo“. Pripažintas komandos lyderis TSRS tarptautinės klasės sporto meistras K. Savickas dėl to baigė tik vieną važiavimą. Tiesa, jis buvo trčias. Bet taškų — ne tiek jau daug. Silpnai pasirodė ir kiti. Tad bendras taškų kraitis, atsižvelgta į Kauną prieš prasidėdant antram, lemiamam spartakiados varžybų etapui, buvo labai jau kuklus.

Laiko liko nedaug. Suprantama, kad technikai paruošti reikėjo skirti visas jėgas. O tai R. Petke-

vičius moka. Deja, tebesportuojantis treneris ryžosi atsisiveikinti su aktyviuoju sportu kovininkai — jis ruošesi startui šalies čempionate, kuris vyko lygiagrečiai su spartakiados varžybomis, ir dėl to dažniau buvo šalia savo motociklo, negu tarp komandos narių. O kai vaikomasi dviejų zuikių, paprastai liekama be laimiklo. Siuo atveju labai brangaus — spartakiados apdovanojimų, aukštost komandinės vietas.

Vien prityrės K. Savickas, startavęs 175 ccm „B“ klasės motociklui, sugebėjo užimti penktąją vietą ir pelnyti komandai 20 taškų. Dešimta liko L. Bočkova, vienuolikta — V. Karalius, o likę pasirodė dar silpniau. Nejau po to tenka stebėtis, kad atsilikę nuo maskvičių tik dvielem taškais (o jie startavo tik keliese), Lietuvos sportininkai „namie“ užmė tik aštuntąją vietą (97 taškai).

O pergalę šventė labai organizuota, gerai varžyboms techniką paruošusi Estijos komanda, pelniusi 206 taškus.

Nuotaiką praskaidrino sekminčias Gintaro Pimpio ir Vinco Kovalčio motociklais su priekabomis iškovotas čempionato bronzos medalis. Tai buvo vienintelis apdovanojimas, pelnytas mūsų respublikos sportininkų. Tačiau šis duetas — krosininkai. Ir vargu ar bus teisinga, žengiant tokiu keliu gausinti mūsų žiedininkų laimėjimus.

Pagalvoti yra apie ką. Naujai rekonstruota 7 km ilgio „Nemuno žiedo“ trasa atveria galimybę ruošti pajėgius sportininkus. Reikia tik deramo dėmesio šiai sporto šakai, organizuotumo, didesnio žmonių skaičiaus darbui su rinktinė ir trenerių reiklumo — sau ir kitiem.

A. RIMKUS

SPARTAKIADOS ČEMPIONAI

Sekasi, kai... sekasi

EUGENIJAS TUMALEVIČIAUS vizitinė kortelė. Gimė 1956 metų kovo 16 dieną Vilniuje. Autoralyje debiutavo 1976-aisiais. Šešiskart TSRS čempionas. TSRS faulų IX spartakiados šešiskart autorolio absolitus nugalėtojas 1986 metais.

1981 m. tapo TSRS sporto meistru, o 1984-aisiais — tarptautinės klasės meistru. E. Tumalevičius — Vilnius autoremonto gamyklos Eksperimentinio sportinių automobilių ruošimo baro vairuotojas bandytojas, Maskvos kūno kultūros instituto studentas-neakivaizdininkas.

PRANO VIDÉIKOS vizitinė kortelė. Gimė 1950 metų birželio šeštą Alytaus rajono Kaniūku kaime. Autoraliu susidomėjo 1978 metais. Nuo 1979-ųjų P. Videika yra E. Tumalevičiaus šturmantas. Prano pasiekimai autolenktynėse lygiai tokie patys, kaip Eugenijus. Ta pačią dieną jam suteiktai ir TSRS sporto bei tarptautinio meistro vardai.

P. Videika dirba Vilnius taxi parke šaltkalviu elektriku.

Rašyti atskirai apie E. Tumalevičių ir P. Videiką praktiškai nemanaoma, nes visas savo perėmės jie pasiekė tuo pačiu automobiliu, pečius surėmė. Eugenijus vairavo, Pranas skaitė kelių stenogramą.

Iš pirmo žvilgsnio ir vos valandėlę pabendravus jiedu atrodo panašūs. Ne fiziniuose duomenimis, aštu: Eugenijus per pusę galvos aukštėsnis, platesnis, pečių ir, ką gero, jégos daugiau turi. Panašių laikysena, neskubri, kiekvieną žodį pasverianti žneka. Net aplinkinius veikia kažkaip raminančiai. Jų tandemą kažkodėl norisi palyginti su idealia santuoka... O jiedu tvirtina, kad kitus du tokio skirtingo būdo ir temperamento žmones sunku surasti visoje Lietuvoje.

— Nel — purtosi Eugenijus. — Mes beveik kiekvienose lenktynėse ginčijamės, pykstamės. Réziam tiesiai į akis, ką vienas apie kitą galvojam. Sykius net pirmu parodau (?) blogiausias partnerio charakterio savybes. Ginčai padeda mums išlaikyti savo sportinį pyktį, be kurio rungtyniauti sunku. Aštu, „diskutuojame“ tik treniruotėse, ruošdamis mašiną, varžybų pertraukomis. Kai lekiam greičio ruožuose, kalba tik Pranas ir tai tik iš rašto, ir né žodžio viršaus. Ilgesnį laiką su Pranu nesiginčijęs jaučiu, kad kažko trūksta.

— Ar visiškai pasitikite vienas kitu?

— Be abipusio pasitikėjimo — autoralyje geriau nejudėti iš vienos, — sakė Pranas. — Nors vairas Eugenijaus rankose, lenktynėse aš ramus ir užtikrintas. Žinau, kad tik neįtikėtinai pasikeitus situacijai, pavyzdžiu, vidury kelio išaugus medžiui, Eugenijus gali sulyksti. Bet medžiai, kaip žinai, per dieną neišsikeroja... Kai la-

bai sekasi, pradedu bijoti, kad mašina nesugestu.

— Pakartosiu vyresniųjų ralio meistru Brundzos, Girdausko tiesa: šturmantas geras tol, kol lemtingai nesuklysta, — fės pokalbj Eugenijus. — Pranas kol kas skaito be klaidų ir aš jam neturiu pretenzių.

E. Tumalevičius nutyla. Pažnairoja į pašnekovus ir ilgėliau jbeda žvilgsnį Pranui į akis. Kažkas turėtų nuklysta. Ko gero, išgiris eilinį ekipažo ginčą?

— Klausyk, Pranai, — pradeda Eugenijus. — Aš negalėčiau būti šturmantu. Na, kaip tu turi teik kantrybės nepakelamas akių sėdėti greta manės, ištvéręs tik į savo stenogramą. Negi tau nesinoriu pačiam vairuoti?

— Vėlū pradėti, — lyg teisines Pranas. — Be to, tu toks karštakožis, be manės prapulsi...

— Et, svetimiems girdint su tavim net žmoniškai pasignčytį negalima, — apsimeta nusivylusi Eugenijus. — Kur tu rasi kitą žmogų, kuris iš šturmanto nenošėtų išaugti į garsiausią lenktyninką? O keistuolis Videika nenori... Ir gerai, kad nenori, Pranai! Su metais bei patirtim ir taip baimės jausmas auga. Jeigu tu sugalvotum pats vairuoti, su nauju šturmantu dar nejaukiau jausčiaus...

Susiteri su jais ilgesniams pokalbiui ramesnėje aplinkoje nėra lengva. Pirmiausia jie pareikš, kad nieko jdomaus žurnalistams papasakoti negali. Paskui pasiskus, kad laiko rimtiems darbams trūksta, o tuščiomis kalbomis jo iš viso nėra. Galiausiai, kai pavyks sutarti pasimatymą ilgesnei valandėlei, vis tiek atlėks tarsi degtukų pasiskolinti ir būtinai priimins: šitas burnų aušinimui skirtas laikas nuvogtas nuo jų didžiai gerbiaisos lenktyninės mašinos.

Nepasakys — nuo žmonos, nuo šeimos, o būtent — nuo mašinos.

— Kai tapom TSRS rinktinės nariais, per metus namuose pavyžime tik apie 100 dienų. Likusieji mėnesiai prabėga nesibaigiančiose kelionėse, treniruotėse, lenktynėse. Augi aš matau kur kas dažniau, negu savo žmoną. Jis, beje, taip pat savajā matrečiau nei mane... — ši sykį Pranas Videika aiškiai juokauja. Dėja, jo atsakymė nemaža kartokos tiesos.

Kai išsipildo viena didžiausiai ir sunkiausiai pasiekiamų sportininko svaionių, kai jis tampa TSRS rinktinės nariu, drauge su šlovė pečius užgula ir atsakomybės, pareigos našta. Tarp jdomų kelionių po užsienio šalis būna ilgi, prakaitu persunkti, net rizikingu šiokiadieniai: rinktinės treniruotės pavojingiuose, nuo kitių transporto priemonių neapsaugotuose keliuose, dienų dienos, praleistos prie mašinos. O svarbiausia, ir turbūt liudniausia, kad aukštūs klasės sportininkams vos tris-keturis mėnesius per metus pavyksta pabūti namuose su savo artimaisiais. Nepamatytų lieka filmai, spektakliai, parodos, kaupiasi krūvos neperskaitytu knygų. Astronominių greičių didėja tik nuvažiutų kilometrų skaičius. Gerai, kad lenktynių aistrai pritaria žmonos, artimieji, gerai, kad suprantą, jog čia ne šiaip galynėjimasis su laiku, o gyvenimo tikslas.

Eugenijus fikras vilnietis: gimė ir užaugo Lietuvos sostinėje. Mama — Lietuvos TSR nusipelniusi artistė, dainininkė Regina Tumalevičiūtė nuo mažens lenkė vaiką prie meno. Vaikystėje būsimasis lenktynininkas technika visiškai nesidomėjo, mokėsi muzikos, lankė dailės mokyklą ir svojoje tapati garsiu dailininku. Vyresnėse klasėse vis dažniau Eugenijaus žvilgsnis émė kliūti už kiemuose birbiantį mopedą, motociklą. Ogelėjės laimingo atsitiktinumo dėka atsidūrė žinomo autorolio bei žiedinių lenktynių meistro Viktui Olekos garaže. Padėdamas

ruoštį mašiną varžybos, E. Tumalevičius émė krimsti automobilių sporto pradžios mokslius. Vairuotojo teises įgijo prieš pat išeidamas į Tarybinę Armiją. Po tarnybos skubėjo ne tik į namus, bet ir į V. Olekos garažą. Sugržo su „pretencijom“: vis dažniau émė ūžti V. Olekai galvą, kad nori pats lenktyniauti. Kur laiką tas šnekas garbusis Vikis nuleisdavo negirdom, o kartą neištvėrės paaiškinio, kaip pradėti ralisto karjerą.

— Suprantis, vaikine, autorolis — ne bégimas risteles. Cia reikia mašinos. O kiek ji kainuoja, tikiuosi, esi girdėjęs. Tai žinok: vien už gražias akis ir didelius norus niekas mašiną būsimiesiems lenktynininkams nedalina. Jeigu tikrai trokšti išbandyti jégas trausoje, eik dirbtį vairuotoju į taksi parką. Ten yra autorolio komanda, furi taksiat aplandytu „Volgu“. Soferiauk ir lenktyniauk, — mokė V. Oleka. Eugenijus pačius patarimo: 1976-aisiais pradėjo dirbtį taksiat ir pagaliau atsidūrė mašiną pasaulyje, galėjo iki sofies sukoti gyvenimė nemažai mačiūs „Volgos“ vairą.

Pranas augo kaime. Penkių vaikų šeimoje buvo pagrandukas. Apie automobilius, aišku, vairystėje negalvojo. Turėjo dviratį, ir ta susisekimo priemonė jį višiskai patenkino. Dviračiu išvydavo tokį pasiutusį greitį, kad griūdamas sugebėdavo nusibaltoti kojas ir rankas. Ypač P. Videika mėgo žiemą, o pirmąsias slides pasigamino pat. Nuo dvirato persėdo ant motociklo. Po atsikirtinio starto automobilių varžybose liko automobilių sporte. Vilniaus taksi parke pradėjo dirbtį vieneriais metais anksčiau už E. Tumalevičių.

I vieną automobilį jiedu susėdo 1979-ųjų žiemą, Lietuvos čempionato išvakarėse. Pranui Eugenijus pasirodė esąs nepaprastai temperamentingas, o apie naujają šturmantą vairuotoją tada pasakė taip: — „Turėjau ir lėtesnių“. Iš kitių naujasis ekipažas pradžioje išskyrė gal tik tvar-

kingumu. Kad jie po kelerių metų taps tarybinio autorolio lyderiais, vargu ar kas tikėjo. „Na, Tumalevičius dar panašėnis į lenktynininką, o Videika žodžio nemoka ištarfi. Kaip jis tą stenogramą sugeba perskaityti?“ — kalbėjo ralio „specialistai“. 1981-aisiais su taksi parke „Volga“ E. Tumalevičius ir P. Videika iškovojo pirmuosius TSRS čempionų medalius.

— Daugiausiai mokiausi iš Stasio Brundzios ir Kastyčio Girdausko, — sako E. Tumalevičius. — Mano nuomone, autoralyje reikia žmogaus autoriteto, kuriuo norėtume sekti. Ne vienas pradėdantysis lenktynininkas yra skundėsis: „Tas Girdauskas kalba kaip užsuktas, sunku suprasti...“ Aš Kastytį supradavau iš pusės žodžio, nors jis dažnai aiškindavo ir savo žargonu. Stasys stengesi viską iki smulkmenelių išdėstyti, bet jų suprasti sunkiau, nes negalima né vieno žodžio negirdom praleisti. Galiu pasigirti, kad ir Brundzą puikiausiai suprantu. Man, kaip eiliu niu žiūrovui, labiau patiko efektinges Girdausko važiavimas, bet lenktyniaudamas pasirinkau sau artimesnį vadinamąjį „lapės stiliją“, būdingą Brundzai. Distancijoje Stasys nedžiūgauja gražiai jveikia posūkį, laimėjės vieną greičio ruožą. Jis žiūri tik į priekį ir į laikrodį. O tikrai vaivavimo malonumą pajunta ant nugalėtojų garbės pakylos, kai jam ant kaklo kabina aukso medalis. Panašiai elgiuosi ir aš.

Aptarinėdami E. Tumalevičiaus važiavimą autorolio trasose specialistai jžiūri jo vairavimę daug panašumų su S. Brundza. Galbūt. Mūsų nuomone, Eugenijus turi savo stiliją, kurį apibūdintume taip: tai Brundzos racionalumo ir Girdausko efektungumo derinys.

1982-aisiais S. Brundza pakvietė E. Tumalevičių dirbtį vairuotą bandytojų į Vilniaus autoremonto gamyklos sportinių automobilių ruošimo barą. Eugenijus pasiūlymą priėmė, nes neabejo-

jo, kad naujoje vietoje salygos lenktyniauti bus geresnės. Būtent ten yra galimybė persesti į eiklesnius „Zigulius“ ir jrodyti, kad moki vairuoti ne tik mažai paslankią „Volgą“. Tačiau parko komandos vadovams jaunojo lenktynininko pasirinkimas nepatiko ir, kaip tokiai atvejais būna, Eugenijui teko išklausyti krūvą priekaištų. „Iškėlėm, sudarėm salygą, davėm mašiną, benziną. O jis, vos truputėlį pagarsėjo, ir pabėgo. Neužsibus ir ten ilgai...“ Užsibuvu, nes sportinius marškinėlius pakeitė ne lengvesnės duonos ieškodamas, o vedamas noro turėti geresnės salygą treniruotis, lenktyniauti. Kad sprendimas buvo teisingas, jau 1983 m. patvirtinto pergalės „Zigulias“.

... TSRS tautų IX spartakiados autorolio varžybos žiomet jvyko Lietuvos keliais. Lenktynininkai startavo ir finišavo Klaipėdoje. S. Brundza su E. Tumalevičiumi lenktyniavo toje pačioje aštuntojoje klasėje (1600 cm³). Nors abu vsą laiką pirmavo, važiavo vyrai su „galva“, tai reiškia atsargiai, kad pakeliami „unesubyrėty“. Akso medalius iškovojo E. Tumalevičius su P. Videika, sidabro — S. Brundza su A. Vaidausku. Pagaliau mokinys, kaip ir dera gabiam sportininkui, pralenkė mokytojų. Tiesa, Stasys lenktyniavo truputėlį negaluodamas...

Kai Eugenijus Tumalevičius pavesikinau su nauja pergalė, jis nusiūpsyjo:

— Pasisekė.. Važiuoti visi moka.. Paslapčių mes su Pranu neturime...

Salia stovintis Pranas Videika pritarimai linktelėjo ir pridurė:

— Jeigu turėtume kokią pašlapčių, negi ją išduotume? Gali pradėti nesiekti...

Saugokite, vyrai, savo sėkmis pašlapčių! Tegul jums ir toliau sekasi tėsti garbingas Lietuvos autorolio tradicijas.

B. ČEKANAUSKAS

KOMANDINĖS VARŽYBOS

Tik tris pratimus galėjo jvykti Tarybų Lietuvos komandinių sklandymo pirmenybių ir respublikos IX spartakiados trečios klasės grupės dalyviai liepos antroje pusėje Biržuose surengtose varžybose. Sutrukėdė nepalančių orai. Rungtyniavo 29 sklandytojai, atstovavę vienuolikai komandų, iš kurių šešios — spartakiados įskaitoje.

Tik trečiame pratime, skrendant 103 km trikampį maršrutą,

keturiolikai sklandytojų pavyko pasiekti finišą. Nugalėjo kauniečis R. Duoblis ir klaipėdietais V. Aukšoriūtė. Kituose dviejuose pratimuose vietas buvo nustatomos pagal nuskristus kilometrus, nes niekam nepavyko finišuoti 103 km ir 144 km maršrutoose. Kadangi spartakiados moterų varžybose rungtyniavo tik dvi sklandytojos, nugalėtojų ir prizininkų apdovanojimai buvo įteikiami tik vyru varžybų dalyviams.

Spartakiados įskaitoje rajonų rinktinės prizines vietas pasiskirstė: 1. Prienai, 2. Biržai, 3. Telšiai.

Komandines Tarybų Lietuvos

pirmybes laimėjo Panevėžio sklandytojai. Jie įteiktas pereinamasis žurnalo „Moksias ir gyvenimas“ prizas. Kitas dvi prizines vietas užėmė Kauno ir Prienų komandos.

Kaip jau minėjau, dėl nepalankių meteorologinių sąlygų nelengva buvo rungtyniauti sportininkams. Bet argi dėl to Akmenės ir Biržų rajonai į varžybas atsiuntė tik po vieną sklandytojų? Nejaugia šių rajonų aviacijos technikos sporto klubai visą sezono nieko nedirbo ir neparuoše nė vieno aukštésnio meistriškumo sklandytojo?

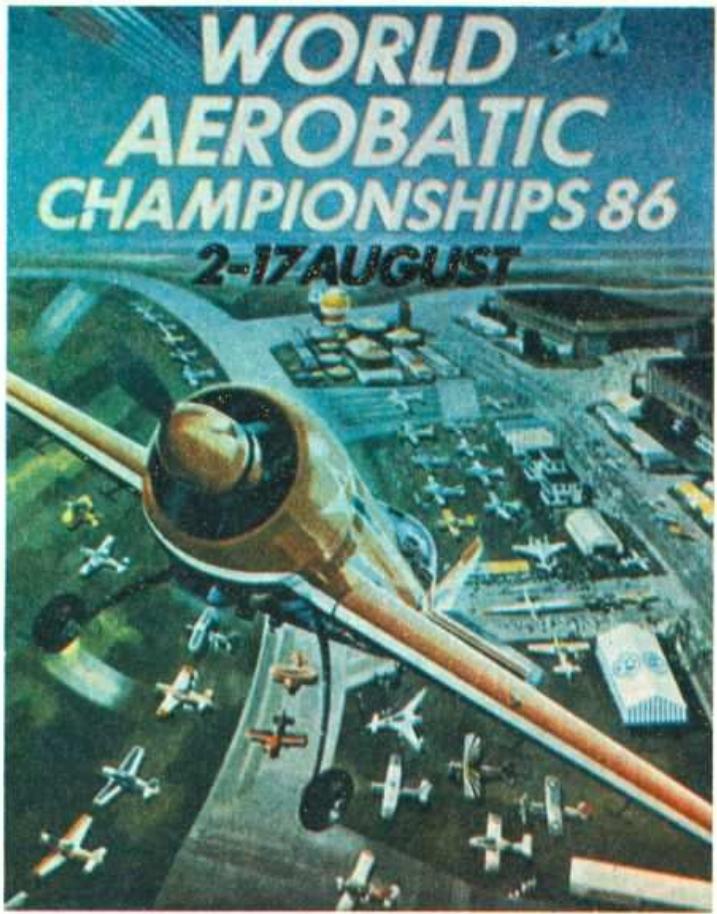
R. ONAITIS,
varžybų vyr. telėsėjas

Stiprėja mokyklos materialinė bazė

Prienų rajono Balbieriškio vidurinė profesinė technikos mokykla Nr. 68 stiprina savo techninių bei karinių talkomųjų sporto šakų materialinę bazę. Pasistatė 50 metrų 4 lančių šaudykla įtaudytis iš mažojo kalibro šautuvo, mokyklos rūsyje įrenė 25 metrų 3 lančių šaudykla, treniruotėmis iš mažojo kalibro šautuvo. Cia įrenčtas karinio rengimo kompleksas, civilinės qynybos klasė, tiras šaudytis iš pneumatinio šautuvo.

Mokykla įsigijo 5 kartinius. Įsielgta šios sporto įtaisų įrengėlių sekcija, kurioje 20 mokiniai. Jie vadovauja mokyklos SDAALR pirminės organizacijos pirmuininkas S. Žilktas.

V. KAZLAUSKAS,
SDAALR Prienų rajono komiteto pirmuininkas

Anglijos padangėje – SU-26M

Po kiekvienos sportinės vasaros jaučiuosi lyg paukštis, parskridęs žiemai. Tiktai krentantys pagelę medžių lapai primena, kad jau gana kelionių.

Pagrindinis tikslas šių metų sportiniams sezoniui buvo — kuo geriau pasirodyti pasaulio aukštojo pilotažo pirmenybėse, kurios rugpjūtį pradžioje turėjo vykti Anglijoje, o taip pat jvaldyti patobulintus naujos serijos sportinius lėktuvus SU-26M. Jais padejome skaidyti vasaros pradžioje. Pabandę šiuos tėvyninės konstrukcijos lėktuvus, apsidžiaugėme jų naujomis galimybėmis. Iš karto jautėsi, kad, atliekant pilotažines figūras ir kompleksus, nebebus, kaip anksčiau, „aukščio problemos“. Atsirado galimybė pilo- tuoti didesniais perkovimais, o gerokai truktelėjus vairalazdė, lėktuvas ne taip greitai priertėja prie kritinių atakos kampų. Atsirado naujos galimybės atlikti su-

dėtingas pilotažines figūras ir jų kombinacijas, padidėjo pavaldumas visų trijų ašių atžvilgiu. Visa tai buvo pasiekta 130 kilogramų sumažinus lėktuvo svorį, lyginant su pirmais SU-26. Pagerinus lėktuvą aerodinaminės savybes, kokybė išaugo visu vienetu. Pasipriėšimo jėgos, veikiančios vairalazdė, leido visame greičiu diapazone naudotis maksimaliais vairų atsilenkimo kampais. Didelelė atsparumo atsarga įgelino lėktuvą pilotuoti praktiškai pagal lakūno sugebėjimus. Ir perkovimų kontroliuoti neberekėjo.

Buvo įdomu lėktuvu SU-26M galimybes palyginti su būsimu mūsų varžovų technika. Tam pirma proga atsirado tada, kai mes su šiuo lėktuvu dalyvavome socialistinių šalių aukštojo pilotažo varžybose Rumunijoje. Mūsų vyru komanda varžybose laimėjo visus medalius. Man pavyko nugalėti dviejose pratimuose, o bendroje įskaitoje buvau antras. Beje, šitos varžybos buvo svarbus pasiruošimo pasaulio pirmenybėms etapas.

Išaugusi pilotažo dinamika reikalauja didesnės išvermės, didesnio lakūno fizinio pasiruošimo. Treneriuotė, ypač atliekant pilotažines figūras atvirkštiniu skridimu, sportininkas greitai pavaugsta, pasiekia galimybų ribas, pasitaiko ir vestibulierinio aparato sutrikimo atvejų. Perkovimai naujuoju lėktuvu siekia nuo +11, iki -10.

Kadangi iki Anglijos atstumas didelis, mūsų pilotažiniai lėktuvai į čempionatą buvo nugabentai transportiniu lėktuvu IL-76. Kartu skrido ir mūsų sportinė delegacija. Iki Bristolio, kuris yra vaikinėje Anglijos dalyje, kelionė truko tris valandas. Skrendant matėsi Lamanšo sąsauris, Anglijos krantai. Lėktuvui pakelius kursą dešinėn, apačioje praplaukė Londonas. Iš šioto galingo lainerio Anglia pasirodė visai mažytė. Nusileidus aerouoste, jau laukė korespondentų ir smalsuolių būrys.

Surinkę savo lėktuvus, turėjome skristi į varžybų vietą. Čempionato dienomis kiekvieną mūsų vėrė jausmas, lyg koks skersvėjis pro atidarytas duris ir langus, vėjas lindo per visas siūles, o 13 laipsnių oro temperatūra rugpjūtyje buvo labai nemalonai. Buvo įdomu, kaip bus sutikta mūsų nauja technika. Varžyboms dar neprasidejus, įspūdis buvo tokis: atseit — mes visa tai jau matėme. Kai kurie net su savo išlėšiu žvilgtelėdavo į mus. Bet jie nežinojo, kad SU-26M — jau nebe tie lėktuvai, su kuriais prieš porą metų dalyvavome pasaulio pirmenybėse Vengrijoje. Po technikos apskraidymo ir treniruočių neatsitiktinė atrodė jau ir varžybų emblema, kurios centre buvo SU-26 piešinys.

Po pirmo pratimo visi buvo apstuibinti šio lėktuvu galimybėmis. Specialistai nesigėdino mums net reikšti simpatijos. Daugumoję figūrų kampiniai SU-26M greičiai, lyginant su kita lėktuvais, — jau didžiausiai. Vertikalės — ilgos, galima išryškinti visus pilotažinių figūrų elementus, pabrėžti linijas. Po pirmo pratimo (pri-valomos programos) tvirtai užėmėme lyderių pozicijas. N. Niikitukas buvo pirmas, V. Smolinis — antras, aš — septintoje vietoje. Pirmavo ir komanda. Aukščiausias vietas taip pat užėmė ir tarybinės lakūnės, kurios irgi startavo su SU-26M.

Mūsų didelei nelaimei, prasidėjus antram pratimui, subiuro oras. Apmatydamas ir debatams atsirado daugiau laiko, negu jo reikia. Ziuri V. Smolino antrame pratime atliktos vienos figūros įvertinimą netikėtai peržiūrėjo ir paskyrė nulinį įvertinimą.

Laukdami geresnio oro, aerodrome prasėdėjome beveik iki varžybų pabaigos. Per tas laukimo dienas mums buvo jau gerokai nusibodenės karinės bazės aerodromas. Nors Londonas buvo už 80 mylių, bet taip jį sostinę ir nepatekome.

Taip per čempionatuose rengiamas šventes atliekami parodomieji skraidymai.

J. Kairys ir V. Smolinas Anglijos padangėje.

Labai tiksliai savo laisvąją programą atliko N. Nikitiukas, bet teisėjai jam pripažino tik 11 vietą. Aš jaučiausi gerai pasiruošęs varžyboms. Labiausiai apmaudu, kad nesėkmė patykojo kaip tik atliekant laisvąją programą. Po pirmos figūros dėl atsiradusių neleistinų didelių propagierio sūkių turėjau skridimą nufrakti. Vos pavyko išsireikaliavoti pakartotiną skridimą. Startuoti teko tada, kai kiti čempionato dalyviai jau sprendė sportinių ginčų trečiamą pratime. Skridau anksti ryta, kai rūkas buvo vos pakilęs nuo žemės. Deja, už minėtą atvejį (kompleksu nutraukimą) gavau 200 baudos tašką ir tuo praradau visas galimybes toliau kovoti dėl aukštėnių vietų. Po antrojo pratimo komandomis jau pirmavo amerikiečiai.

Kai visi lakūnai atliko trečio pratimo nežinomų figūrų kompleksą, buvome malonai nustebinti sužinojė, kad sugerbėjome aplenkti JAV rinktinę ir tuo pačiu iškovoti komandinėje įskaitoje pasaulio čempionų vardą. Trečioje vietoje liko Prancūzijos ekipa.

Absoliučiu pasaulio aukštojo pilotožo čempionu vėl tapo Čekoslovakijos sportininkas P. Irminus, skridęs su lėktuvu Z-50LS. Antra vieta atiteko amerikiečiui K. Viksui (skrido su lėktuvu „Viks-Solišen“), o V. Smolinui įteiktas bronzos medalis. N. Nikitiukas liko ketvirtas. Man atiteko 16 vieta.

Pirmą komandinę vietą užėmė ir mūsų šalies moterys rinktinė, o absolūciuos čempionės aukso medalis įteiktas Liubovei Nemkovai. Antroje vietoje — D. Pfai (JAV), trečioje — K. Manuori (Prancūzija).

Varžybas vos pavyko užbaigti, nes čempionatui nevykusiai buvo parinkta vieta, kadaangi čia dažnai būna blogos meteorologinės sąlygos. Paskutinę varžybų dieną, kai lakūnai atliko trečią pratimą, lygiagrečiai vyko

ir parodomieji skraidymai. Juose lakūnai demonstravo Antrojo pasaulinio karo lėktuvus, viršgarsinį keleivinį lėktuvą „Konkord“, šiuolaikinius karinius naikintuvus, o reaktyvinę pilotažinę grupę „Raudonosios strėlės“ paliko neįsdildomą įspūdį. Programa tęsėsi ne kelias valandas, kaip įprasta, o ištisą dieną.

Kitą rytą 70 čempionato dalyvių iš septyniolikos šalių pasklidavo savais maršrutais. Visi išskirstė į namus.

Pasaulio pirmenybėms ruošesi ir vilnietis pilotažininkas Vytautas Lapėnas. I Angliją jis skrido kaip atsarginis rinktinės lakūnas, bet varžybose dirbo mūsų teisėjo padėjėju. Jis, stebėdamas skridimus iš šalies, įgijo patirties, galėjo susidaryti sau tikslę nuomonę apie pasaulinių aukštojo pilotožo lygi.

Kiekvienos pasaulio pirmenybės — tai pačios naujausios pilotavimo technikos demonstravimas. Prancūzai atvyko su visiškai dar nematytais lėktuvais CAP-230, TR-260. Prancūzų lakūnai šiuolaikinius pilotažinius lėktuvaus jautėsi drąsiai. VFR konstruktoriaus V. Ekstra turi pagaminęs dyliką pilotažinių lėktuvų „Eksfra-230“, o su septyniiais jų sportininkais jau rungtyniavo šiose pirmenybėse. Sis lėktuvas pasižymi tuo, kad jis labiausiai pritaikytas žmogaus galimybėms. Verta pažymeti, kad Valteris Ekstra patys yra ir lakūnas, dalyvaujantis visų rangų varžybose. Mūsų lėktuvo SU-26M tobulinimui taip pat dar yra nemažos galimybės. Tai bus daroma. Sekančiose pasaulio aukštojo pilotožo pirmenybėse 1988 metais, kurios vyks Kanadoje, mūsų šalies pilotažininkai, be abejio, jau startuos su dar labiau patobulintu lėktuvu. Europos čempionatas įvyks sekanciais metais Vokietijos Federacinié Respublikoje.

**J. KAIRYS,
TSRS nusipelnes sporto meistras**

JAUDINANTYS SUSITIKIMAI

Mačiau, kaip žibėjo jaunuolių akys, kai rugėjo 18-osios prieštė atėjo į Lietuvos TSR revoliucijos muziejų, jų žvilgsniai lydėjo legendų ir šlovės pagarsintus tarybinės Tėvynės sūnus — dukart Tarybų Sajungos Didvyrių V. Popkovą, kuris Didžiojo Tėvynės karo mūšiuose sunaikinęs 41 fašistinį maitvanią ir būdamas 23 metus gavo aukščiausius Tėvynės apdovanojimus, Tarybų Sajungos Didvyrius aviacijos maršalą Valstybinės premijos laureatą A. Silantjevą, generolą pulkininką I. Morozą, karo metais drąsiai kovojuši keturiuose frontuose, N. Kozlovu, kuris 1944-aisiais kovojo vadujant Tarybų Lietuvą, o oro kaufynėse yra numušęs 28 ir taranavęs du fašistinius lėktuvus. Sie didželį patriotinį bei auklėjamajį poveikį turintis renginys buvo organizuotas šių mokslo metų pradžioje.

VLKJS Centro Komiteto iniciatyva šio agitacinio komjaunimo propagandistų ir Karinių Oro Pajėgų veteranų perskridimo lėktuvu IL-18 maršrutas, prasidėjęs Maskvoje, éjo pro visasajunginę pionierių stovyklą „Orlionok“, Vilnių, Panevėžį, Turtu, Taliną ir baigėsi Maskvoje.

Lankydamiesi Vilniuje svečiai susitiko su 40-osios ir 37-osios viendinių mokyklų, Radijo komponentų neužmirštamų šlovingų

SUTUOKTUVIŲ AUTOGRAFAS

Šalies patriotinės gynybinės draugijos Centro komiteto pirmininko pavaduotojas Tarybų Sajungos Didvyris generolas pulkininkas Semionas Charlamovas jau daugelį metų savo turtingą gyvenimo patyrimą, organizacinę energiją ir sugerbėjimus skiria aviacijos sporto diegimui tarp jaunimo. Jis daug nusipelne ir plečiant Tarybų Lietuvos aviacijos sporto klubų veiklą, kuriant Eksperimentinę sportinės aviacijos gamykla „Prienuose, tobulinant aukštostas klasės sklandytuvų statybą.

Idomūs S. Charlamovo gyvenimo puslapiai rašyti ugningomis Didžiojo Tėvynės karo dienomis. Apie tai pasakoja iš „Socialisticheskaja Industrija“ perspausdintas N. Chlebodarovo rašinys.

Éjo 1942-ieji. Semionas Charlamovas sėdėjo Tereko pakrantėje ir sekė „rémą“ — fašistinį lėktuvą žvalgą, kuris jūliai skraidė virš besitraukiančios kariuomenės ir koregavo ugnį. Gerklę smaugé bejėgis pyktis. Po eilinio mūšio Charlamovo lėktuvas pavirto réčiu, o jam tik „grybštelėjo“ nosi ir skruostą. Kraujas taip plūstelėjo, kad vos žemę jūrėjo. Siaip taip nusileido, ir tada

kė memorialą Karių kapuose, taip pat pabuvovo Vilniaus, Trakų, Švenčionų rajonuose. Visur vyko jaudinantis ir neužmirštami susitikimai su moksleiviais, įmonių, kolūkių, kitų gamybinių kolektyvų jaunumu, šaukiamojo amžiaus jaunuoliais. Visur būsimieji kariai atidžiai klausėsi Tarybų Sąjungos Didvyrių, tarp jų ir TSRS lakūno kosmonauto V. Zudovo bei kapitono V. Kučerenkos, gavusį šį aukščiausią Tėvynės apdovanojimą už didvyriškumą, atliekant internacinalinę pareigą Afganistane, pasakojimų apie aviaciją, kosminius skrydžius ir aviacijos karininkų tarnybos ypatumus, taip pat poeto F. Ciujevo eilių.

Svečių delegacijoje buvo ir mūsų žemietis Borisoglebovo Valerijaus Čkalovo aukščiosios karo aviacijos lakūnų mokyklos trečio kurso kariūnas Virginijus Petraitis.

— Kuklus, draugiškas, nuoširdus ir simpatiškas veikinas, politinės ir kovinės parengties žymūnas, nesenai priimtas kandidatu į TSKP narius, — taip susipažintant pristatė Virginijų papulininkis V. Jerominas.

Jaunuoliai — būsimieji kariai, svajojantys apie aviaciją, stengesi per susitikimus befarpiškiai ir daugiau pasinekėti su kariūnu Virginijumi Petraičiu. Todėl jis visada vaikinų būryje.

Virginijus Petraitis — mūsų patriotinės gynybinės draugijos auklėtinis. 1983-aisiais baigė Tauragės 4-ją vidurinę mokyklą. Jo žinias mokytojai vertino tik gerais ir labai gerais pažymiai. Višą laiką puoselėjo slaptą svajone — išmokti valdyti lėktuvus, būti karo lakūnu. O šią profesi-

Perskridimo dalyviai atvyko į Vilnių.

M. KURAIČIO nuotr.

ją pasirinkti Virginijui padėjo mokyklos karinio rengimo vadovas Boriskevičius, atsargos karininkas, nuoširdus moksleivių auklėtojas ir vyresnysis draugas.

Bet... iki tol dar buvo ir kiti mokslai. Virginijus lankė SDAALR technikos mokyklą, jįgi jo vairuotojo teises, metus dirbo Šilalės rajono Pajūro tarybiname ūkyje. Per tą laiką sustiprėjo fiziškai, suvyrėkėjo, galutinai subrendo siekių pasirinktai karo lakūno profesijai. Ir štai 1984-ieji Virginijui tapo įsimintini visam gyvenimui — jis buvo priimtas kursantu į aukštąją karo aviaci-

jos lakūnų mokyklą.

— Reikia tik labai norėti, — šypsodamas atsakinėdavo į jaujančių vienkiemis klausimus kariūnas, kai šie teiravosi apie galimybes tapti lakūnu. Ir pridurdavo:

— Jeigu norą gindu svajonę, tam, manau, nebūna kliūčių keiliuose į erdves. O kam moksleiviškoje jaunystėje aviacija nebuvo viliojanti svajonį paukštė? Karo aviacijos lakūnas — mūsų šlovingos tarybinės Tėvynės taičios padangės sargybinis ir gynėjas. Tai labai garbinga pareiga.

Neabejoju, Virginijus jaunyjų vienkiemis būryje surado daug

bendraminčių, kurie, baigę vidurinę, taip pat pasirinks garbinę tarybinio karo lakūno profesiją.

VLKJS Centro Komiteto propagandistų ir Karinių Oro Pajėgų veteranų grupės susitikime su respublikos sostinės jaunimu dalyvavo Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos deputatai LKP Centro Komiteto administracinių organų skyriaus vedėjas S. Apanavičius ir LLKJS Centro Komiteto pirmasis sekretorius A. Macaitis, taip pat kiti atsakingi partiniai ir komjaunimo darbuotojai.

K. NAUDZIUS

pastebėjo, kad šalia mėtosi nufrauktas nosies galiukas. Gerai, kad pulko gydytojas atskubėjo, pamatęs „keistą“ nusileidimą. Jis iškart maktelėjo nuplėštą gabalėlijį į spiritą ir prisiuvo į vietą. Be jokio apmarinimo. Veida skersai aprišo raiščiu ir išsiuntė sanitarine mašina į užnugarj. Ir štai dabar Charlamovas nuo ž-

mės stebėjo jūlujį faštą.

...Lakūnė Nadežda Popova lėktuvu PO-2 gržo į savo pulką, sklesdama virš žemės. Virš Terekos sviedinys pataikė į benzino baką, ir lėktuvas kaip liepsnojanti kometa smigo žemyn. Nuo karščio ēmė sproginėti signalinės raketos, nuo smūgio į žemę nu-

truko uodega. Lėktuvas sudegė jos akyse ir dabar, susijaudinus, ji ėjo nematydama kelio, kol susidūrė su ant žemės sėdinčiu jaunu lakūnu, baltu raiščiu perkipta nosimi.

— Kuo skraidote? — grąžino ją iš užmaršties jo balsas.

— Skraidžiau, bet štai numušė... PO-2.

— Aš taip pat be lėktuvo, — pasakė jis. — Tekė mudvien drauge trauktis. Beje, aš važiuojau sanitarine mašina. Su mumis greitai pasieksite savo pulką...

Mašina krafėsi duobėtu kaimo keliu, o prieš Nadeždos akis buvo veidas, perrištas balta juosta — raiščiu. Ji taip ir nesiryžo paklausti: kas tai per sužeidimas ir kodėl jų veža į užnugarj speciali mašina su dvem sanitarėmis?

O jam pasirodė, kad ši „nendrelė“ pernelyg linksma tokiai sunkiai laikais.

Išsiskyrė tylėdamai. Kario likimas mestelėjo Charlamo prie Grozno, į Slepovskojos stanicą.

Kartą vakare į jų aerodromą ēmė leistis lėktuvali PO-2.

— O kas čia dabar? — paklausė jis techniką.

— Taigi čia merginos! Naktiniai bombarduotojų motery pulkai!

Tada ir prisiminė Charlamovas „nendrelę“ ir nuėjo ieškoti: o gal jo bendrakeleivė iš šio pulko?

— Jo veidą aš mačiau su raiščiu, — prisimena Popova. — Čia stovi garbanotas,raudon skruostis jaunikaitis ir... su nosimi. Aš taip apsidžiaugiau, kai paliečiau jo nosį ir pabučiavau skruostą. Tačiau pasikalbėti laikėnebuvo, davé komandą „Skrydis!“

O ir pavardės paklausti nesusiprotėjo. Rytą Charlamovas išskrido į Sunženo slėnį, ir į lėktuvą mūšyje padegė. Per stebuklą jis nutupdė mašiną, bėgė apdegė. Vietiniai gyventojai priglobė, apgydė ir nuvežė karo ligoninę.

Po ligoninės Charlamovas a sidūrė Baku — gauti naujo lėtuvo.

— Einu aš pakrante ir žiūr į žemę, — prisimena Popova.

SPARTAKIADOS ČEMPIONAI

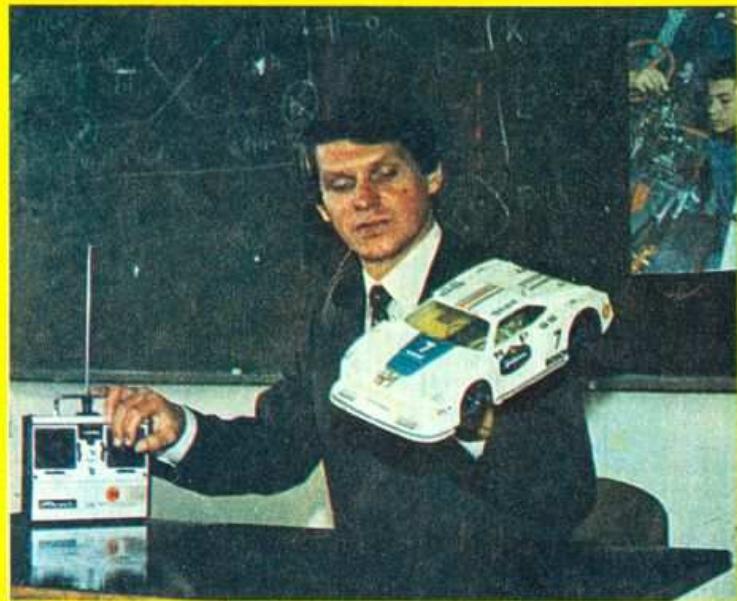
Daugiakovininkai Audra Budėnienė ir Virginijus Gailius.

Skiandytojas Vytautas Mačiulis.

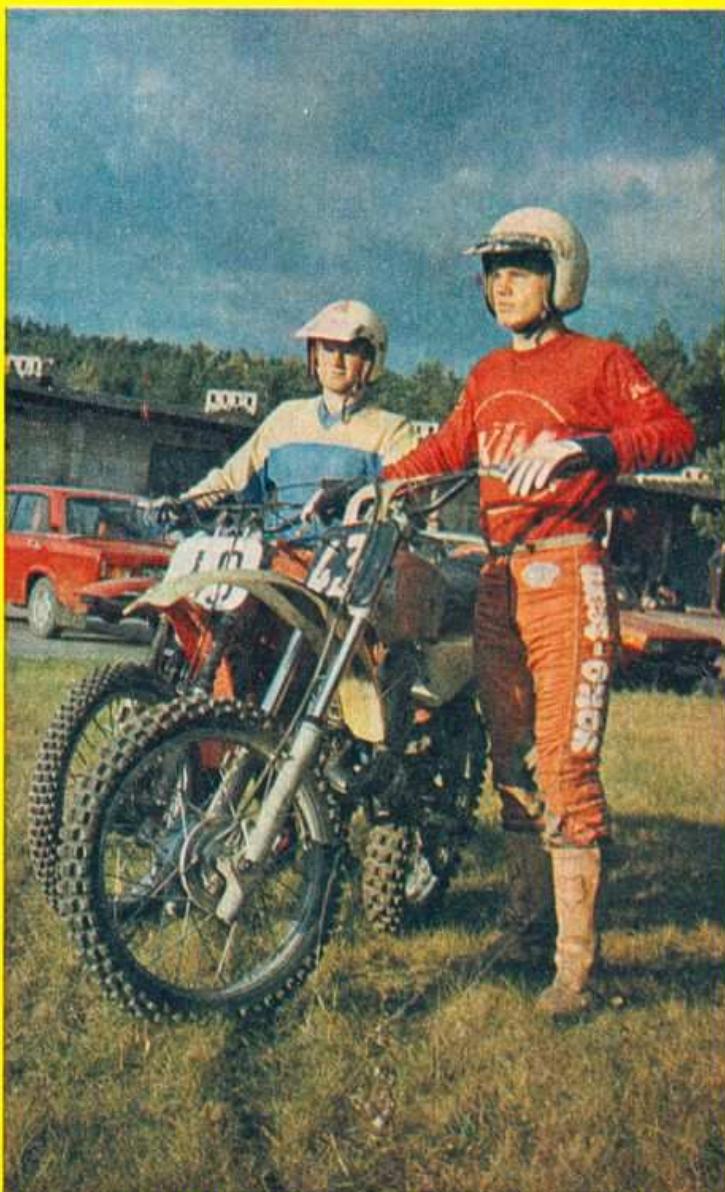
Motorlaivininkai Edvinas Dzaltuvės ir Mindaugas Savelkis [kairėje].

Automodellavimo varžybų nugalėtojas Henrikas Višockas.

Parašiutinės daugiakovės mėgėjai Kristina Sudžienė ir Žilvinas Giedraitis.

Motociklininkai Vitalijus Strenakovas (dešinėje) ir Aleksandras Baranovskis.

Automobilių ralio meistrų Eugenijus Tumalevičius (kairėje) ir Pranas Vileika.

M. KURAIČIO nuotr.

[Atkelta iš 15 psl.]

Juk visą naktį bombardavome, o paskui visą dieną skridau iki Baku. Noriu tik vieno — kristi ir išsimiegoti. Staiga prieš save išvystu perplėštą ties keliu kombinezoną. Pakelius akis — jis! Matau, ir jis nudžiugo: „O, jūs jau viršila su Raudonosios vėliavos ordinul Jūsų nepavysil“ — „Nereikia manęs vytis. Susipažinkime. Aš Popova iš Donecko“.

— O aš Charlamovas iš Saratovo! — ir pasiūlo: — Jei galima, aš padovanosisi jums savo seną nuotrauką. Naujos kol kas neturiu...

Nuo tos dienos į jos gyvenimą jėjo Semionas Charlamovas. Bet priešakyje iki pergalinos dienos buvo sunkūs karo keliai, garsioje žydrojoje linijoje, kurioje

pasižymėjo Nadežda, ir prie Sevestopolio, Baltarusijoje, Lenkijos, kur pasižymėjo Semionas. Vieinas apie kitą jie sužinodavo iš armijos laikraščio „Sokol“, ir tik reiškarčias jiems pavykdavo pasikeisti trumpučiais laiškeliais. Pagaliau jau Lenkijoje ji perskaitė įsaką dėl Tarybų Sąjungos Didvyrio vardo suteikimo jai, bet jos džiaugsmas buvo dar didesnis, kai keliomis eilutėmis žemiau ji pamatė pažįstamą ir brangią pardę — Charlamovas. Jie abu — Tarybų Sąjungos Didvyriai!

Juos skyrė tik kelios dešimtys kilometrų, tačiau susitikti nepavydavo. Jie net skraidė į tą patį objektą — Riugenė salą. Tik ji — naktj, o jis — dieną.

Ir štai 1945 metų gegužės 9 diena. Pagaliau susitikimas tapo įmanomas. Charlamovas paskam-

bino Nadeždai ir pasiūlė nuvažiuoti į Berlyną.

Jie važiavo pro sudaužytų plytų krūvas galvėse, sugriuvusias namų sienas. O štai ir niūrus reiščtago pastatas. Visos sienos išrašytos autografais.

— Kiek galėjau pasiekti, vienos ant sienų jau nebuvu, — prisimena Popova, — todėl Semionas turėjo mane pakelti. Aš užrašiau tvirta ranka: „Ir vis dėlto mes čia atėjomel Nadežda Popova iš Donecko“. O Semionas priraišė: „Semionas Charlamovas iš Saratovo“.

— Aš džiaugiausiai, kad mes išlikome gyvi tose siaubingose skerdynėse, — sako SDAALR CK pirmininko pavaduotojas generolas pulkininkas Charlamovas. — Tada aš jau buvau pulko vadės. Aš mylėjau Nadią, bet ar turėjau teisę užkrauti jai kario žmonos likimą? Supratau visą šios naštos sunkumą ir todėl, paėmės ją už ran-

kos, pasakiau: „Mes nugalėjome stiprų priešą, bet ar mums užteks jėgų drauge nugyventi liukui gyvenimą? Aš tave seniai myliu, bet esu kariškis, todėl mums teks pąklusti aplinkybėms. Tai bus sunku...“

Kad ir kaip ji laukė šiuo žodiui, bet negalėjo sulaikti ašarų.

Jie pakėlė vestuvinę taurę ir nuskubėjo į aerodromą pasakyti pulko draugams apie savo sprendimą. Daugeliui tai nebuvo netikėta. Vestuves iškėlė kaip frontininkams. Ir santuoka pasirodė esanti tvirta — kaip fronte. Kokiuose tik kraštuose jiems neteko dirbtį: sūnus pakeitė vienuoliuką mokyklą.

— Mes keturiasdešimt metų gyvename be karos, — sako jie abu. — Ir labai norėtume sulaukti ir auksinių, deimantinių vestuvių be jo...

N. CHLEBODAROVAS

DĖL S. KOROLIOVO TAURIŪ

Jau rudenėjant pajėgiausi šalių sklandytojai dėl S. Koroliovo taurių rungtyniavo Oriole. Pavysko įvykdyti tik keturis pratimus. Vyry varžybose, kur dalyvavo 18 sportininkų, mūsų respublikai atstovavo trys sklandytojai; tai 1986 metų respublikos čempionas vilnietas A. Miklaševičius, respublikos spartakiados nugalėtojas parnevėžietis V. Liniauskas ir kaunietis, TSRS rinktinės narys Algimantas Jonušas. Nepaisant to, kad skrendant antrajį pratimą A. Miklaševičiui ir A. Jonušui pavyko užimti atitinkamai pirmąją ir antrąją vietas, silpni rezultatai ki-

tuose pratimuose nesuteikė vilties daugiakovėje patekti net į prizininkus. Koroliovo taurė iškovojo Ordžonikidzės sklandytojas V. Diatlovas. Iš mūsų sklandytojų aukščiausią šeštą vietą užėmė A. Miklaševičius. Septintas buvo V. Liniauskas, o A. Jonušas liko aštuntoje vietoje.

Nepavyko geriau pasiodyti ir motery varžybose startavusiai šiuo metu mūsų respublikos čempionei R. Stašaitėi. Tarp trylikos sklandytojų vilnietė daugiakovėje buvo devinta. Taurė laimėjo Estijos sportininkė E. Lan.

EUROPOS ČEMPIONATUOSE

Rekordinis skraidūnų skaičius — 88 iš 22 šalių — dalyvavo 5-tame Europos skraidyklių sporto čempionate Vengrijoje. Varžybų metu atlikti aštuoni greičio skrido mo trikampiai maršrutais ir į tikslą su sugrįžimu pratimai. Daugiakovėje nugalėjo anglas J. Pendris. Anglia tapo nugalėtoja ir komandinėje įskaitoje. Antrają vietą užėmė Austrijos, o trečiąją — Vakarų Vokietijos skraidūnų komandos.

X X X

Navigacinių lėktuvų sporto Europos 3-asis čempionatas įvyko Lenkijoje, Lodzės aeroklubo aerodrome. Dalyvavo 53 pilotai iš 14 šalių. Trijuose pratimuose vienas prizines vietas užėmė varžybų šeimininkai — Lenkijos lakūnai. Europos čempionu tapo J. Darocha. Komandomis taip pat

pirmavo Lenkijos komanda. Antrają vietą užėmė Čekoslovakija, trečiąjį — Švedija.

X X X

Vakarų Vokietijos Mengano mieste įvyko FAI surengtas 3-asis Europos sklandymo čempionatas. Jame dalyvavo 77 sklandytojai iš 16 šalių. Gausiausiai sklandytojų (33) varžėsi standartinės klasės sklandytuvais. Cia nugalėjo Vakarų Vokietijos sklandytojas B. Gantenbrikas, skridęs sklandytuvu „Diskus“ (7116 t.). Atviro — standartinės klasės sklandytuvais (apribotas tik sparnų ilgis — iki 15 metrų) startavo 27 dalyviai. Skridęs sklandytuvu „Ventus“ pirmavo olandas D. Paré (7154 t.). Laisvos klasės sklandytuvais rungtyniavo 14 sklandytojų. Nugalėjo žinomas Vakarų Vokietijos sklandytojas K. Holinghausas, startavęs sklandytuvu „Nimbus 3“ (8834 t.).

SOCIALISTINIŲ ŠALIŲ SKLANDYTOJŲ VARŽYBOS

Devynios komandos dalyvavo Rumunijoje įvykusiose socialistinių šalių sklandymo pirmenybėse. TSRS rinktinėje startavo ir du mūsų respublikos sklandytojai — A. Rukas laisvos klasės sklandytuvu LAK-12 „Lietuva“ ir V. Mačiulis standartinės klasės sklandytuvu „Jantar standart-3“.

Laisvos klasės sklandytuvais nugalėjo Lenkijos komandos sklandytojas J. Tšeciakas, skridęs sklandytuvu „Jantar 2B“. A. Rukas užėmė ketvirtą vietą.

Standartinės klasės sklandytuvu nugalėjo taip pat Lenkijos komandos narys S. Zientekas, skridęs sklandytuvu „Bravo“. TSRS

komandos narys V. Ševčenka užėmė ketvirtą vietą, o V. Mačiulis liko penktą vietą.

Moterų varžybose pirmąją ir antrąją vietas atitinkamai užėmė Čekoslovakijos sportininkės L. Kučerova ir M. Kyziatova, skridusios sklandytuvais ASW-19, trečiąją vietą užėmė rumunė F. Jurka (sklandytuvais „Jantar standart-3“). TSRS komandoje startavusi D. Vilnė užėmė ketvirtą, o I. Barkovskaja — šeštąją vietas.

Komandinėje įskaitoje pirmąją vietą užėmė Čekoslovakijos sklandytojai. Antroje vietoje — Lenkija, trečioje — TSRS komanda.

Šią vasarą Kauno aviacijos sporto veteranų grupė aplankė Atlanto nugalėtojų lakūnų S. Dariaus ir S. Girėno gimtines ir prie vienuomeninio muziejaus Vytopaloje bei memorialinio akmens Judrénuose pastatė iš qžuolo ir metalo sukompionuotus atmintstulpus.

Jaunieji sklandytojai rungtyniaavo Estijoje

Išmokti valdyti skraidantį aparąta taip, kad jis paklustyž žmonas valiai — daugelio jaunuolių svajonė. Tačiau aviacijos sporto klubuose mokyti skraidinti pradėti tik sulaikę 16 metų jaunuolai. O ką gi daryti tiems, kurie smalsiai žvilgsniais palydi kiekvieną praskrendantį lėktuvą, kurie aviacijos šventėse su padaudu stebi žymią aviacijos sportininkų raižomą padangę, tiems, kurie atsargiai glosto parodose eksponuojamus skraidančius aparatus? Neliuka nuskriausti ir jie. Norintiems skraidinti, pionieriško amžiaus aviacijos mėgėjams yra sukurtos jaunujų sklandytojų mokyklos. Vasaros metu rengiamos specializuotos pionierų stovyklos. Čia, vadovaujant kvalifikuočiams instruktoriais, paaugliai susipažsta su skridimo teorijos pagrindais, sklandytuvu konstrukcija ir praktiškai išmoksta skristi sklandytuvu. Ir nors skraidoma palyginti nedidele, aukštyste, atliekami visi svarbiausieji skridimo sklandytuvais elementai. Sklandytuvu pakylama, nustatytame aukštyste atliekamas tiesiaeigis skridimas, sklandytuvas pervedamas į sklidimą ir pagaliau tupiama. Geriausiai įvaldė skridimo įgūdžius sklandytojai su savo mokyklų komandomis meistriškumą demonstruoja varžybose. Varžy-

bosie kiekvieną skridimo elementą įvertina teisėjų kolegija.

Šiemet jvairių respublikų jaunujų sklandytojų mokyklų aviacijos entuziastai rungtyniaavo Tartu aviacijos technikos sporto klubo bazėje Ridalia aerodrome. Čia vyko TSRS jaunujų sklandytojų 4-osios pirmenybės. Tarp dalyvių skaitlingiausiai buvo atstovaujama mūsų respublikai. Iš vienuolikos jaunujų sklandytojų mokyklos komandų, net keturi — iš Lietuvos: tai Vilniaus, Kauno, Panevėžio ir Kėdainių atstovai. Dvi komandas turėjo varžybų šeimininkai — Tartu JSM, po vieną komandą — Ukrainos TSR, Maskvos, Kazachijos TSR, Latvijos TSR ir Totorijos ATSR. Dėl nugalėtojų žetonų varžėsi 43 sportininkai, tarp jų 14 merginų.

Burtų keliu prieš varžybas nustatius sportininkų eilę skraidymams ir paskirsius sklandytuvus, kiekvienas varžybų dalyvis atliko po vieną bandomąjį skridimą. Jo metu jis susipažino su aerodromo aplinka ir sklandytuvo skridimo savybėmis. Tarp varžovų gera sklandytuvų valdymo technika bandomųjų skridimų metu išsišyrė mūsų respublikos sklandytojai. Nerimą dėl jų pergalės gal kiek kėlė tik Ukrainos komanda, kurios sklandytojai skrido be priekaiščių. Ir tai pasitvirtino jau vykdant pirmajį pratimą.

Ukrainos komandos, kuriai atstovavo Krymo srities kolūkio „Zolotoje pole“ vidurinės mokyklos moksleivai, narys A. Furmanovas, surinkęs 140 taškų, pirmają ir antrą vietą pasidalijo su kėdainiškiu E. Račiu. Trečioje vietoje liko panevėžietis A. Tauras (138 t.). Antrojo pratimo skridimuose nugalėjo Vilniaus ATSK JSM komandoje startuojantis Šilalės 1-os vidurinės mokyklos moksleivis R. Bagdonas (158 t.). Antrą vietą užėmė panevėžietis A. Tauras (157 t.).

Paskutiniame trečiame pratime visos trys prizinės vietas skridimuose atiteko mūsų respublikos sklandytojams. Surinkę po 159 taškus, pirmą—antrą vietas pasidalijo panevėžietis G. Sileika ir kaunietis R. Zalnerauskas. Atsilikęs vienu tašku, trečiąją vietą užėmė R. Bagdonas.

Po skraidymo varžybų, surinkęs 450 taškų, pirmavo Panevėžio atstovas A. Tauras. Dviem taškais mažiau turėjo ukrainietis A. Furmanovas. Trečiąją vietą užėmė R. Bagdonas (444 t.).

Galutinį nugalėtojų žetoną pasiskirstymą nulėmė PDG daugiauvės varžybos. A. Taurui skridymuose įgytos nežymios taškų persvaros nebeužteko. Auksinis pirmenybių žetonas įteiktas Ukrainos sklandytojui A. Furmanovui (501 t.). Surinkęs trim taškais ma-

žiau, j antrą vietą pakilo šiu metų LTSR čempionas panevėžietis G. Sileika. Bronzos žetonas atiteko A. Taurui (501 t.).

Pagirtinai skraidymų pratimuose startavo mūsų respublikos merginos. Visus apdovanojimus už skraidymus pelnė mūsų respublikos jauniosios sklandytojos. Ir nepaisant to, kad PDG daugiauvės varžybose kiek geriau pasirodė varžovės, skraidymuose laimėtų taškų persvaros užteko pergalėi pasiekti. Surinkusi 500 taškų, šalies jaunujų sklandytojų mokyklų ketvirtiųjų pirmenybių nugalėtojos vardą iškovojo Kėdainių sportininkė E. Sakalauskaitė. Antrą vietą užėmė panevėžietė J. Bielosickaja (488 t.). Bronzos žetonu apdovanota Vilniaus JSM komandai atstovavusi Šilalės 1-os vidurinės mokyklos moksleivė R. Vaičiūtė (454 t.).

Komandinėje įskaitoje, kaip ir praėjusiais metais, pirmenybių nugalėtojais tapo Panevėžio sklandytojai. Jiems įteikta SDAALR Centro komiteto pereinamoji tau-rė. Antrą vietą užėmė Kėdai-nių jaunujų sklandytojai, o trečioje vietoje liko vilniečiai. Mūsų respublikos sklandytojus pirmenybėmis ruoše šiam darbui alsiavę jaunujų sklandytojų trenerei V. Mikeliūnas, J. Rimkevičius, R. Balys ir A. Vaicekauskas.

Pirmenybėms pasibaigus buvo surengta sajunginė konferencija, kurioje dalyvavo — pirmenybėse startavusių komandų vadovai, SDAALR CK, TSRS Aviacijos sporto federacijos ir Aviacijos pramonės kolektyvų atstovai. Konferencijos metu buvo pasidalinta jaunujų sklandytojų mokyklų darbo patyrimu, nagrinėti tolesnės jų veiklos plėtojimo klausimai. Rūpestj kelia tai, kad dabar esantys ekspluatacijoje jaunimo mokymui skirti sklandytuvai „Zylė“ BRO-11 M ir „Strazzas“ LAK-14 ne visiškai atitinka šiandieninius reikalavimus. O ir tie patys jau yra pasenę ir baigia nustatyta skraidymams resursą. Daugumas pasakiusių pastebėjo, kad vis daugiau Pionierų rūmu ir jaunujų technikų stotčių, vadovaudamiesi nauja mokyklų reforma ir norėdami plėsti techniškų būrelių skaičių, stengiasi įsteigti sklandymo mokyklas. Tačiau ir čia lieka neįspręsta sklandytuvų problema. Niekas negamina ir sklandytuvų pakilimui naudojamo autoišvilk-tuvu. Sprendžiant šiuos klausimus, konferencijoje kalbėjusieji viltis siejo su Prienų eksperimentine sportinė aviacijos gamykla.

A. KRYŽANAUSKAITĖ,
varžybų telėsa

Salies jaunujų sklandytojų varžybų nugalėtojai (iš kairės) J. Bielosickaja, E. Sakalauskaitė ir R. Vaičiūtė bei G. Sileika, A. Furmanovas ir A. Tauras.

KIEKYVIENAS sporto renginys — šventė. Šis, skirtas paaugliams, buvo dviguba.

Iš vakaro į Vilniaus vaikų ir jaunių technikos sporto mokyklos kartodromo teritoriją ėmė riedėti autobusai, sunkvežimiai, lengvieji automobiliai su priekabomis ir be jų. Čia pat miškelyje išaugo margaspalvių palapinių miestelis, o kartodromą užliejo mikromotociklų, mopedų bei motoviračių variklių garsai. Tai kaimyninės Latvijos „Auksinio mopedo“ varžybų šeštojo etapo dalyviai, lydimi mokyklų, ūkių, SDAALR atstovų, tėvų bei mechanikų „užkarieavo“ mūsų respublikos sostinę.

Vakare, ant kelioninių viryklių ir laužų kunkuliuojant puodams, paaugliai ir suaugę susibūrė draugėn ūnėkėjosi apie rytdienos renginius.

Populiariausias šiame konkursuose yra žmonių būryje buvo „Auksinio mopedo“ štabo atsakingasis sekretorius Aleksandras Briedis. Daugelį savo gyvenimo metų šis inžinierius paskyrė motociklams, ypač vaikų sportui. Taip įsitraukė į šią veiklą, kad paliko gamykla ir perėjo arčiau masių — į Savanoriškos draugijos armijai, aviacijai ir laivynui remti Rygos miesto Lenino rajono komitetą instruktoriaumi. Tad ir suprantama, kad visos su vaikų motospporto plėtojimu susijusios gijos subėga į šį patriotinės gynybinės draugijos padalinį. Mat prie „Auksinio mopedo“ štabo — jvairios komisijos, begalinės aktyvistų — buvusių motociklininkų, sporto veteranų, konstruktorių, teisėjų. Būtent jie neša kone penkis tūkstančius paauglių buriančio „Auksinio mopedo“ sąjūdžio, užsibrėžusio plėtoti motociklų sportą, ruoštį meistrams pamainą, skatinti vaikų bei jų tėvų techninę kūrybą, organizacinię bei sportinės veiklos krūvį.

Kai tokie žmonės drauge su-

paaugliais prie laužo — pokaliams galio nėra. Bet drausmė viena visiems — 24 valandą priva- loma ilsiėtis. Nutilo kalbos, už- gėso laužai...

Rytas prasidėjo pirmuoju renginio etapu — techninės kūrybos apžiūra-konkursu. Šalia kartodromo betono tako išsirikiavo daug paauglių su savo dailiai padarytais mikromotociklais, patobuliniais mopedais ir motoviračiais. Autoritetinga komisija vertino kiekvieno darbą, nuodugniai išsižiūrėjo ir į parodos eksponatus. O po to nagingiausiai apdovanoti Lietuvos TSR automobilių draugijos Centro tarybos diplomais bei gairelėmis. Tarp pastarųjų buvo ir devynmetis moksleivis iš Piarinu (Estijos TSR) Simas Sodla. Jo mikromotociklas buvo ištis dailus. O per vėlau vykusias varžybas Simas pademonstravo tūkstančiams vilniečių, kad jo technika dar ir puikiai rieda. Piarinis laimėjo visus savo klasės važiavimus ir pelnytais tapo eiliu etapo — jų iš viso būna dešimt ūnėkėjų.

Kelias valandas kartodrome riaumojo varikliai. Jaunesniojo amžiaus sportininkus (iki 11 metų), vadinančius „nykštukais“, keitė vyresni — 12–13 metų „pionierais“, pastaruosius — 14–15 metų „žinovais“. Atskirai lenktyniavo mergaitės. Ir daug mergaičių! Visi varžybų dalyviai, priklausomai nuo amžiaus ir technikos, buvo paskirstyti į septynių klasės. Kiekvienos jų atstovų lenktyniavo trijuose važavi-

muose. Ir reikėjo tik stebėtis, kaip puikiai būsimieji motociklininkai įveikė posūkius, su kokių ryžtu lenktyniavo, kaip valdė kūną, meistriškai jungė pavaras, sėdėjo balneliuose!

154 jaunųjų sportininkų startai suteikė susirinkusiems į kartodromą vilniečiams didžiulį malonumą ir nusipelnė jų padėkos už puikią daugiaplanę pamoką — pradedant palapinėmis ir virykliėmis ir baigiant apžiūra-konkursu bei varžyboms. Zmonės, skirtystamiesi po nugalėtojų apdovanojimo, vienu balsu kalbėjo apie tai, kad svečiai pavergė mūsų širdis ir teisėtai kėlė klausimą: o kodėl tokio sąjūdžio, tokiu varžybų nėra Lietuvoje?

Štai čia ir jaučiu poreikį baigti pasakojimą apie patį renginį — tikrą technikos sporto šventę, ir pasidalinti mintimis, kilusiomis po šių neįprastų varžybų.

Ištis, kodėl Tarybų Lietuvoje nėra mopedininkų bei motoviračių sąjūdžio? Juk paauglių, turinčių riedančią techniką, prikaičiuojama apie 200 tūkstančių! Matyt, todėl kad nėra iniciatorių, niekas nesiima paprasčiausiu organizacinių darbų. O pradėti reikia. Juolab kad visi už šį sąjūdžį — tai įtikinamai parodė „Sparnuose“ spausdinti pokalbiai su šešių skirtingų sričių atstovais, kurie priėjo vieningą išvadą: jau nuosius mopedininkus būtina suburti, mokyti... Plačiai šiuo klausimu leidinio puslapiuose pasiskie į Lietuvos TSR SDAALR CK pirmininkas G. Taurinskas. Tačiau

reikai iš vienos dar nepajudėjo. Pradėti vis dar reikia nuo pačios pradžios, ir nedelsiant!

Ko gero, nėra reikalo kone vien šimtu procentų kopijuoti kaimynų patirtį. Matyt, reikėtų pavedi vienam Respublikinio technikos sporto klubo darbuotojui šio sajūdžio parengimą ir organizavimą. Rémėjų bus! Bet pradžioje reikia parengti nuostatus, afišas, kurios puoštų kiekvienos motociklos, pionierių namų, jaunųjų technikų stoties, ūkio, vaikų klubo, SDAALR organizacijos patalpas ir drauge agituotu paauglius burtis, treniruotis, supažindinti juos su motociklininkams keliais reikalavimais. Tai, atrodo, būtų viena. Kita — konkretus darbas, kurį drauge privaleti atlikti Automobilių, SDAALR draugijos, jų darbuotojai. Treniruotės kartodromuose Vilniuje, Smalininkuose, Raguvos, „Nemuno žiedo“ teritorijoje — privalomas. Juk dažnai šie puikūs sportui tinkami plotai laukia nesulaukia sportininkų! Reikia rengti treniruotes bei varžybas ir automobilių draugijų taryboms priklausančiuose asfalto plotuose, išnaudoti rajonų centruose esančias asfaltuotas aikštės. Aišku, visų pirmą, būtina pasirūpinti sportininkų ir žūrovų saugumu. Bet rengti varžybas miestuose, rajony centruse — būtina. Kas kita — motociklų krosas. Jam reikia parinkti ir jrenkti nepavojingas trasa, sudaryti salygas treniruotės vaikams netoli gyvenamosios vietas. O jų tikrai yra. Reikia tik noro!

JIE PAVERGĖ MŪSŲ ŠIRDIS

Simas Sodla distancijoje.

Mopedininkų varžybų momentas.

M. ALYČIO nuotr.

Siaip ar taip, mūsų manymu, respublikinės varžybos reikėtų rengti keliais etapais, kurių puse būtų įskaitinė. Juk ne kiekvienas valkas, padedamas ūkio, mokyklos, SDAALR komiteto bei tėvų galés nuvykti į visus krosus arba žiedines lenktynes. Ir todėl iškyla klausimas: visų pirmą rengti varžybas mokyklose, pionierių draugovėse, pionierių namuose ir rūmuose, jaunųjų technikų stotyse, apylinkėse ir rajonuose, kad paaugliai įgytų patyrimo, kad jie geriau įsisavintų techniką, taptų drausmingais eismo dalyviais. Sioje srityje labai daug galėtų atlikti LTSR automobilių draugijos tarybos. Juk dabar visiems — net dviratininkams — reikia žinoti eismo taisyklės, įgulti savo transporto priemonėms numerius. O tai — Automobilių draugijos kompetencija. Tad ir dirbtai reikia. Ranka rankon su SDAALR komitetais, komjaunimo organizacijomis. Organizuoti užsiėmimus, treniruotes, varžybas, populiarinti sajūdį per spaudą, radiją, televiziją.

Artimiausiu metu varžybų jau nebesurengsime. Bet svarbu išnaudoti žiemą organizacinei veiklai plėtoti, padėti judėjimui įgulti sparnus, vaikus paruošti teoriškai, supažindinti su varžybų reikalavimais, gerai parengti techniką, supažindinti su vietinių varžybų tvarkaraščiais, organizuoti būrelius, pratybas. Na, o pavasarij..

...Su Aleksandru Briedžiu kalbėjomės daug. Jis užsiminė apie senas latvių kronikas. Pasak jų, prieš kone aštuonis šimtmecius penkiasdešimt du Rygos biurgelei pasižovė padėti kryžiuočiams užkarauti Lietuvą. Ginkluotų grobikų gauja buvo gerokai apipeliota, bet savo kėslų neatsisakė. Suvienijusi savo gretas, tūkstantinė kalavijuocių kariauna ir vėl patraukė į žygį prieš Lietuvą. Kaip prisimename, ji buvo sutriuškina per Saulės mūšį. Dabar gi keletas šimtų žmonių, kurių dauguma — paaugliai, taikiomis technikos sporto priemonėmis — parodomosiomis varžybos, surengtomis Vilniaus kartodrome, vienu ypa... paverge mūsų širdis. Ir privertė susimąstyti, padaryti išvadą — ir Tarybų Lietuvos vaimams bei paaugliams reikia panatių renginių, varžybų!

A. ICIKAVIČIUS

NORI SUSIRAŠINĖTI

Vaidas ALEKSIŪNAS nori susirašinėti su aviamodeliuotojais. Adresas: 235280 Biržų rajonas, Biržų kaimas, „Tarybinio artojo“ kolūkis.

NORI ĮSIGYTI

Vincas ASTRAUKAS nori įsigyti 1939 metų „Lietuvos sparnus“ ir 1941 metų „Lioudies sparnus“. Adresas: 232001 Vilnius, Angariečio 2/14 bū. 2.

ANTANAS RUKAS — ABSOLIUTUS ČEMPIONAS

Šių metų Tarybų Sajungos sklandymo 48-asis čempionatas Oriole vyko tuo pačiu metu, kaip ir TSRS tautų IX spartakiados varžybos. Dėl medalių buvo leista rungtyniauti tiek spartakiados dalyviams, tiek šalies pirmosios lygos sklandytojams. Mūsiškių čia startavo aštuonetas: laisvos klasės sklandytuvais LAK-12 „Lietuva“ — šalies rinktinės nariai Algimantas Jonušas, A. Rukas, respublikos čempionas V. Liniauskas ir S. Smilgevičius, o standartinės klasės sklandytuvais „Jantar standard“ — respublikos absolaliūtė čempionė R. Stašaitė, J. Leonavičienė, V. Sabeckis ir V. Mačiulis. Rungtyniauta penkiuose pratimuose „Laisvūnams“ toliausiai reikėjo nuskristi penktame pratime — 524 km ir tris kartus įveikti ilgesnius negu 300 km maršrutus. Cia gražių laimėjimų pasiekė tarptautinės klasės sporto meistras Antanas Rukas. Jis laimėjo pirmą (321 km), trečią (310 km) ir penketą (524 km) pratimus, užėmė trečią vietą ketvirtame pratime, skrendant 381 km, ir iškovojo Tarybų Sajungos absolaliūtės čempiono aukso medalį. Sekančios dvi prizinės vietas atiteko A. Morozovui (RTFSR) ir J. Kuznecovui (Maskva). Kiti mūsiškiai į prizininkų gretas nepateko ir bendroje įskaitoje užėmė tokias vietas: 7. A. Jonušas, 11. V. Liniauskas, 12. S. Smilgevičius.

Zymiai blogiai sekėsi mūsų respublikos sklandytojams skraidyti standartinės klasės sklandytuvais. Pratimuose iškovoti tik du medaliai — skrendant trečio pratimo 310 km maršrute nugalėjo V. Sabeckis, o V. Mačiulis užėmė antrą vietą.

Bendroje penkių pratimų įskaitoje mūsiškiams atiteko tokios vietas: 4. V. Sabeckui, 5. V. Mačiuliui, 9. J. Leonavičienei, 11. R. Stašaitėi. TSRS absolaliūtės čempionų vardus iškovojo Latvi-

jos sportininkė D. Vilnė ir Ukrainos komandos narys M. Desiatovas.

65 sklandytojai, kurių tarpe 15 tarptautinės klasės sporto meistrų ir 39 sporto meistrai, kovojo dėl medalių. Geriausiai jų dar buvo įteikiti ir specialūs prizai. Zinomas praeityje tarybinės sklandytojės O. Klepikovos taurę už geriausią rezultatą, skrendanti 300 kilometrų, laimėjo Latvijos sportininkė D. Vilnė. Léktuvų konstruktorius O. Antonovas taurė už pasiekta didžiausią greitį, skrendant 500 km maršrute, įteikta mūsų respublikos sportininkui A. Rukui.

J. AUDRIS

LAIMĖTI VISŲ SPALVŲ MEDALIAI

Kaip ir TSRS tautų spartakiados dalyviai, tomis pat dienomis Krasnodare aukštajo pilotažo meistrų rungtyniavo ir dėl Tarybų Sajungos 32-ojo čempionato apdovanojimų. Startavo 72 sportininkai (tarp jų — 20 laikinų), atstovavusius septyniolikai komandų. Nelabai sekėsi mūsų respublikos atstovams. Tik sporto meistrė Palmira Girskutė gavo aukščiausią įvertinimą už laisvosios programos pilotažinių figūrų kompleksą ir buvo apdovanota čempionės aukso medaliu.

Sidabro ir bronzos medaliai už iškovotas prizines vietas pratimuose įteikioti sporto meistrui Algisimantui Jurgelevičiui.

TSRS absolaliūtės čempionų vardus ir aukso medalius iškovojo RTFSR laikinai V. Drokina ir M. Gasanovas. Mūsų respublikos pilotažininkai užėmė tokias vietas: V. Lapėnas — 5, O. Motiejūnaitė — 6, P. Girskutė — 8, J. Kairys — 10, L. Jonyš — 12, A. Jurgelevičius — 23.

Komandos vietas pasiskirstė taip: 1. RTFSR II, 2. RTFSR I, 3. Maskva, 4. Ukraina, 5. Lietuva.

X X X

Vasaros pabaigoje Alytuje buvo surengtos respublikos IX spartakiados aukštajo pilotažo

varžybos ir LTSR pirmenybės. Absoliučių nugalėtojų vardus iškovojo P. Girskutė ir A. Jurgelevičius. Beje, Palmira užėmė antrą vietą (po A. Jurgelevičiaus) ir bendroje varžybų įskaitoje, aplenkdama visą būrį pajegių Vilnius ir Kauno laikinų. Bronzos medalis už trečią vietą bendroje įskaitoje įteiktas L. Jonui.

V. ASMENSKAS

V. JANUŠAUSKAS — TARP GERIAUSIUJŲ

Geriausiai parašiutizmą kultivuojančių draugijų ir organizacijų sportininkai rungtyniavo Ufoje vykusiam Tarybų Sajungos parašiutinės grupinės akrobatisko pentklauso čempionate. Salies SDAALR rinktinės komandos sudėtyje startavo ir Vilniaus Dariaus ir Girėno aeroklubo instruktoriaus sporto meistras Vitalijus Janušauskas. Keturiene iššokę iš lėktuvo 2750 metrų aukštyste ir laisvai krisdami 35 sekundes, jie sugebėjo sudaryti vidutiniškai po 10 grupinių akrobatiškų figūrų, o per dešimt šuolių atliko 105 figūras. Patriotinės gynybinės draugijos komanda pripažinta pirmoji vieta ir Tarybų Sajungos čempionų vardas. Tokiu būdu V. Janušauskas apdovanotas šalies čempiono aukso medaliu.

LYDERIU TAMPA VYTAUTAS TARAILĖ

Lygiai prieš dešimt metų vilnietis Vytautas Tarailė pirmą kartą stojo į automobilių varžybų startą. Tai buvo autoralio varžybos „Vilnius-76“. Tačiau jau nuo sekančių metų visas jo sportinis gyvenimas susietas su žieminėmis plento lenktynėmis. 1978 metais po respublikos pirmenybių, vykusiu Minske, jis jau buvo apdovanotas sidabro medaliu. Netrukus V. Tarailė užsikarioavo ir aukščiausiąjį garbės pakylų laiptelį. Pastaruoju penkerius metus — jis jau stipriausias respublikoje, o lygiagrečiai visą 3jų laiką laimi ir Pabaltijo varžybas.

Pirmasis medalis, laimėtas TSRS čempionate, išri buvo sidabro. Po

Antanas Rukas.

M. ALYCIO nuotr.

to sekė du bronzos apdovanojimai, o šiemet per Rygoje vykusias TSRS čempionato varžybas Vytautas Tarailė iškovojo aukso medalį. Kaip išvažiavo iš starto pirmas, taip ir finišavo niekam neužleidęs šios pozicijos.

Tai yra dar vienas mūsų labai draugiško Vilniaus „Medžio“ technikos sporto klubo laimėjimas, — sako naujasis Tarybų Sąjungos čempionas. — Nors

mano treneris Jurgis Šiaudkulis patys yra triskart laimėjęs tokius apdovanojimus, kaip treneris, parengęs čempioną, jis apdovanojęs pirmą kartą. Nemažiau nusipeinė ir mūsų klubo mechanikai Vytautas Zubkaitis bei Borisas Masevičius. Man labai malonu, kad pateisinau klubo draugu vilčią ir... įgyvendinau savo didžiausią svajonę.

S. SARONAS

to klubo atstovas Andrius Vadauskas, o jo komandos draugas Vladas Laurinavičius iškovojo bronzos medalį. Tarp „Volgomis“ lenktyniavusių sportininkų antras finišavo Panevėžio autoremonto gamyklos atstovas Rimantas Petruskas.

Andrius Vadauskas — gerai žinomas sportininkas, tačiau toks laimėjimas autokroso trasoje jam yra pirmasis. Anksčiau Andrius atstovavo Kauno „Politechnikos“ TSK. Kartu su klubo draugais triskart laimėjo TSRS komandines automobilių ralio pirmenybes. Vėliau kaip šurmanas yra pelnęs ne vieną TSRS čempionato meda-

ANDRIUS VADAUSKAS PRADEDA IR LAIMI

Vis daugiau jdomių varžybų surengiamas „Nemuno žiedo“ kompleksse. Šią vasarą rekonstruotoje sporto bazėje vyko ir TSRS automobilių kroso čempionatas lengvaisiais automobiliais. Daug kam netikėtai šiame etape nugalėjo Lietuvos rinktinė, o mūsų sportininkai laimėjo visų spalvų medalius. Rungtyniaujant „Ziguliais“ nepralenkiamas buvo Kauno „Bangos“ technikos spor-

Z. ŠIAUČIULIO nuotr.

lij individualiose automobilių radio rungtynėse. Su Stasiu Brundza šiemet buvo iškotas sidabro medalis TSRS tautų spartakiadoje. Automobilių kroso varžybose jų pirmą kartą teko matyti šią vasarą Molėtuose per Lietuvos TSR spartakiados varžybas. Bet tašyk jis varžybų nebaigė. O dabar iškota graži pergale.

S. ŠARKA

ŠĮ KARTĄ ANTRI

Kaip i gery bičiulių šventę susirenka Pabaltijo sklandymo čempionato dalyviai. Varžovai vienas kitą gerai pažsta, o susitikus būna malonu drauge palenkyniauti skraidymu maršrutuose. Šiemet jvykusiame 17-tame čempionate moterys ir vyrai rungtyniavo standartinės klasės sklandytuvais. Laisvos klasės sklandytuvais skraidžiusieji sportininkai, kurių buvo keturi, rungtyniavo tik individualioje įskaitoje. Ir čia respublikos spartakiados laimėtojas panevėžietis V. Liniauskas, skraidęs sklandytuvu LAK-12 „Lietuva“, per penkis pratimus surinko 4730 taškų ir tapo Pabaltijo čempionu. Antrą vietą užėmė Vilniaus ATSK sklandytujas J. Stanaitis (4721 t.), skridęs sklandytuvu „Jantar“-2B.

A. LINIAUSKAS.

Tarp moterų pastoviai skraidė Vilniaus ATSK sportininkė E. Ramelienė. Iš penkių jvykusių pratimų pirmajį ji laimėjo, trijuose buvo antra, o paskutiniame užėmė trečiąją vietą. Daugiakovėje surinkusi 4050 taškų, ji iškovojo Pabaltijo čempionės vardą. Antrą vietą užėmė praėjusių metų TSRS čempionė estė A. Charak (3523 t.).

Nevienodai rungtyniavo mūsų vyrai standartinės klasės sklandytuvais. Kaunietis D. Liaugaudas iš penkių pratimų keturiuose buvo nugalėtojas ir tik viename turėjo tenkintis antrą vietą. Jis daugiakovėje surinko 4813 taškų ir tapo čempionu. Antras mūsų respublikos sklandytujos, Šiaulių ATSK sportininkas A.

E. RAMELIENĖ.

V. ASTRAUSKO nuotr.

Daubaras startavo nesėkmingai. Jis surinko tik 232 taškus ir užėmė paskutinę devintąją vietą.

Silpnas A. Daubaro pasirodymas atsiliepė komandinams rezultatams. Nepaisant to, kad iš trijų komandos narių du iškovojo Pabaltijo čempionų vardus, surinkusi 9394 taškų sumą Lietuvos komanda turėjo tenkintis antrą vietą. Pabaltijo čempionato pereinamąją taurę teko perduoti varžybų šeimininkams — Estijos sklandytujoms (9764 t.). Latvijos komanda, likusi trečia, surinko 8865 taškų.

D. LIAUGAUDAS.

O. VALKAUSKIENĖS nuotr.

Lygiagrečiai vykusiame Estijos čempionate be konkurencijos laisvos klasės sklandytuvais varžėsi dar du mūsų respublikos sportininkai — kauniečiai G. Nevulis ir V. Kukčinaitis.

A. KABAČIUS

DĖL PABALTISO TAURĖS

Rugpjūčio pabaigoje Akmenėje vyko parašiulinės daugiakovės sporto varžybos Pabaltijo taurės laimėti. Rungtyniavo komandos iš Leningrado, Talino, Rygos, Daugpilio, Jelgavos, Vilniaus, Kauno, Kapsuko, Mažeikių.

Kapsuko atstovė penkiolikmetė

A. Milauskaitė buvo jauniausia, bet atlirkę šuolių skaičiumi pralenkė leningradietį S. Čirnovskį, kuris tebuvo šokęs iš lėktuvo 42 kartus. Daugiausiai parašiutu iki tol buvo nusileidusi Rygos sportininkė M. Sabirova — 1240 kartų. Bet šios sporto šakos parašiutininkai dar turi sugebėti greitai plaukti, sparčiai bėgti, taikliai šaudyti.

Plaukimo varžybos vyko Naujojoje Akmenėje. Cementinininkų sporto rūmu 25 metrų ilgio baseino vandens takeliuose iškart galėjo lenktyniauti po 6 plaukikus. Jie turėjo įveikti 100 metrų nuotoli. Nugalėjo vilnietė I. Gudelytė. Vyrių varžybose greičiausio plaukiko vardas buvo pranašaujamas vilniečiui Z. Giedraičiui, kuris nesenai, gindamas respublikos rinktinės garbę TSRS parašiutinės daugiakovės čempionate, tapo plaukimo rungties nugalėtoju. Škarkt jis nepateko net į prizininkus. O nugalėjo leningradietis S. Girnovskis. Trečią vietą užėmė R. Grincevičius iš Kapsuko.

Antrosios rungties varžybos vyko gamybiniu susivienijimu „Akmens cementas“ šaudykloje. Nugalėjo antraatskyrininkė leningradietė O. Bogdanova, o antrąją vietą užėmė kandidatė į sporto meistrus, mūsų respublikos sostinės atstovė O. Kozlova. Iš vyru taikliausiai šaudė R. Grincevičius.

Daug emocijų sukėlė kroso bėgimas. Cia jdėmai buvo sekamai ankstesnėse rugtyje geriausiai pasirodę sportininkai. Iš tiesų, O. Kozlova ir O. Bogdanova tapo pusantro kilometro bėgimo priziniukėmis, bet greičiausiai bėgo leningradietė L. Kušteiko. Vyru dvigubai ilgesniuo nuotolio bėgiame sėkmė lydėjo iki tol žesėlyje buvusiems TSRS sporto meistrus vilniečius V. Maslovą ir V. Zubę.

Sudėtingiausia rungtis buvo tikslumo šuolių su parašiutu iš 1000 metrų aukščio. Iš lėktovo „AN-2“ iššökę sportininkai turėjo nusileisti į 3 cm skersmens skrituli. Geriausią meistriškumą parodė kandidatė į sporto meistrus kaunietė K. Sudžienė. Ši pergalė užtikrino jai absoliučios varžybų nugalėtojos vardą. Bendroje įskaitoje antrąją vietą užėmė vilnietė O. Kozlova, o trečią — T. Bogarova iš Leningrado.

Vyry absoliučiu varžybų nugalėtoju tapo taip pat tiksliausiai šuolių su parašiutu atlirkę vilnietis V. Zubė. Jo komandos draugui V. Maslovui pratime užimta antroji vieta užtikrino tokią pat vietą ir bendroje įskaitoje.

Grupinius tikslumo šuolius geriausiai atliko respublikos vyry ir motery rinktinės. Tad, susumavus komandinus ir individualius rezultatus, taurė įteikta Lietuvos parašiutininkams.

V. RUŠKYS

KONKURSAS AVIACIJOS MĖGĖJAMS

KLAUSIATE – ATSAKOME

Skaitytoja Gražina KIRILOVAITĖ iš Vilniaus rašo: „Šių metų „Sparnu“ 3 nr. perskaičiau apie aviacijos veteranų susitikimą buvusios Aukšttagirio Dariaus ir Girėno sklandymo mokyklos vietoje. Norėčiau sužinoti, kokle mokykloje tuo metu buvo naudojami sklandytuvai? Ar buvo Lietuvoje sklandytojų moterų, turinčių „C“ piloto vardą?“

Aukšttagirio sklandymo mokykloje pradedantieji sklandytojai, startu naudojant guminį amortizatorių, buvo apmokomi vienviečiais sklandytuvais „Varna“, „Zuvėdra“ ir „Salamandra“. Autosattartu ir išvelkiant sklandytuvus lėktuvais, skraidytą aukštėsnės klasės

lavinimosi sklandytuvais „Termikas“, „Vanagas“, „Birželis“, „Keva“, „Pūkas“, „Goevier“. Cia 1940 metais buvo baigtas statyti ir išbandytas modernus rekordinis Balio Karvelio konstrukcijos sklandytuvas BK-2.

Nuo pat sklandymo Lietuvoje pradžios buvo ir motery sklandytojų. Nidoje, pučiant nuo marių rytų vėjui, skriejimą šlaito antvėjijo pirmoji iš moterų išsavinė Kazimiera Salavėjutė. Kai ji įvykdė normatyvus, 1936 metais jai buvo suteiktas „C“ piloto vardas. Kitos prieškariniais metais skraidžiusios sklandytojos buvo įvykdžiusios tik „A“ ir „B“ sklandymo pilotų normatyvus. Pokario metais sklandytojų meistriškumą imta vertinti pagal kitus skridimo kriterijus, kurių normatyvai numatyti Vieningoje visasajunginėje sportinėje kvalifikacijoje. Juos įvykdžius sportininkams suteikiama atskyria, sporto meistrų vardai.

„Sparnu“ trečiamie numeryje konkurso aviacijos mėgėjams nuotraukoje pavaizduotas konstruktoriaus Olego Antonovo keleivinis lėktuvas An-10.

Dauguma dalyvavusių konkurse skaitlytojų atsiuntė teisingus ir išsamius atsakymus. Atrinkus geriausius, redakcija burtų keliu paaskirstė apdovanojimus. Plastmasiniu 1:72 masteliu naikintuvo P-51A „Mustang“ modeliu apdovanojamas Vitas Balaika iš Liudvinavo. Jono Dovydačio knyga „Sparnuoti vyrukai. Lakūnų portretai“ apdovanojamas Darius Pileičikas iš Garliavos. Ukmergietis Virginijus Vaitonis apdovanojamas brošiura „Lično otvestven“ su autoriaus, Tarybų Sąjungos Didvyrio S. Charlamovo autografu. Skaitytojams skelbiame naują užduotį. Koks šioje nuotraukoje lėktuvas? Ką apie jį žinai?

Pirmai Lietuvos „C“ pilotė Kazimiera Salavėjutė 1936 m.

Aukšttagirio sklandymo mokykloje (1941 m. nuotrauka).

Keičiasi reikalavimai. O darbo stilius?

Rajono patriotinės gynybinės organizacijos komitetui vadovaujau jau penkerius metus. Kai émiaus darbo, rajonas respublikos SDAALR socialistiniame lenktyniavime buvo 41. Teko perkisti naujos veiklos specifiką, o po to, pasitelkus aktyvą, éémėmis organizaciniu požiuriu stiprinti pirmes organizacijas, pradéjome dalykiškai plétoti karinj patriotinj jaunimo auklėjimą, vaikinų rengimą karienai tarnybai. Neblogai sekési rinkti nario mokesči, platinti SDAALR loterijos bilietus. Tad rajonas émë kopti į pirmaujančius. Vadinasi, dirbome teisinga linkme. Ir, ko gero, taip ir toliau bútume galvojé...

Bet gyvenimas nestovi vietoje. Ir todél visiškai suprantama, kad aukščiau minétų rodiklių, kalbant apie rajono komiteto darbą, maža. Salia visų jų vienos svarbiausių tapo masinis techninių bei karinių taikomųjų sporto šakų vystymas. O šioje srityje, turiu prisipažinti, rimto darbo nebuvó.

Kai rajone yra technikos sporto klubas, darbo pasiskirstymas gan paprastas — draugijos komitetas rūpinasi organizacine veikla, propaganda, o TSK — sporto klausimais. O kaip ir ką daryti komitetams rajonuose, kuriuose néra TSK? Vadinasi, ir kasdieninis rūpinimasis sporto klausimais tenka patriotinės gynybinės draugijos komitetui, kuriame, kaip žinome, vos du darbuotojai. Sunku. Bet dirbtai galima ir reikial.

Nebuvó sportas atmetinis dalykas ir ankstesniais metais. Rūpinomés inventoriumi, stengémés, kad jaunimas galėtų sportuoti, ypač šaudyti. Bet jau tuo metu susiduréme su galvosukiais. Vienos organizacijos, ižiglusios mažojo kalibro šautuvus, neturi kur jų saugoti, stokoja šaudykli ir dėlto nieko neveikia, o kitos, kad ir neturédamos inventoriaus, rengia varžybas ir noriai dalyvaujā rajono organizacijose. Išvada aiški — viskas priklauso nuo žmonių, nuo entuziastų, kurie ieško ir randa galimybę padaryti pirmes organizacijos veiklą jdomių patraukliai. Stai konkretus pavyzdis.

Ciapajevio kolikis prieš kelelius metus nusipirkó du mažojo kalibro šautuvus. Buvo žadéta treniruotis, rungtyniauti, kalbéta su užsidegimu. Bet toliau žodžiu reikalai į priekj nejudéjo — šautuval taip ir tebeguli supakuoti. O Melioracijos statybos ir montavimo valdybos darbuo-

tojai, kad ir neturédami savų šautuvų, nuolat dalyvauja rajono rengiamose varžybose, patys jas rengia. Kaip matome, reikia noru ir... žinių. O jų draugijos pirmiųjų organizacijų pirmuinės stokoja. Tad ir nenuostabu, kad ne visur sporto veikla verda, kunkuliuoja. Iš 61 pirmiųjų organizacijos 26-se ižgrys mažojo kalibro šautuvai, bet būčiau nesąžiningas, jeigu tvirtinčiau, kad visose jų nuolat šaudoma, treniruojamasi, rengiamos varžybos. Sékmingesi dirbama Kirovo, Janonio kolikiuose, rajono vidurinéje mokyklose. Bet liudina padėtis aštuonmetėse, dalyje kolikių. Beje, net ir tose organizacijose, kuriose yra ginklų, kur sportuojama, trüksta šaudykli. Tai gerokai trukdo plėsti šaudymą, stabdo bazinių kolektivų sudarymą, kuriuose sportuoti ir ūki, ir aštuonmečių mokyklų jaunimas. Dél to sudaréme techninių ir karinių taikomųjų sporto šakų tolesnio vystymo 1986—1990 metams perspektyvinį planą, kurį patvirtino LDT vykdomasis komitetas. Jis numato, kad sportinės 50 m šaudyklos būtų ižrengtos Kirovo, Ciapajevu, J. Janonio, Bariliūnu, Daukšiu, Linkaičiu bei „Pergalės“ kolikiuose, taip pat Gataučių tarybiname ūkyje. Zinia, ne visos šaudyklos vienu metu stos rikiuotén. Ir dargi ne kitamet. Vadinasi, reikés taip organizuoti darbą, kad būtų galima tobulinti šaulių meistriškumą, nepaisant šaudyklių stokos. Tai néra paprasta. Bet būtina.

Respublikos IX spartakiados varžybos, kuriose mūsiškiai bandé jégas, tai įtikinamai pavertinio. Priežasčių toli ieškoti nereikia — néra masiškumo, atrankos, néra tinkamų treniravimo siųlygų, kokybiškų ginklų. Bet kartą pradéjant dalyvauti respublikos spartakiados finalinése varžybose esame pasiryžę testi šiuos startus. Ir platesniu frontu. Tai, tiesa, reikalauja daug organizaciniu darbu, kelia nemažai rüpesčių, bet juk tam ir dirbame, kad sudarytume jaunimui sąlygas pademonstruoti savo sugebéjimus, kad komandos, startuodamos stambesnio masto varžybose, galėtų mokytis, tobulėti, perimti kitų patyrimą.

Zinia, kai patriotinės draugijos darbuotojai, ilgą laiką neturéjant konkrečių užduočių sporto vystymo srityje, susiduré akių i akj su šia veikla, pastebéjome, jog stingame žinių. Gera, kad šiemet pats vadovavau šaulių rinktinei vykstant į spartakiad-

dos varžybas. Ką pamaciau, jis savinai. Kai ką dar ir sužinojau. Bet ar to pakanka? Be to, vien šaudymu visų draugijos narių neaprēpsi.

Prieš kelelius metus Joniškio 3-ajai vidurinei mokyklai buvo ižgrys du kartingai. Važinėjo. Bet nebuvó žmogaus, sugebančio ir dalykiškai būrelui vadovauti, ir techniką remontuoti, todél ne kas tebuvo nuveikta. Perémé techniką savo iniciatyva Pošupių aštuonmetės direktorius K. Dargužas. Ir reikalai pakrypo kita linkme — treniruojamasi, kartingai sutaisyti, bandoma jais jau ir lenktyniauti. „Pergalės“ kolikis pernai ižgrys du kartingus taip pat perdarvė Skaistgirio vidurinei — ūkyje nebuvó naudojami, o mokykloje ir noru, ir norinčių gausu.

Rajono jaunieji kartingo mėgėjai kartas nuo karto pasirodavo su savo technika per dainų šventes, žiemos palydas. Jie sukeldavo daugelio jaunų draugijos narių susidomėjimą ir penyda. Bet komandos į respublikos spartakiados finalines varžybas nesiluntéme. Kodėl? Nemojamame techniką kiek įvairžiusius žmones paruošti varžyboms, neturime reikalingų žinių, kaip neturint kartodromo išnaudoti asfaltuotus plotus. O kas pamokys? Jaunimo susidomėjimas mus regina ižgrys daugiau kartingu. Tačiau kokia bus nauda iš jų?

Manau, kad pasikeitus reikavimams, turi keistis ir draugijos techninių bei karinių taikomųjų sporto šakų skyriaus, respublikinių technikos sporto klubų, vaikų ir jaunių technikos sporto mokyklų darbo stilius. Rajonai stokoja paramos — metodinės ir ypač dalykinės. Reikia žmonių — instruktorių, trenerių, kurie atvykė padėtų vietoje, pamokyti, paaiškinti. Kiekvienas būrelis vadovas savo iniciatyva į Kauną arba Vilnių juk nevyks semtis žinių. Todél reikia seminarų, kursų, kuriuose žmonės kažką išsisavintu, ką galėtų perduoti kitiem.

Turime rajone aviamodeliuotojų būrelį. Jam jau kelinti metai vadovauja rajono Grūdų produktų kombinato tekintojas Romas Klimas. Aistringas aviamodeliuotojas noriai perduoda savo žinias jaunimui, moko prie Pionierių rūmų esančio būrelio narius. Yra ir pirmieji modeliai, pasiekimai. Bet trüksta patalpų, trüksta ir medžiagų. Vien rajono liaudies švietimo skyriaus skiriamų lėšų nepakanka. Padeda Grūdų produktų kombinatas. Bet ne viską gauname, kas reikalinga. O tobulinti savo žinias, ko gero, ir būrelį vadovui būtų neprošal. Ir daugiau tokų vadovų turėti norėtume. Bet niekas kursų, seminarų modeliavimo, kaip ir kitų techninių sporto šakų būrelių vadovams neorganizuojā. O, kaip liaudis sako, po gulinčiu akmeni ir vanduo neteka...

Panaši padėtis yra ir bandant

kultivuoti kitas techninės bei karinės taikomosios sporto šakas. Mūsų jaunimas neblogai bégijo, šaudo, mėto granatą. O štai prieinamiausios sporto šakos — karinės taikomosios draugiakovės — nekultivuojame. Tik dėl to, kad stojome žinių, metodinės paramos, kad mūsų pradinio karinio rengimo vadovai nemokomi. Jie, kad ir labai norédami, nežino nei ką, nei kaip pradėti. Tad ką kalbėti apie pirmiųjų organizacijų pirmininkus, sekcių vadovus? Vadinasi, peršasi išvada — visiems mums reikia mokyti. Esu išsitinkęs, kad vien dėl žinių stokos, dėl nepakankamų konkretių paramos rajonų ir kurortinių miestų draugijos komitetams, nėra deramai vystomas techninės bei karinės taikomosios sporto šakos.

Paliečiau tik kelis klausimus, su kuriais susiduria patriotinės draugijos padaliniai vadovai bei instruktoriai, pradėjus skirti didesnį dėmesį sportui. Niekad anksčiau to darbo nedirbus, stalgiai pasiekti persilažimą nėra lengva. Iškrom aktyvistų, entuziastų, bet reikia ir patiem turinti savo žinias, ižgrys patyrimo. Aišku, lengviausia būtų numotis ranka, tenkintis tuo, kas yra — juk rajonas 1985 metų socialistiniame lenktyniavime užėmė 11-ąją vietą! Bet fai būtų neteisinga pažiūra į jaunimo poreikių tenkinimą, į mūsų draugijos tikslus, jai keliamus uždavinius.

Manau, kad su tokiomis mano mintimis sutiks daugeliis draugijos padaliniai vadovų — bent tie, kurie tikrai nori dirbti. Ir todél išskyla dar vienas klausimas: respublikos spartakiados ir draugijos socialistinio lenktyniavimo tarp kurortinių miestų ir rajonų komitetų įskaita reikia keisti. Ji turi būti diferencijuota — atskirai tarp komitetų tokius vietovių, kuriuose yra technikos sporto klubai, ir tokius, kuriuose yra nėra. Tokiu atveju visi turės galimybę parodyti ką tikrai gali, ir noras padaryti kuo daugiau, kopti kuo aukščiau bus didesnis. Ligisioline įskaita neskatinė dirbtai pasirašojatus rankoves, nes prieš rajonus, kuriuose yra TSK, mes, klubų neturintys, ne ką tegalime padaryti.

Vystant technines, taip pat karinės taikomosios sporto šakas didelis vaidmuo tenka materialinių bazei. Ten, kur yra stambios įmonės, lengvai surasti šefus atskiroms sporto šakoms. O ką daryti mums, kaimiškuosiuse rajonuose dirbantiems? Matyt, reikia ieškoti išeities per agropramoninius susivienijimus, kitas organizacijas, stambius ir materialiai stiprius ūkius, kurti prie jų organizacijų bazinius kolektus. Partija ir vyriausybė šiuo klausimu galimybes aiškiai nurodė. Deja, mūsų rajone šioje srityje iki šiol nieko nepadaryta.

A. PUNEVIČIUS,
SDAALR Joniškio rajono komiteto pirmininkas

PANAŠŪS, BET SKIRTINGI

Ultralengvų skraidymo aparatu kūrėjai, laimėję saskrydžio apdovanojimus.

Taip galima būtų pačiais bendriausiais žodžiais ir lakoniškiausiai charakterizuoti rugsėjo pabagoje Kauno Jono Ziburkaus aviacijos sporto klubo skraidymų bazėje Pociūnuose vykusiam antrajame respublikiniame konstruktorių mėgėjų saskrydyje matytus jų sukurtus ultralengvus skraidymo aparatus. Kokių tik jų nebuvo, bet dviejų visiškai vienodų — nesimatė. Vieni, kaip, pavyzdžiu, Prienų ESAG jaunųjų konstruktorių sukurtas jaunesnio amžiaus sklandytuvas arba Juozo Vilūno sraigtasparnis, Kauno radijo gamyklos elektriko Alfonso Liekio originalios konstrukcijos motorizuota skraidykla arba pakruojiečių brolių Romo ir Broniaus Vaineikių lėktuvas išdidžiai rikiavosi gausiai iš jųvairių respublikos kampeilių į saskrydį suvažiavusių žiūrovų pasigérėjimui. Kiti, kaip vilniečio Vitalijaus Klimovskio sukurtas lengvas, grakštę linijų monoplansas VNK arba birštoniečio vairotojo Algirdo Kučinsko pasi-

statytas lėktuvėlis „Kėkštasis“, kaučiočio Romo Liekio arba šiauliečio Gintauto Juodėno motorizuotos skraidyklos savo motoru neįprastu zirzesių vilijojo visus nukreipti žvilgsnį į protarpais saulės spinduliu galvinamą rudenėjančią padangę, kur jie, valdomi savo šeimininkų, virš aero-dromo suko skrydžio rezginį.

Ultralengvas skraidymo aparatas... Kokie jo privalumai, didžiausiai ir mažiausiai parametrai? Pernai, pavyzdžiu, pirmajame pasaulio čempionate Prancūzijoje tokį skraidymo aparatu svaris negalėjo viršyti 150 kg, degalų atsargas — 25 litrus. Didžiausias jų greitis buvo 120 km/val, o mažiausias — 39 km/val.

Tiksliai kol kas nesuregistruota, bet apytikriai nustatyta, kad respublikoje aviacijos sporto entuziastai turi sukonstravę apie trisdešimt tokį skraidymo aparatu. Saskrydžio apžiūroje matėme jų nemažai. Bet apdovanojimai teko nedaugeliui kūrėjų.

TSRS aviacijos pramonės ministro diplomai buvo įteikti J. Valėnui, R. Liekiui, A. Kučinskui. Kai kuriems kitiemis buvo įteikti Prienų ESAG, redakciją, respublikos Aviacijos sporto federacijos prizai ir garbės raštai. Gaila, bet saskrydžio organizatoriai, kaip pastebėjė Aviacijos sporto federacijos techninės tarybos pirminkas docentas Antanas Kuzmickas, ne iki galo apgalvotai skyrė apdovanojimus. Vieniems jų teko po keletą, o štai lėktuvą VNK kūrėjas, kuris demonstravo ir skridimus, liko be jokio įvertinimo. Kaip ten bebūty, bet kiekvienas entuziastas, atvykę į saskrydį su savo paties sukonstruotu arba pastatytu skraidymo aparatu, savaimė jau nusipelno ne tik dėmesio, pagarbos už kurybinę mintį ir kruopštų darbą, bet ir oficialaus įvertinimo. Ateityje to neturėtume pamiršti. Juk šie žmonės — tikrai nagingi meistrai ir tikri liaudies talentai.

Saskrydžio išvakarėse Prienų eksperimentinėje sportinės avia-

Ore — motorizuota skraidykla.

cijos gamykloje įvyko ir kitas svarbus renginys — saskrydžio dalyvių, gamykloje dirbančių ir kitų žinomų konstruktorių bendrame susirinkime buvo įsteigta Lietuvos ultralengvųjų skraidymo aparatu kūrėjų federacija. Jos tikslas — suburti ir vienyti aviacijos sporto entuziastus, kūrybinus jaunuolius, kurie konstruoja ir nori patys statyti lengvus skraidymo aparatus, suteikti jiems teorinę ir praktinę pagalbą. Naujosios federacijos pirminku išrinktas Lietuvos civilinės aviacijos valdybos vyr. inžinierius paduotojas, lakūnas veterans Ceslovas Balčiūnas. Si federacija — pirmoji tokia mūsų šalyje. Respublikos saviveikliniai lengvųjų lėktuvų kūrėjai įgijo priėžinimą. Reikia tikėtis, kad organizuota veikla duos gražius rezultatus. Tad laukime trečiojo saskrydžio ir stebinančių naujai sukurtų skraidymo aparatu skrydžių.

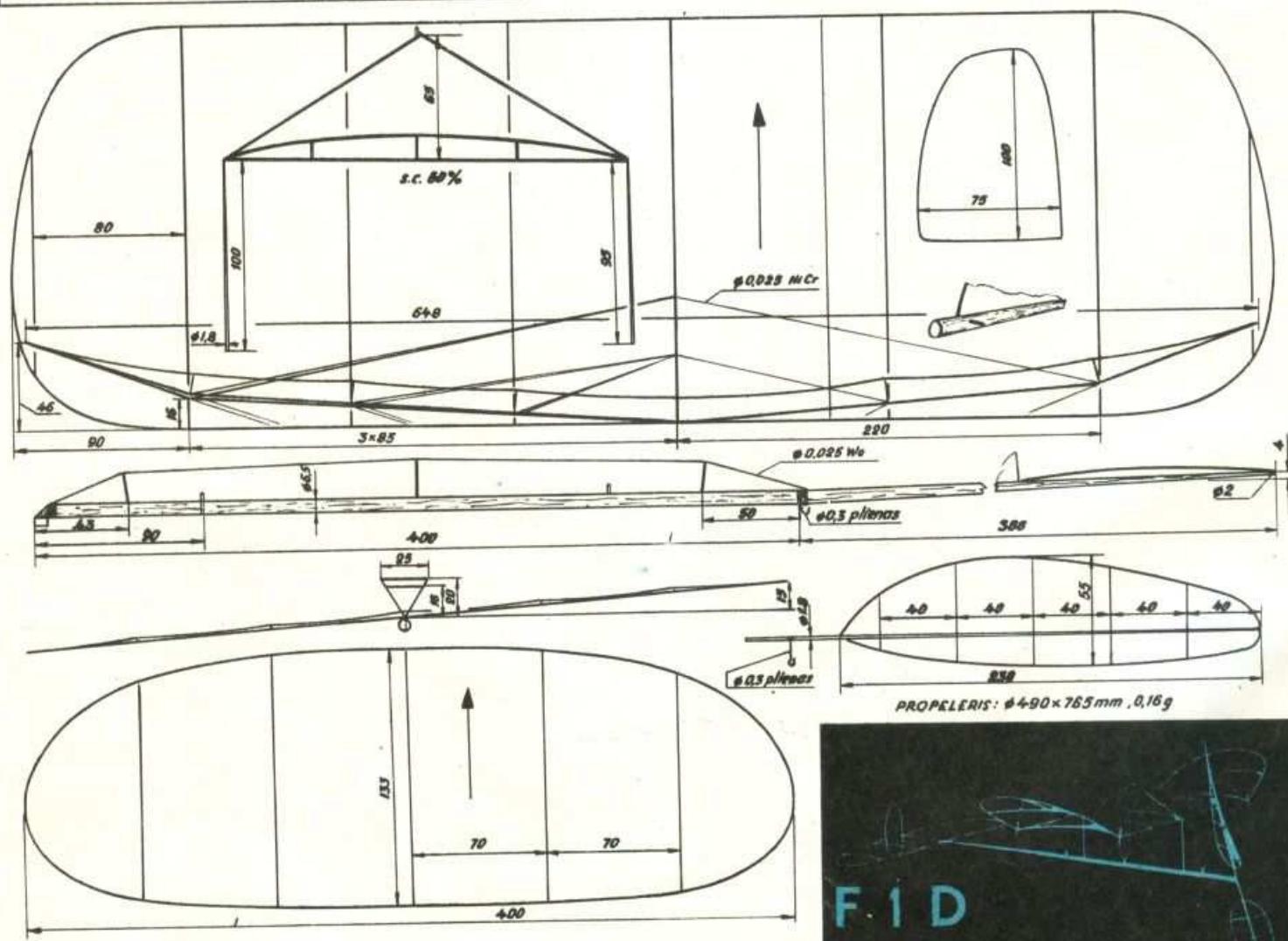
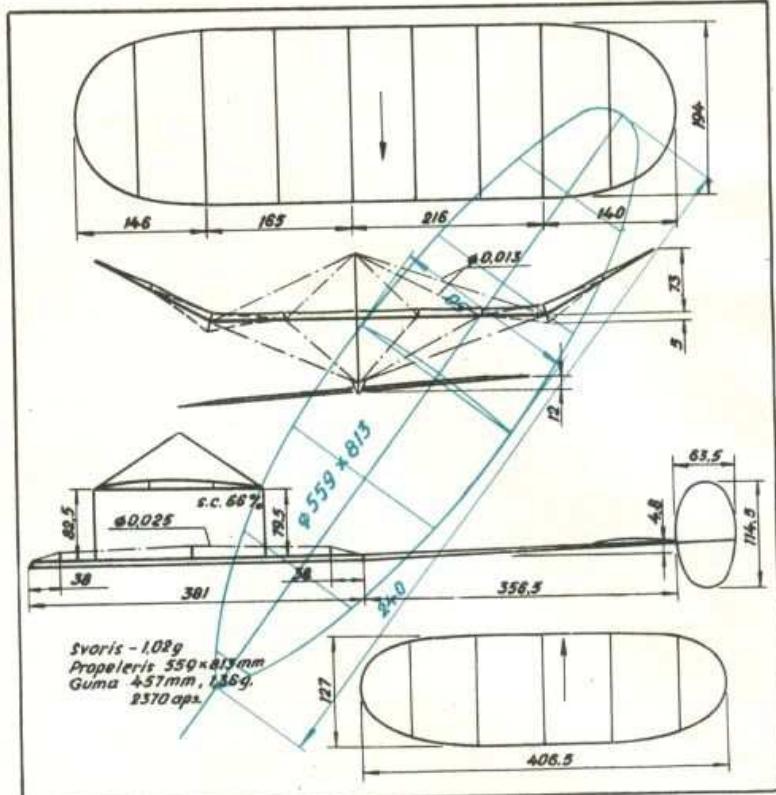
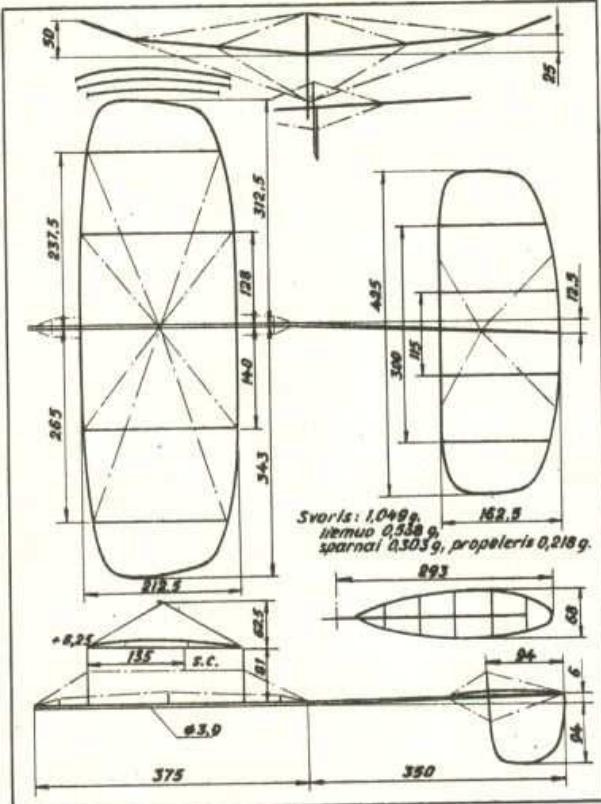
K. DARGUZIS

Iš kairės į dešinę: LTSR aviacijos sporto federacijos techninės tarybos narys R. Baltrušaitis, sklandytuvų konstruktoriai B. Karvelis ir Prienų ESAG direktorius A. Jonušas prie motorizuotos skraidyklos.

Mokomasis sklandytuvas jaunimui, sukurtas Prienų ESAG konstruktoriai.
M. ALYČIO nuotr.

**F 1 D
klasių modeliai**

PAKARTOTA PERGALĖ

Lakūnų navigacinių varžybos sportiniai lektuvai — išskirtinės. Jos nepanašios į kitas. Svarbiausias jų bruožas — praktiškumas. Todėl šios varžybos aviacijos sporto klubų lakūnų labai mėgiamos. Jau kuris laikas rengiami pasaulio ir Europos čempionatai, socialistinių šalių varžybos, o štai mūsų šalyje jos populiarios tik pas mus. Šį rudenį jos buvo trylikos, o dėl

„Sparnų“ redakcijos prizų kovojo buvo dešimt karta.

Kaip ir praėjusiais metais šiu varžybų dalyvius svingalai priėmė Vilniaus aviacijos technikos sporto klubas. Rungtyniauti atvyko devynių mūsų respublikos aviacijos sporto klubų lakūnai, o taip pat Maskvos antrojo aeroklubo ir Latvijos sportininkai. Pirmą kartą šiose varžybose dažyavo Vilniaus Dariaus ir Girė-

no aeroklubo lakūnai, startavę pilotažiniu lektuvu JAK-52. Malonu buvo stebeti, kaip meistriškai skridimuose ratu JAK-52 tarpdydavo lakūnai instruktoriai P. Vinickas ir E. Ramonas. Tiesa, šiemis sportininkams navigacinių varžybų „skonis“ jau buvo žinomas. Eduardas, dar dirbdamas insrtuktoriumi Klaipėdos aviacijos technikos sporto klube, 1979-aisiais iškovojo nugalėtojo vardą ir „Sparn“ prizą, o iki tol dvejus metus iš eilės buvo šių varžybų antros vienos laimėtojas. Antros vienos laimėtojo medalį (1982 m. komandineje iškaitoje) turėjo ir Pranas. Bet viena buvo rungtyniauti „Vilga“, o visai kas kita — pilotažiniu lektuvu. Bet „jakai“ kovėsi garbingai. Nors pratimose ir netapo prizininkais, bendroje varžybų iškaitoje užėmė trečiąją komandinę vietą ir

iškovojo bronzos medalius. Dar daugiau, E. Ramonas tapo dvigubu prizininku — jam atiteko trečioji vieta ir bendoje asmeninėje iškaitoje.

Idomiausia yra stebeti šių varžybų dalyvių skridimus ratu. 300 metryje aukštyste vieną ratą virš aerodromo jie suka be jokių apribojimų, kuo tiksliai tarpdydami lektuvą į nustatytą zoną. Kitą ratą skrendant, po pasiekutinio posūkio sustabdomas motoras ir taip (imituojant gedimą) lektuvas tarpdomas į metro tikslumą suskirstytą nusileidimo koridorių. O trečią kartą, apskriekę ratą virš aerodromo, prieš finišą turi praskristi virš dviejų metryje aukštyste ištiestos virvės (kliūties) ir po to kuo arčiau centro nutupdyti lektuvą. Pagyrimo nusipelne šio pratinimo laimėtojas Biržų ATSK lakūnas instruktoriaus Rimantas Pilkūnas

CIVILINĖS AVIACIJOS KŪRIMAS LIETUVOJE

Civilinė aviacija Lietuvoje pradėta kurti po Pirmojo pasaulinio karo. Tačiau buržuazinė Lietuvos valdžia pirmiausia stengėsi sukurti karinę aviaciją. Lietuvos civilinės aviacijos užuomazga galima laikyti tik 1927 metus, kai aviacijos entuziastų pastangomis buvo įkurta Lietuvos aeroklubas (LAK). Už entuziastų surinktas lėšas klubas įsigijo keletą užsienio bei lietuviškos gamybos sportinių, mokomųjų bei turistinių lektuvų. Tokiai lektuvai buvo vežiama tik pavieniai keleviai. Vėliau buvo pradėta sklandytuvų statyba.

Įsikūrus Lietuvos aeroklubas ragino jaunimą mokyti skraidyti. Lietuvos visuomenė pritarė aeroklubo pastangoms. Entuziastų mokyklos skraidytį netrūko. Sunkiai buvo su lėšomis. Lektuvali buvo brangūs, reikėjo daug lėšų angrų statybai bei instruktoriams samdyti. Kauno aerodromas neturėjo modernių meteorologinių bei radijo ryšio tarnybių, nebuvu paruoštasis naktiniams skraidymams. Per visą buržuazinių santarkos laikotarpį civilinės aviacijos Lietuvoje svarbiausias bruožas buvo užsienio bendrovų aptarnaujami tarptautiniai maršrutai per Lietuvą. Sava Lietuvos civilinė aviacija susikūrė tik 1938 metais. Tiesa, anksčiau buvo siūlyta įsteigtį Lietuvos keletą oro linijų ir pastatyti susisiekimo lektuvams remonto dirbtuvės. 1921 m. sausio 20 d. Lietuvos paštų, telegrafų ir telefonų valdyba pasiuntė susisiekimo ministrui rašta su pasiūlymu sudaryti sutartį su Vokietija, Latvija, Tarybų Rusija ir kitomis valstybėmis dėl pasto slėtinės gabentimo oro transportu. Tų pačių metų kovo 5 d. Tarpžinybinė komisija priėmė „Laikinąsias susisiekimo oru“ taisyklės, o gelezės 17 d. įvyko Lietuvos, Latvijos ir Klaipėdos krašto pašto žinybų atstovų konferencija, kurioje buvo aptartas oro susisiekimo klausimas. 1921 m. birželio 27 d. susisiekimo ministras buvo paskelbęs pašto korespondencijos vežėjimo lektuvų laikinajį tarią. Tačiau sutartys dėl reguliaraus pašto vežėjimo lektuvais nebuvu sudarytos su jokia firma. Nebuvu tam reikalui pa-

ruoštų lakūnų, mechanikų bei kitoto personalo. Lietuvos tam tikslui buvo bandoma panaudoti buvusių karinius lektuvus. 1921 metais nuo rugpjūčio iki lapkričio mėn. dvivietės lektuvais buvo skraidinamas paštų keturiomis kryptimis: Žležmariai—Zasliai—Kašladiorys, Alytus—Marijampolė, Ukmergė—Gelvėnys—Žeimiai ir Kėdainiai—Šeduvė—Panevėžys. Tačiau tai buvo neregularūs bandymai, nes nebuvu atitinkamu aerodromu. Lietuva nebuvu sudariusi konvencijos sutarčių ir su kitomis valstybėmis.

Pirmosios tarptautinės oro linijos per Lietuvos teritoriją pradėjo eiti nuo 1921 metų pradžios. Tų metų kovo 20 d. buvo įsteigtą pašto-keleivių oro susisiekimo liniją Karaliaučius—Klaipėda. Ją iš pradžių eksplloatavo Vokietijos oro susisiekimo bendrovė. Sekančiais metais ši linija buvo pratesta iki Kauno, o 1922 m. balandžio 1 d. buvo atidaryta „Lloyd-Ost“ bendrovės oro linija Karaliaučius—Kaunas—Ryga, kuriai veikė iki 1922 m. spalio 31 d. 1921 m. gruodžio 11 d. Tarybų Rusijos atstovės Lietuvos noteito buvo prašoma įsteigti oro susisiekimo liniją Karaliaučius—Maskva, einančią per Lietuvą. Lietuvos vyriausybė sutiko su šiuo pasiūlymu. Nuo 1922 m. gelezės mén. per Kauną ėmė skraidyti Tarybų Rusijos ir Vokietijos mišrios oro susisiekimo bendrovės „Deruluft“ keleivinių lektuvai. Jie skraidė maršrutu Maskva—Smolenskas—Kaunas—Karaliaučius, palindami ir Lietuvos keleivių, vykstančius į užsienių. Nuo 1926 metų linija buvo pratesta iki Berlyno. Lektuvas ir keleivių kontroluoti buvo paveista karos aviacijos administracija. Pagal 1931 m. balandžio 30 d. sutartį „Deruluft“ bendrovė buvo leidžiama įrengti per Lietuvos teritoriją elančias tranzitinės oro susisiekimo linijas: Berlynas—Karaliaučius—Vilnius—Luki—Smolenskas—Maskva ir Karaliaučius—Tilzé—Pاقéglai—Talinas—Leningradas. Šis oro susisiekimas sutartyje galiojo iki 1932 m. gelezės 1 d. 1935 metų vasarą buvo atidaryta oro linija Karaliaučius—Ryga—Leningradas per Kauną. Tais metais per

Kauno aerodroma ėjo šios trasos: Kaunas—Ryga—Talinas—Leningradas, Kaunas—Karaliaučius—Dancigas—Berlynas ir Kaunas—Tilzé—Karaliaučius, 1936 metais „Deruluft“ bendrovė buvo likviduota, nors pagal licenziją susitarimą dar veikė iki 1937 m. gelezės 1 d. Jos vieta užėmė kita vokiečių oro susisiekimo bendrovė „Lufthansa“. Iki 1939 m. rugpjūčio mėn. skraidė šios bendrovės lektuvai linijomis Berlynas—Karaliaučius—Kaunas—Ryga—Talinas—Helsinkis, o iki 1941 metų vasaros per Lietuvą ėjo tarptautinė oro linija Maskva—Kaunas—Karaliaučius—Berlynas, kuria aptarnavo „Aeroflotas“ ir „Lufthansa“.

Intensyvėjant kitų šalių lektuvų skridimui per Kauno aerodromą, 1934 metais prie Lietuvos susisiekimo ministerijos buvo įsteigtą Orinio susisiekimo inspekciją, kuriai tvarkė visus juridinius susisiekimo reikalus. 1935 m. gruodžio 13 d. buvo įsteistas pirmasis Lietuvos oro susisiekimo įstatymas, be to, buvo praruostos ir sporto pilotų skraidymo taisyklės. Oro susisiekimo įstatymas suteikė teisę Ministerijos kabinetui nustatyti aerodromų tinklą, numatant pirmos klasės aerodromus su specialiais įrengimais Kaune ir Klaipėdoje, ir kitos klasės aerodromus Marijampolėje, Palangoje, Panevėžyje, Raseiniuose, Telšiuose, Ukmergėje, Utenoje, Vilniuje ir Zarasuose.

1938 metais Lietuvali priėmė Lenkijos ultimatumą ir užmezgė susi Varšuvos diplomatinus santykius, Lenkijos bendrovės „LOT“ per Vilnius įėjusi trasa Varšuva—Ryga—Talinas—Helsinkis buvo nukreipta per Kauną. Taip nuo 1938 m. kovo 21 d. pradėjo veikti susisiekimas oro linijomis tarp Kauno ir Varšuvos.

Nepaisant to, kad Lietuva buvo įjungta į tarptautinės oro linijas, krašto viduje oro susisiekimas neeqzistavo. Tik retkarčiai karos aviacija bei aeroklubas atlikdavo kuriuos patarnavimus, pavyzdžiu, nuskaidindavo vieną kitą aukštą valdininką skubiaus tarnybos reikalaus. Beje, Lietuvos buržuazinė vyriausybė nerado lėšų paremti drąsuolių S. Dariaus ir S. Girėno 1933 metais

atlanko skrydžio per Atlantą į Amerikos į Lietuvą.

1934 m. birželio 25 d. iš Kauно aerodromo lektuvalis ANBO-IV startavo grupė lakūnų, atlirkama kelionę aplink Europą. Kelionėje, trukusioje 24 dienas, buvo pademonstruotas didelis pilėtu meistriškumas. Eskadrilės vadovas pulkininkas inžinierius A. Gustaitis buvo šių lektuvų konstruktorius.

Lietuvos aviacijos entuziastai dejo daug pastangų, kad būtų atidaryta viadaus oro linija keleiviams ir paštui pervežti. Pagaliau 1938 metais Lietuvos susisiekimo ministerija pirkė Anglijoje du keleivinius lektuvus „Percival Q-6“ ir pavadinimo Juos „Stenas Darius“ ir „Stasys Girėnas“. 1938 metų pabaigoje šie lektuvai atliko bandomojus reisus maršrutu Kaunas—Palanga—Kaunas. 1939 metų birželio 3 dieną šiuo maršrutu buvo pradėtas nuolatiniis oro susisiekimas. Kiekvienas lektuvas skraidindavo 5 keleivių ir nemažą krovinių. Si oro linija taip pat buvo sunderinta ir su tarptautinėmis oro susisiekimo linijomis, kurių lektuvai tarp Kauno aerodrome. Kelionė lektuvais buvo labai brangi ir prienamai tik labai pasiturintiems asmenims. Be to, 1939 metais birželio 30 d. iš Paryžiaus į Kauną buvo parsikraidiama sanitarinis lektuvas „Farman F-393“, kurį įsigijo Lietuvos aeroklubas. Lektuvas buvo pavadinamas Vincas Kudirkos vardu. Jis buvo skirtas sanitariniam reikalams — iš tolimos vietas atgabenti sunkiai sergantį ligonį.

Akūrus Tarybų valdžia Lietuvos, visi turėti lektuvai iki Didžiojo Tėvynės karo skraidė maršrutu Ryga—Vilnius—Luki—Maskva, nes Lietuvos civilinė aviacija buvo įjungta į Aeroflotą Baltijos valdybos sudėtį.

Nuo 1940 metų per Tarybų Lietuvą buvo nutiesta nuolatinė tarptautinė oro linija Maskva—Kaunas—Karaliaučius—Berlynas, kuria eksplloatavo „Aeroflot“ ir „Lufthansa“. Praslėdėjus karui, ji nustojo veikusi. Per visa hitlerinės okupacijos laikotarpį civilinė oro susisiekimo Lietuvos

O. STASIUKAITIENĖ,
Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto aspirantė

Varžybų momentas.

kuris po pirmo skridimo nutupė lektuvą už 4 metrų nuo linijos, antrame skridime — vieno metro nepriskrido iki linijos, o trečiame skridime nutupė „Vilgę“ dvių metrų atstumu iki linijos. Užimdamas pratime antrąją vietą, Vilniaus ATSK lakūnas instruktorius Vytautas Ramelis pateikė paraišką praėjusiais metais iškovoatį pergalei pakartoti. Kaip paaikiėjo po galutinio finišo, jis įgyvendino užsibrėžtą išklausą. Rungtyniaujant trečiame pratime, skrendant lankine trasą maršrutą sukeliais posūkių punktais, kaip ir bendoje asmeninėje įskaitoje, jis užėmė antrąias vietas, o su savo partneriu lakūnu instruktoriu Rimantu Vanagu pasiekė patį svarbiausią laimėjimą — iškovojo komandinę pergalei ir antrus metus iš eiliés — „Sparn“ pereinamajį prizą.

Po vilniečių antrąja vietą bendoje komandinėje įskaitoje užėmė Kauno Jono Ziburkaus aviacijos sporto klubo ekipa, o trečiąjį — Vilniaus Dariaus ir Girėno aeroklubo lakūnai.

137 km maršrutą trikampe trasa su dvemis slaptais kontroliniais punktais ir dvemis posūkio punktais tiksliausiai nuskrido Telšių ATSK jaunųjų sklandytųjų mokyklos instruktorius Alfredas Vauras, o komandinį pratimą laimėjo Kauno Jono Ziburkaus aviacijos sporto klubo lakūnai Vidas Žaliukas ir Vytautas Tamšiūnas.

Pastovumą, aukštą lektuvo valdymo meistriškumą, didelį susikaupimą ir ryžtą visuose pratimuose demonstravo praėjusių metų varžybų antros vienos laimėtojas Šiaulių ATSK grandies vadas Henrikas Birbilas. Jis laimėjo vieną sidabro ir vieną bronzos medalį, o bendoje įskaitoje surinko geriausią taškų sumą ir buvo apdovanotas aukso medaliu ir specialiu „Spar-

ny“ prizu. Jam suteiktas Tarybų Lietuvos absoluto čempiono vardas.

Varžybų metu buvo surengtas komandų aviatechnikų konkursas. Geriausiu pripažintas Kauno Jono Ziburkaus aviacijos sporto klubo aviatechnikas Jonas Lapinskas. Jis apdovanotas „Sparn“ redakcijos garočios reštu.

Keletas interviu po varžybų.

H. BIRBILAS, absolutus čempionas ir „Sparn“ prizo laimėtojas: „Spudoje teko skaityti apie Europos pirmenybes ir kitas tarptautines lakūnų navigacines varžyas. Manyciau, kad mūsų pirmenybėse maršrutai parankami nesudėtingi, mažai lankinių trasų, posūkių punktų, ku-

riose būtina tiksliai finišuoti. Todėl sunku palyginti mūsų meistriškumą. Prieš finalines varžyas tikslingo būtybė klubams rengti draugiškus mačus, kaip tai daro panevėžiečiai. Zymiai maloniu pasidare rungtyniauti, kai mūsų varžybose pradėjo dalyvauti lakūnai ir iš kitų broliskų respublikų.“

E. RAMONAS, varžybų prizininkas: „Labai įdomu buvo rungtyniauti skrendant pilotažiniu lektuvu. Gaila, kad į varžyas neatvyko Alytaus ir Kauno ATSK sportininkai, nors pastarieji ir žadėjo. Dalyvaujant jiems sportinė kova būtų buvusi žymiai atkaklesnė ir įdomesnė tiek mums, tiek „Vilgomis“ skridusiems sportininkams. Šios varžybos lakūnams duoda dideles

naudos tobulinant lektuvu valdymą.“

N. PANOVAS, Cėsio klubo (Latvija) lakūnas: „Antrus metus dalyvauju šiose varžybose. Jos labai įdomios ir reikalingos. Jūsų varžybos jau turi tokią turtingą istoriją, kad, manau, jose dėl „Sparn“ prizo turėtų ateityje rungtyniauti daugelio broliskų respublikų komandos. Kąip tariant, šios varžybos turėtų tapti visasajunginėmis. Tik, žinome, pirmiausiai organizatoriai turėtų pasirūpinti, kad kviečimus ir nuostatus visos komandas gautų pavasarį ir galėtų varžyboms gerai pasirodėti. Šiaisiai metais, pavyzdžiui, mes nuostatus gavome tik prieš mėnesį.“

V. PLUŽNIKOVAS, TSRS SDAALR Centro komiteto vyr. lakūnas-inspektorius: „Pirma kartą stebėjau šias jūsų rengiamas tradicines lakūnų navigacines varžyas. Jos buvo gerai organizuotos, vyko įdomiai, kovingai, ir, kas svarbiausia, — saugiai. Įsitikinau, kad tokios navigacines varžybos aviacijos sporto klubų lakūnams labai naudingos, nes padeda tobulinti lektuvu valdymo ir skraidymo techniką. Neabejoju, ateityje jos taps sąjunginėmis. Girtina ir tai, kad jūsų varžybos šiaisiai metais vyko beveik tiksliai pagal tarptautinių varžybų taisykles.“

K. KILČIAUSKAS

„Sparn“ redakcija dėkoja varžybų rengėjams — Vilniaus aviacijos technikos sporto klubo darbuotojams, teisėjų kolegijai (vyr. teisėjas Č. Balčiūnas). Aviacijos sporto federacijai už aktyvą pagalbą organizuojant ir vykdant šias varžyas.

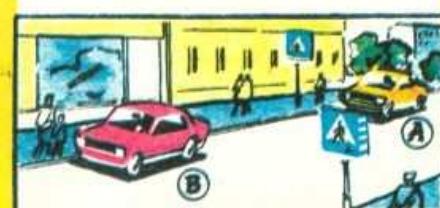

„Sparn“ prizo laimėtojai — Vilniaus ATSK laikūnų instruktoriai V. Ramelis (kairėje) ir R. Vanagas.

Varžybų laimėtojas — Šiaulių ATSK grandies vadas H. Birbilas.

K. MINČIAUS nuotr.

V

VI

VII

VIII

I. Ar teisingai sustojo sunkvežimio vairuotojas?
1 — teisingai; 2 — neteisingai.

II. Kas šloje situacijoje turi užleisti kelią?
3 — dviratininkas; 4 — automobilio vairuotojas.

III. Ar valruotojui žiuo atveju leidžiamą lenkti?
5 — leidžiamė; 6 — leidžiamā, jei autobuso greitis mažiau kaip 30 km/val.; 7 — draudžiamā.

IV. Kas teisingai pastatė transporto priemonę stovėjimui?
8 — tik vairuotojas A; 9 — tik vairuotojas B; 10 — abu teisingai; 11 — abu neteisingai.

V. Kas iš valruotojų užėmė teisingą padėtį važiuojamojoje kelio dalyje?

12 — tik motociklininkas; 13 — motociklininkas ir lengvojo automobilio vairuotojas;
14 — visi vairuotojai.

VI. Ar šloje situacijoje pažeistos buksyravimo taisykliės?
15 — taip; 16 — ne.

VII. Kokia tvarka šios transporto priemonės turi pravažiuoti sankryžą?
17 — lengvasis automobilis, autobusas, tramvajus; 18 — tramvajus, lengvasis automobilis, autobusas; 19 — tramvajus, autobusas, lengvasis automobilis.

VIII. Kuris iš šių valruotojų gali judėti ženkle nurodytu greičiu?
20 — abu vairuotojai; 21 — tik autobuso vairuotojas.

Teisingi atsakymai 31 puslapyje.

VERTA ŽINOTI

- Brangiausiai kainuoja trumpos kelionės automobiliu. Prancūzai ištirė, kad įjungus šaltą variklį normaliai vartoti kurą jis pradeda tik nuvažiavus 4 kilometrus kello.

- Viena iš didžiausių problemų motorizuotose valstybėse yra tragedijos keliuose. Nesenai JAV surukus projektas paminklo su užrašu: „1 700 000 amerikiečių, kurie beprasmiškai žuvo, atminti!“

- Keliuose Šveicarijos miestuose jau naudojama sistema, įgalinanti radijo bangų pagalba uždegti žvlesženklio žalią šviesą, artėjant prie sankryžos privilegiuotoms transporto priemonėms (pav., greitosios medicinos pagalbos automobiliui).

- Nuo liepos 1 d. Švedijoje privaloma užsiegtis saugos diržus ir keleiviams užpakalinėje sėdynėje. Kai policijos patrulis su laikražčiu „Dagens njuheter“ reporteriu patikrino 300 automobilių, pasirodė, kad tik dviųjose nebuvu laikomasi šios taisyklės. Tokios disciplinos galima tik pavydėti!

- Vakarų Vokietijoje pradedančiems valruotojams įvestas ketverių metų bandomasis laikotarpis. Jo metu reikia stengtis nepadaryti nė menkiausio eismo taisyklių pažeidimo, nes kai kuriais atvejais tai baigsis teisių netekimu. Padaryta taip ne iš gero gyvenimo. Net 75 procentai eismo nelaimių šloje valstybėje įvyksta dėl pradedančiųjų valruotojų kaltės.

- Belgijoje iki šiol buvo galima valruoti ir motociklą, turint teises valruoti automobilį. Tačiau atsižvelgiant į didelių avarijų skaičių, dabar šie nuostatai pakeisti. Norint valruoti motociklą, reikia laikyti papildomo egzaminus.

- Jelgu valruotojas Danijoje viršija leistiną greitį 20 km/val., sumoka baudą, už kurą čia galima nusipirkti dvirati. Greičio viršijimas iki 30 km/val. kainuoja du dviračius, o virš 30 km/val. — keturis.

- Šveicarija — pirmoji valstybė pasaulyje, kur valruotojams už valro draudžiamą naudotis ausinėmis muzikai klausytis. Tai liečia ir motociklininkus. Bauodos pakankamai didelės.

MOKSLINĖ KONFERENCIJA APIE AVIACIJĄ

Tema „Aviacijos istorijos problemos Lietuvoje“ rugpjūčio 23 dieną Kauno valstybiniam istorijos muziejui buvo surengta konferencija, skirta Lietuvos aeroklubo 60-mečiui pažymėti. Konferencija organizavoto muziejaus technikos istorijos skyrius. Ir Tarybų Lietuvos aviacijos sporto federacijos aviacijos istorikų taryba.

Konferencija, kuria vedė muziejaus direktorius Juozas Jurevičius, buvo gerai paruošta, joje daugiai dalyvavo mokslo žmonės, sporto žurnalistai, aviacijos sporto rėmėjai ir puoseletėjai, respublikos aviacijos sporto klubų treneriai ir vadovai, kitų sporto organizacijų atstovai. Idomus buvo konferencijoje padaryti pranešimai, kuriu anotacijos buvo išspaustintos specialiai šiam renginiui gražiai išleistame leidinėlyje.

LTSR aviacijos sporto federacijos aviacijos istorikų tarybos narys Gytis Ramoška supažindino konferencijos dalyvius su pirmaisiais bandymais Lietuvos pakilti į orą ir skraidinti, papasakojo apie pirmųjų skraidymo aparatu bei lėktuvu statybą, ir jų konstruktorius A. Griskevičių, J. Garalevičių, konstruktorių ir lakūnų Jurij Dobkevičių, kuris 1920 metų gruodžio 11 d. pirmasis iš mūsų aviatorių Kaune lėktuvu atliko „mirties kilpą“, o vėliau sukūrė žinomus sportinius lėktuvus „Dobi“.

Turinėjamas, paremtas reikšmingais faktais ir atsiminimais buvo aviacijos sporto federacijos aviacijos istorikų tarybos pirmi-

ninko Jono Balčiūno pranešimas „Lietuvos sportinės aviacijos rai- da 1927–1940 metais“. Buvo pažymėta, kad 1939 metais Lietuvos aeroklubas teturėjo tik 10 lėktuvų, 21 sklandytuvą ir 50 civilinių lakūnų.

Lietuvos oro transporto kūrimosi ir vystymosi istoriją labai gražiai ir įdomiai išdėstė savo pranešime žinomas aviacijos specialistas, metodinės tarybos prie Kauno valstybinio istorijos muziejaus technikos istorijos skyriaus narys Vilnius Ceslovas Balčiūnas.

Apie ultralengvus skraidymo aparatus ir jų kūrimą mūsų respublikoje kalbėjo LTSR skraidymo sporto federacijos pirmininkas Saulius Prialgauskas.

Konferencijoje taip pat kalbėjo Kauno valstybinio istorijos muziejaus technikos istorijos skyriaus vedėjas Algirdas Gamzukas. Apie Lietuvos aeroklubo steigimą ir jo įkūrimo iniciatorių prisiimimais pasidalijo vėlinės Lietuvos aeroklubo įkūrimo iniciatorius, aviacijos sporto veteranas, Tarybų Lietuvos nusipelėnės architektas Vytautas Žemkalnis. Be kitų faktų jis pažymėjo tą svarbų momentą, kad pirmas Lietuvos aeroklubas buvo kurtais Kaune 1927 metų gegužės 1 dieną lakūnų S. Dariaus, A. Gustaičio, J. Mikėno, dabar Vilniaus dailės instituto profesoriaus, taip pat profesoriaus Z. Žemaičio iniciatyva.

Konferencija įnešė reikšmingą indėlį į mūsų respublikos aviacijos sporto istoriją.

K. BAKSTYS

INFORMACINIS LEIDINYS „AVIAMODELIZMAS“

Respublikos „mažosios aviacijos“ mėgėjai susilaukė įdomaus leidinio „Aviamodelizmas“. Jis sudarė autorų kolektyvas, o išleido Lietuvos mokslinės-techninės informacijos ir techninės ekonominės analizės mokslinio tyrimo institutas (LIMTI). Simto pusapių apimties leidinyje išdėstyta įvairias aviamodelizmo sritis aplankant medžiagą. Kaip rašoma įvadiniame žodyje skaitytojui: „Publikacijų rinkiniai, sudaryti iš įvairių straipsnių avia ir ra-

ketų modelizmo klausimais, turėtų bent iš dalies kompensuoti specificos literatūros stygį“.

Aerodinamikai skirtose temose naqrinėjami propelerių parinkimo ir taikymo pagrindai, supažindinama su profilių skaičiavimu. Plačial išnagrinėta talmerinių lėktuvų modelių skridimo teorija. Patelkti Europos čempionų įvairoviai aviamodelių klasės modelių aprašymai ir brėžiniai. Be to, aviamodeliuotojai supažindinami su medienos, reikalingos aviamodelių gamybais, atspurais bei kitomis savybėmis, jos pritaikymu praktikoje. Taip pat aprašyta sparnų gaminimo technologija, panaudojant kompozicines medžiagias.

Raketų modelių mėgėjai leidinyje ras įvairių raketų modelių brėžinius, jų gamybos aprašymą, taip pat supažindinami su raketų modelių varžyby taisyklėmis ir sportinės klasifikacijos normatyvais.

Patiems jauniausiams skirti patarimai, kaip pasidaryti paprasčiausius popierinius, schema-tinius ir raketinius modelius.

Įdomūs pastatytai žmogaus rau-menės įėja varomų skraidančių aparatu brėžiniai ir aprašymai. Aviamodelių lėktuvų kopijų mėgėjams pateiktas lėktuvu JAK-12 brėžinialis.

Leidinys skiriamas mokyklų, užmokyklinių vaikų įstaigų, profesinėjų klubų, aviacijos sporto klubų aviamodeliuotojų būreliams ir laboratorijoms bei kitoms organizacijoms, puosei-jančioms jaunimo techninę kūrybą.

A. ARBACIAUSKAS

„SKRAIDANTIS SIUVĖJAS“ IŠ ULMO

Sukako 90 metų nuo aviacijos pioneriaus Oto Lilientalio mirties. Daugejai skraidymo aparatu sukūrės ir išbandės inžinierius iš Anklamo miesto mirė nuo sužalojimų, kuriuos gavo bandydamas sklidžiančio sparno aparatu. Bet, matyt, labai mažai žmonių žino, kad žymiai anksčiau, negu Lilientalis, panašų aparatą buvo sukūrės ir išbandės jo tautietis — Ulmo miesto siuvėjas Albrechtas Liudvīgas Berblingeris.

Miesto prie Dunojaus batislavo sūnus anksti pažino vargą ir skurdą. Tėvams mirus, atsiđure našlaicių prieplaudoje, vėliau pradėjo mokyti amato pasiūvėjų. Pats tapo neblagu siuvėju, bet vis tiek galėjo su galu vos sužardavo. Ir ne dėl to, kad neturėjo užsakymų, kad jam nedaug už darbą mokėjo. Žymiai dažnai sa-voj pajamų Berblingeris skirdavo savo pomėgiams tenkinti.

Dar vaikas būdamas jis atkreipė mokytojų dėmesį tais laikais keistu užsėlimumu — kurti, konstruoti. Ši vaikui būdinga broža irasė į pradžios mokyklos baigimą pažymėjimą. Ištis buvo keista, kad siuvėjas, 21-erių metų jau gavęs meistro pažymėjimą, tuo pat metu sukonstravo ir pats pagamino vienam mestelėnui kojos proteza...

Bet daugiausiai laiko ir lėšų Albrechtas Liudvīgas eikvojo savo slapčiausiai svajonei įgy-

vendinti — sukurti skraidymo aparatu, su kuriu norėjo skleisti nuo kalno arba Dunojaus pakrančių uolių.

1811-ųjų metų balandžio 24-ąją laikraštis „Švėbišer kuryr“ pranešė savo skaitytojams, kad Ulmo gyventojams gerai pažistamas siuvėjas Albrechtas Liudvīgas Berblingeris po daugelio metų pareikalavusiu ieškojimui į bandymą pagaliau sukūrė „skraidančią mašiną“. Buvo rašoma, jog Berblingeris ne kartą nuo įvairių kalnų išbandė savo ant nugaro tvirtinamą skraidymo aparatu, ir dabar pasirengęs atlikti skrydį nuo uolos per Dunojaus upę, kurios plotis — 40 m.

Susidomėjimas šiuo bandymu buvo didžiulis. Ir štai 1811-ųjų gegužės 31-ąją — vadinas, 80 metų anksčiau negu Otas Lilientalis — „skraidantis siuvėjas“, stebimas tūkstantinės minios ir

Viurtembergo Karalius Frydricho I, prisitvirtinės aparatai ant nugaro, ilipo į Dunojaus pakrantę buvusi Ereių bastioną. Cia buvo septynių metru aukščio bokštas. Pačioje jo viršūnėje atsistoję Berblingeris.

„Balitas kaip sūris, jis ilgai stovėjo mojuodamas savo prailgintomis rankomis, vis nesiryždamas lemtingam šuoliui, — pertekė liudininkų prisiiminimus spauda. — Pagaliau jis žoko, ir... akmeniu krito į Dunojaus vandenį. Didysis mėginimas nepavyko“.

Nepaisant nesėkmės, karalius apdovanojo skraidymo pionierių, kurio šuolio per Dunojaus sekme labai tikėjo daugelis tuometinių Ulmo meno ir technikos žinovų, 20-čiai lidorių. Bet miestelėnai išsiedė ant keturiadėsimtmečio „skraidantį siuvėjų“. Ju nuomone, jis užtraukė qėdą visam miestui. Žmonės atsisakė Berblingerio paslaugų. Žmogus nusivylė gyvenimui, tapo alkoholiu ir mirė 1829-ųjų sausio 28-ąją, sulaukęs 58-erių metų.

Išskyrus tuometinius laikraščius, aprašius Albrechto Liudvigo Berblingerio kūrybinę gyslelę bei nepavykusį mėginimą perskristi Dunoju, po aviacijos pionierius mirties nieko nėlio. Nežinomas net jo kapas. Tik inžinierius ir rašytojo Makso Eito romanai, parašytas mūsų amžiaus pradžioje. Jis vadintas „Ulmo siuvėjas. Pasakojimas apie žmogų, kuris gimbė 200 metų per ankstą“. Jis tapo savo tūkstantinės minios paskutiniuojas jo gy-

venimo metais vadino „pakvališiusi siuvėjų“.

Kad ulmiečio svajonės ir siekių buvo realūs, įrodė ne tik Otas Lilientalis, bet ir qalingsas aviacijos sukilestėjimas. Berblingeris paprasčiausiai stokojo žinių apie oro sroves, jų keliančias ir smukdančias savybes. Tai patvirtino ir šiai vasarai į Ulma atvykę 29 aviacijos mėgėjai. Pa-

siqiaminė Berblingerio tipo skraidomojuosis aparatus, jie susirinko pažymėti nepavykusio bandymo 175-metį. Stebint 40 tūkstančių žiūrovų aviatorių kartojo pionierius mėginimą. Pasak vieno laikraščio, „sklenimui skirtos plokštumos — daugiau arba mažiau aerodinamiskos, patogios pervežti, pagamintos iš baltos arba spalvinės nudažytos burių medžiagos“.

Vienas po kito kilo viral į Ereių bastiono įrengtą 12 metru pakyli, bandydami perskelsti Dunoju. Deja, nesėkmingai. Velykė vandens užkarda tik vėles sportininkas — devyniolikmetis Miuncheno moksleivis Holgeris Rocholtas. Už tai jam ulmlečiai, išsitinkinė, kad jų „skraidantis siuvėjas“ nebuvo pakvišęs, pa-skryje 50 tūkstančių markų premiją.

Si suma ir paragino kone trisdešimt žmonių — skraidyklinių bei sklandytojų — imtis skleidimo aparatu gamybos ir mėginti perskristi Dunoju. Tačiau tuo pat metu šuoliai nuo Ereių bastiono — puikus atminimas Albrechti Liudvīgui Berblingeriui — tikram aviacijos pionieriui.

VAIRENYBĖS

GRĘSMINGAS „PATRIOTAS“ IR BRANDUOLINIAI SPROGDINIMAI

Nuolatiniai JAV kariaunos eksperimentai, kuriant naujus „žvaigždžių karų“ ginklus – ne naujiena. Stebina tiki atkaklumas, su kuriu vadinamosios „strateginės gynybinės iniciatyvos“ žalininkai, nepaisydami viešosios nuomonės, forsuja SGI programą įgyvendinimą.

Per vieną rugėjo savaitę generalo Džeimso Abrahamsono vadovaujami „žvaigždžių kareivų“ atliko net tris eksperimentus. Pradžioje atlikta pirmasis kompleksinis SGI bandymas kosmose, iš Kanaveralo išskydė buvo paleista raketa „Delta-3914“, kuri iškėlė į kosminę erdvę du nedidelius palydovus žudikus. Skridamai aplink Zemę netoli vienas kitą, palydovai pasileidėsi per sekojimo kito kito ir po tris ketvirtadalius valandos trukusio manevro susidurė, sunaikindami vienas kitą.

Taip Pentagonas patikslino vieną SGI sistemos, pavadinčios SATKA (Surtrumpintal) iš anglų kalbos Surveillance, Acquisition, Tracking ant Kill Assessment – nustatymas vienos, atpažinimais, sekimas ir pavojaus (vertinimas bei sunaikinimui) veiksmingumą. Iš tikinėjimo jo sekme, „žvaigždžių kareivų“ po kelių dienų atliko sekantį bandymą ties Vait Sando raketų bandymo poligonu (Niu Meksikos valstija). I du kartus qarso greitį viršijančią raketa „Lans“, skriejusi 8 km aukštyste, buvo paleista naujausia JAV rakaeta, pavadinta „Patriot“ (surtrumpintal iš Phased Array Tracking to Intercept of Target – fazėmis vykdomas sekimas iki talkinio atpažinimo). Tai 1000 kg svorio raketa, kuri yra 5,3 m ilgio ir 41 cm skersmens. Jos skriejimo nuotolis – iki 150 km. Sprogdinimui gali būti naudojami tiek paprasti, tiek ir branduolinių užtaisai. „Patriots“ sunaikinė.

Kokį tikslą turėjo šis eksperimentas? Pasirodo, Pentagonas numato dislokuoti ši naują ginklą Vokietijos Federacijos Res-

publikos teritorijoje netoli Haubacho ir Matlangeno miestų, kur jau įkurtos sparnuotųjų raketų „Tomahawk“ ir „Persing-II“ aikštėlės. Taigi „Patriots“, kuri pačiamino Reitono koncernas, turi saugoti pirmojo smūgio ginklus.

Paaiškėjo ir kodėl JAV neat sisako branduoliniu sprogdinimui Nevados dykumoje. Pasak užsienio spaudos, devynioliktais jų, atliktais po TSRS vienpusi moratorium, paskelbtu 1985 metų rugpjūčio 6-ąją, buvo skirtas išgauti energijai, kurios reikia numatytais įkurdinti kosmose rentgeno lazerinei patrankai.

PIRMASIS SVEDŲ ZEMĖS PALYDOVAS

Ji pavadino „Vikingu“. Pirmasis Svedijos sukurtais Zemės palydovas – apskritas ir plonėtis. Mat startavo jis drauge su Prancūzijos žemės tyrimo palydovu SPOT ir buvo įmontuotas tarp raketos „Arian“ ir minėtojo palydovo.

1,9 m skersmens, 0,5 m aukštio Svedijos kosminės erdvės tyrimo valdybos (SBSA) pirmajam „kūdikliui“ aštuonis méniesius teks terti Jonosfera, magnetosfera, Siaurės pašvalste.

Šio Zemės palydovo projeketas atsirodo aštuontoje dešimtmecio pradžioje. Įgyvendinant ji didelės reikšmės turėjo švedų specialistų patyrimas, kurį jie įgijo bendradarbiaudami su tarybiniais kosmoso specialistais. Pasak vieno „Vikingo“ kūrėjų daktaro Berdo Eilertsono, „mes daugelį metų palankėme glaudžius ryšlius su tarybiniais mokslininkais, kosmoso tyrejais, ir jeigu ne daug bendry mūsų šalių darbu, palydovo mes, svedai, nebūtume sukūrė“.

Dar 1973-aisiais švedų mokslinkams buvo patikėta sukurti atskirus prietaisus raketai „Interkosmosas 16“, kuri startavo 1976 metų liepos 27-ąja. Vėliau iš Svedijos kosminio poligono Kirunoje buvo leidžiami kartu pastatyti balionai, skirti Siaurės pasvalstel tirti.

Augio ir tvirtėjo bendradarbiavimas, kurio galutinis rezultatas – 283 kg svorio Zemės palydovas „Viking“, našliai besidarbujantis 800–15000 km nuotolyje nuo Zemės.

Talp Svedijos kosminės erdvės

tyréjai pažymėjo savo veiklos 25-metį. Mat dar septintojo dešimtmecio pradžioje Svedijos mokslininkai leido raketas, skirtas aukštėsiesems atmosferos sluoksniams tirti. Dabar jų planuose – „skralojančio paštiniuko“ projektas, kuris numato leisti iš Kirunos kosmodromo nedidelius ryšių palydovus (iki 600 kg svorio), pasitelkus savas 46 tonų raketas „Konestoga“. Sekančiais metais drauge su Suomija ir Norvegija „Arian“ rakaeta planuojama paleisti radijo ir televizijos palydovą TELEX.

Kirunoje atidaryta kosmoso tyrimo specialistų aukštijos mokykla. Rudeni joje studijas pradėjo 20 būsimių kosminės erdvės tyrimo inžinierų ir kitų specialistų. Jie dirba įvairoje Svedijos mokslo įstaigose, susijusiose su taikiu kosmoso išsavinimu ir turu aukštajį išsilavinimą.

Pasak naujosios mokslo įstaigos, pavadintos „Speistak“, direktoriaus Birgerio Čriksono, ne paprastos aukštostos mokyklos uždavinys – tobullinti inžinierius ir kitų srčių specialistus, susijusius su Svedijos kosminiu programu įgyvendinimui, žiniąs visatos užkaravimo srityje. Todėl mokykla – neakivalzdinė. Jos klausytojai tik kas semestras susirinkus, klausysis paskaitų, laikyti įskaitas, atlikis praktikos darbus.

LLR SKLANDYTUVU PRAMONĖS KETURIASDEŠIMTMETIS

Netoli Belska Bialos miesto, prisilaude į prie Beskidų kalnų, puikuojasi grakštūs, šiuolaikiniai Lenkijos Laiudies Respublikos eksperimentinės sklandytuvų gamyklos „Delta“ korpusai. Kasmet iš jų iškeliauja apie pusantro šimto populiariausių skraidymo aparatus, kuriu dalis naudojama ir mūsų respublikos aviacijos sporto klubų sklandytuvių. O prieš keturis dešimtmecius...

Nedidelėje dirbtuvėje pokario metalas buvo vėl pradėta skraidymo aparatu gamyba. Tai buvo mediniai sklandytuvai „Bocian“, „Jaskulka“, „Foka“, „Kobra“, „Kobuz“. Septintame dešimtmetyje juos pakeitė plastmasiniai šiuolaikiniai „Junior“, „Puchač“, „Jantar“, „Krokus“.

Per keturis dešimtmecius „Deltoje“ sukurta 51 konstrukcija, į įvairiausius jų modifikacijų pagaminta 120 sklandytuvų variantų.

UŽ KELEIVINIO LAINERIO VAIRALAZDĖS – MOTERYS

VFR aviacijos kompanija „Luftthansa“ pradėjo mokyti moteris lainerių pilotų specialybės. Šiam žingsniui pasirūpita po to, kai specialistai įrodė, jog moterys griečių perpranta sudėtingus elektronikos prietaisus, labiau „laučia“ lėktuvo vairalazdę, yra atidesnės.

I kompanijos raiginimą dalyvaujanti būsimių piločių konkurse atsiliepė per 300 kandidatų, kurių amžius 19–24 metai. Dauguma jų gerai nusimanė technikoje, buvo geros orientacijos.

Laimingomis „Luftthanzos“ pilotų mokyklos Bremene auklėtinėmis tapo tik dvi pirmame konkurse dalyvavusios merginos. Per sekančias atrankas bus išsiskinta dar aštuonios.

Moterų piločių laukia tollimi reisai – į Australiją, Japoniją, JAV bei Kanadą.

TURISTINIS PASIVAZINĖJIMAS... DIRIZABLIU

Pažintinės kelionės po miestus – įprastinis reiškinys. Tačiau pažvelgti į miestą iš paukščio skrydžio, skraidymo aparatu išskilipliant padangę, gali tik Londono svečiai bei gyventojai. Keturis kartus per dieną iš Lon-

dono priemiesčio aerodromo pakyla diržablis. Jo gondole yra vienos penkiems keleiviams.

Diržablis lėtai plaukia padange 800 m aukštyste. Žmonės žvelgia į Temzė, Taueri, Haidparką. Sitų ir kitas Didžiosios Britanijos sostinės įžymybes, žavisi panorama.

Toks malonusas brangus – kainuoja 100 svarų sterlinų. Ir dėl to šio nepaprasto turinio pasivažinėjimo organizatorių išgijo tik viena diržablis. Tačiau pažintis su Londonu iš paukščio skrydžio sukėlė dideli susidomėjimą, ir ellés paskraldyti diržabliu labai didelės.

TRUMPAI

Trys Olandijos oreliai – Brinkų šeima ir Viljamas Azemanas – perskrido Atlanto vandenyną rekordiniu greičiu – per 51 val. 15 min. Jie viršijo ankstesnį amerikiečių pasiekimą 1 val. 15 min. Skridę karšto oro pripildyti balionu „Olandijos vikingas“, jie išvystė vidutinį greitį 70 km/val. bei pasiekė maksimalų – 125 km/val. Tai pirmasis sėkminges europiečių mėginimas veikti Atlanta. Beje, Evelina Brink – pirmoji moteris, dalyvavusi tokiaame skrydyje.

X X X

Genujos (Italija) naujasis aero uostas, pavadintas „Kristofo Kolombu“ vardu, nesenai tapo nepaprasto įvykio arena. Jį turėjo nusileisti privatus turinės lėktuvai, kurio pilotos staiga prarado sąmonę.

Padėti išgelbėjo 20-metis turistas – studentas medikas iš Genujos Fabijas Berlandis. Du jo draugai palaike radijo ryšį su žeme ir perduodavo jam komandas.

Ko tik netenka patirti medikui – pasakė po sėkmingo nusileidimo studentas. – Prisiemu, kad ratai palieutus tūpiamo taką, iš visų jėgų paspaužiai stabdžių pedalus. Šiaip – veikiai kaip automatas. Zinojau tik vieną – medikas privalo gelbėti žmones!

X X X

Frankfurto prie Maino (VFR) mieste surengtame automobilių salone savo produkciją demonstravo 1722 firmos iš 37 šalių. Pirmą kartą savo mašinas įsigiję Japonijos „Honda“, patraukus didelių dėmesį. Tačiau didžiausios nuostabos ir daugiausiai komercinių lėktuvų gamyklas „Porsē-959“, kuris laikomas greičiausiu šios klasės automobiliu. 100 km/val. greitį iš vietos jis gali pasiekti per 5 sek., o maksimalus mašinos greitis 350 km/val. Beje, greičiausia pasaulio mašina ir kalnuoja brangiausiai – 420 tūkstančių markių, kai eilinė VFR automašina kainuoja 20–30 tūkstančių markių.

TEISINGI ATSAKYMAI

2, 4, 7, 11, 12, 15, 18, 21.
Skaičytojams, kurie pateikia situacijas nori savarankiškai išnagrinėti ir įsiminti, nurodome, kokialis Taisyklių punktais reikia vadovautis, sprendžiant užduotus klausimus:

I – 13.1; II – 15.5; III – 4.5.1; IV – 4.5.1 ir 13.5; V – 10.2 ir 10.3; VI – 22.4; VII – 15.2; VIII – 9.3.

Šią nuotrauką redakcijai atsiuntė kaunietis Z. Siaučiulis. Joje užfiksuotas paprasciausias vienų varžybų momentas. Bet kokių! Paliekame tai nuspresti patiemis skaičytojams. Beje, jeigu jidėmai skaitysisite, atsakymą surasite šiame „Sparnų“ numeryje.

TARYBINĖS ARMIJOS KARIAI, IŠLEISTI I ATSARGA!

RESPUBLIKOS PRAMONĖS ĮMONĖS, STA-TYBOS IR KITOS ORGANIZACIJOS KVIEČIA JUS Į DARBĄ.

GYVENTOJU ĮDARBINIMO BIURAI PADĒS IŠSIRINKTI DARBĄ IR ĮSIDARBINTI, NUKREIPS Į KURSUS, PATARS, KUR GALIMA ĮGYTI NORIMĄ PROFESIJĄ.

TAUPYKITE LAIKĄ, NAUDOKITÈS BIURŲ PASLAUGOMIS!

KREIPTIS:

VILNIUS, J. Paleckio g. 2/8;
KAUNAS, Lenino pr. 12;
KLAIPĖDA, Vytauto g. 34;
ŠIAULIAI, Spalio g. 8;
PANEVĖŽYS, Sodų g. 3;
ALYTUS, Komjaunimo a. 9a;
KAPSUKAS, Cerniachovskio g. 50;
KEDAINIAI, Josvainių g. 5;
MAZEIKIAI, Revoliucionierių g. 2;
UTENA, Tarybų a. 10;
TAURAGĖ, Jūros g. 3;
TELŠIAI, Spaudos g. 5;
ROKIŠKIS, Respublikos g. 82;
UKMERGĖ, Vilniaus g. 6;
JONAVA, Žeimių g. 13;
SNIEČKUS, Festivalio g. 10.

LIETUVOS TSR VALSTYBINIS
DARBO KOMITETAS

SPARNAI

40 kap.

INDEKSAS 76783

El. žurnalo variantą parengė:
www.PlienoSparnai.lt

